सत्यमेव जयते

"धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समिती (२०२०-२०२१)

(चौदावी महाराष्ट्र विधानसभा)

"मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या अंतर्गत येणाऱ्या रुग्णालयांना (ज्यात शुश्रुषालय, प्रसुतिगृह, दवाखाने किंवा वैद्यकीय सहाय्यासाठी असणारे कुठलेही केंद्र यांचा समावेश होतो) शासनातर्फे देण्यात आलेली सवलत, मदत, सूट, माफी इत्यादी आणि या रुग्णालयांमार्फत निर्धन व समाजातील दुर्बल घटकांतील रुग्णांसाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या खाटा, करण्यात येणारा औषधोपचार, वैद्यकीय चाचण्या व तपासण्या, शस्त्रक्रिया इत्यादींसाठी करण्यात येणारा खर्च या संदर्भात सखोल तपासणी करून शासनास शिफारशी करण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या तदर्थ समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी २०१६ रोजी पुणे येथे दिलेल्या भेटी संदर्भातील" अहवाल.

(हा अहवाल विधानसभा/विधानपरिषद सभागृहाला दिनांक १५ मार्च, २०२२ रोजी सादर करण्यात आला)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
विधानभवन, मुंबई
मार्च, २०२२

“धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे” या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समिती (२०२०-२०२१)

(चौदावी महाराष्ट्र विधानसभा)

“मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या अंतर्गत येणाऱ्या रुग्णालयांना (ज्यात शुश्रुषालय, प्रसुतिगृह, दवाखाने किंवा वैद्यकीय सहाय्यासाठी असणारे कुठलेही केंद्र यांचा समावेश होतो) शासनातर्फे देण्यात आलेली सवलत, मदत, सूट, माफी इत्यादी आणि या रुग्णालयांमार्फत निर्धन व समाजातील दुर्बल घटकांतील रुग्णांसाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या खाटा, करण्यात येणारा औषधोपचार, वैद्यकीय चाचण्या व तपासण्या, शस्त्रक्रिया इत्यादींसाठी करण्यात येणारा खर्च या संदर्भात सखोल तपासणी करून शासनास शिफारशी करण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या तदर्थ समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी २०१६ रोजी पुणे येथे दिलेल्या भेटी संदर्भातील अहवाल”

"धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समिती (२०२०-२०२१)

समिती प्रमुख :

(१) श्रीमती आदिती तटकरे, मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री

सदस्य :

(२) श्री. रविंद्र वायकर, वि.स.स

(३) डॉ. बालाजी किणीकर, वि.स.स

(४) श्री. अजय चौधरी, वि.स.स

(५) श्री. रमेश लटके, वि.स.स

(६) श्री. बबनराव शिंदे, वि.स.स

(७) ॲड. अशोक पवार, वि.स.स

(८) डॉ. किरण लहामटे, वि.स.स

(९) श्री. धीरज देशमुख, वि.स.स

(१०) श्री. राजू पारवे, वि.स.स

* (११) रिक्त

(१२) श्री. अतुल सावे, वि.स.स

(१३) श्रीमती श्वेता महाले, वि.स.स

(१४) श्री. बबनराव पाचपुते, वि.स.स

(१५) श्री. शिवेंद्रसिंहराजे भोसले, वि.स.स

(१६) डॉ. राहूल आहेर, वि.स.स

(१७) श्रीमती देवयानी फरांदे, वि.स.स

(१८) श्री. राहुल कुल, वि.स.स

(१९) श्री. प्रमोद पाटील, वि.स.स

(२०) श्री. अबू आजमी, वि.स.स

(२१) श्री. विप्लव बाजोरिया, वि.प.स

(२२) श्री. शशिकांत शिंदे, वि.प.स

(२३) डॉ. सुधीर तांबे, वि.प.स

(२४) डॉ. रणजित पाटील, वि.प.स

(२५) श्री. प्रविण पोटे पाटील, वि.प.स

विशेष निमंत्रित :

(२६) श्री. विनायक मेटे, वि.प.स

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. राजेन्द्र भागवत, प्रधान सचिव

(२) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव,
उप सचिव (विधि पदाचा अतिरिक्त कार्यभार)

(३) श्री. सुनिल परब, कक्ष अधिकारी

टिप.—*श्री. चंद्रकांत जाधव, वि.स.स. यांचे दिनांक १ डिसेंबर, २०२१ रोजी निधान झाल्यामुळे.

“धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे” या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समिती (२०१७-२०१८)

समिती प्रमुख :

(१) डॉ. रणजित पाटील, मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री

सदस्य :

(२) डॉ. विजयकुमार गावित, वि.स.स.

(३) डॉ. तुषार राठोड, वि.स.स.

(४) डॉ. मिलिंद माने, वि.स.स.

(५) श्री. संजय सावकारे, वि.स.स

(६) डॉ. संजय कुटे, वि.स.स.

(७) ॲड. राज पुरोहित, वि.स.स.

(८) श्री. समीर मेघे, वि.स.स.

(९) डॉ. राहुल आहेर, वि.स.स.

(१०) श्री. जगदीश मुळक, वि.स.स.

(११) श्री. प्रकाश सुर्वे, वि.स.स.

(१२) डॉ. शशिकांत खेडेकर, वि.स.स.

(१३) डॉ. बालाजी किणीकर, वि.स.स.

(१४) श्री. अशोक पाटील, वि.स.स.

(१५) श्री. शेख आसिफ शेख रसीद, वि.स.स.

(१६) श्री. बसवराज पाटील, वि.स.स.

(१७) श्री. डी. पी. सावंत, वि.स.स.

(१८) श्री. राणाजगजितसिंह पाटील, वि.स.स.

(१९) डॉ. सतीश पाटील, वि.स.स.

(२०) श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स.

(२१) डॉ. अपूर्व हिरे, वि.प.स.

(२२) डॉ. परिणय फुके, वि.प.स.

(२३) श्री. सुनिल तटकरे, वि.प.स.

(२४) श्री. सतीश चव्हाण, वि.प.स.

(२५) डॉ. सुधीर तांबे, वि.प.स.

विशेष निमंत्रीत :

(२६) श्री. सत्येज ऊर्फ बंटी पाटील, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव

(२) श्री. अशोक मोहिते, सहसचिव (१)

(३) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव

(४) श्रीमती पूनम ढगे, अवर सचिव

“धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे” या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समिती (२०१५-२०१६)

समिती प्रमुख :

(१) डॉ. रणजीत पाटील, मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री

सदस्य :

(२) डॉ. विजयकुमार गावित, वि.स.स.

(३) श्री. भिमराव धोंडे, वि.स.स.

(४) श्री. किसन कथोरे, वि.स.स.

(५) श्री. राम कदम, वि.स.स.

(६) डॉ. देवराव होळी, वि.स.स.

(७) डॉ. राहुल आहेर ,वि.स.स

(८) डॉ. पंकज भोयर, वि.स.स.

(९) डॉ. मिलिंद माने,वि.स.स.

(१०) डॉ. तुषार राठोड, वि.स.स.

(११) श्री. अजय चौधरी, वि.स.स.

(१२) डॉ. बालाजी किणीकर,वि.स.स

(१३) डॉ. शशिकांत खेडेकर, वि.स.स.

(१४) श्री. हेमंत पाटील, वि.स.स.

(१५) श्री. कालिदास कोळंबकर, वि.स.स.

(१६) श्री. डी.पी. सावंत, वि.स.स.

(१७) श्री. अमिन पटेल, वि.स.स.

(१८) डॉ. सतिश पाटील, वि.स.स.

(१९) श्री. राणाजगजितसिंह पाटील, वि.स.स.

(२०) श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स.

(२१) डॉ. अपूर्व हिरे, वि.प.स.

(२२) श्री. प्रकाश बिनसाळे, वि.प.स.

(२३) श्री. मुझफ्फर हुसेन, वि.प.स.

(२४) श्री. संजय दत्त, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव

(२) श्री. अशोक मोहिते, सहसचिव (१)

(३) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव

(४) श्रीमती पूनम ढगे, अवर सचिव

अनुक्रमणिका

अनुक्रमांक (१)	विषय (२)	पृष्ठ क्रमांक (३)
१.	प्रस्तावना	(नऊ)
२.	अहवाल	१
३.	समितीचे अभिप्राय व शिफारशी	१९
४.	**परिशिष्ट-१** (समितीच्या बैठकींचा तपशील)	२१
५.	**परिशिष्ट-२** (विधि व न्याय विभागाकडून धर्मादाय रुग्णालयांबाबतची अद्ययावत माहिती पुस्तिका)	२६

प्रस्तावना

मी, **"धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीचा** समिती प्रमुख या नात्याने समितीने अधिकार दिल्यावरुन समितीचा अहवाल सभागृहास सादर करीत आहे.

दिनांक १९ जानेवारी, २०१६ रोजीच्या बैठकीत तदर्थ समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी पुणे येथे धर्मादाय रुग्णालयांना भेटी देण्यासंदर्भात समितीचा दौरा करण्याचे निश्चित केले.

सदरहू बाबींच्या अनुषंगाने समितीच्या एकूण ३ बैठका घेण्यात आल्या. सदरहू प्रकरणी **"मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या अंतर्गत येणाऱ्या रुग्णालयांना (ज्यात शुश्रुषालय, प्रसूतिगृह, दवाखाने किंवा वैद्यकीय सहाय्यासाठी असणारे कुठलेही केंद्र यांचा समावेश होतो) शासनातर्फे देण्यात आलेली सवलत, मदत, सूट, माफी, इत्यादी आणि या रुग्णालयांमार्फत निर्धन व समाजातील दुर्बल घटकांतील रुग्णांसाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या खाटा, करण्यात येणारा औषधोपचार, वैद्यकीय चाचण्या व तपासण्या, शस्त्रक्रिया इत्यादींसाठी करण्यात येणारा खर्च या संदर्भात सखोल तपासणी करून शासनास शिफारशी करण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या तदर्थ** समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी पुणे येथील विविध धर्मादाय रुग्णालयांना दिलेल्या भेटी संदर्भातील व साक्षीच्या माध्यमातून विभागीय प्रतिनिधींकडून प्राप्त झालेल्या लेखी व मौखिक माहितीच्या आधारे या सर्व प्रकरणाची सखोल छाननी करून समितीने आपले अभिप्राय व शिफारशी या अहवालात नमूद केल्या आहेत. विभागीय सचिवांनी तसेच इतर संबंधित अधिकाऱ्यांनी समितीसमोर उपस्थित राहून समितीला आवश्यक ती माहिती पुरविली व समितीच्या कामकाजात सहाय्य केल्याबद्दल समिती त्यांची आभारी आहे.

समितीने दिनांक ७ मार्च, २०२२ रोजी झालेल्या बैठकीत प्रारुप अहवाल विचारात घेतला व तो संमत केला.

विधान भवन :
मुंबई,
दिनांक ७ मार्च २०२२.

श्रीमती आदिती तटकरे,
मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री तथा
समिती प्रमुख.

अहवाल

"धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी पुणे जिल्ह्यातील जहांगीर, रुबी, दीनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, सह्याद्री, संचेती, केईएम व इनल्याक्स अँड बुधराणी या धर्मादाय खाजगी रुग्णालयाला भेटी दिल्या. समितीने जहांगीर नर्सिंग होमला भेट दिली असता सदर भेटी दरम्यान रुग्णालयाच्या प्रवेशद्वाराजवळ गरीब व दुर्बल घटकातील रुग्णांवर मोफत उपचार होतो यासंदर्भातील फलक आढळून आलेला नाही. सदर फलक बाहेरच्या बाजूला छोट्या आकारात लावण्यात आला होता. डिजीटल फलक प्रतिक्षा कक्षामध्ये लावणे आवश्यक असताना प्रतिक्षा कक्षामध्ये सुद्धा डिजीटल फलक लावण्यात आलेला नव्हता. यानंतर समितीने रुग्ण आय.पी.एफ. किंवा इ.डब्ल्यू.एस.चा असल्याची माहिती तसेच त्याचे नाव बेडवर लावण्यात यावे व या रुग्णांकडून कोणत्याही प्रकारची अनामत रक्कम घेऊ नये अशी सूचना केली असता जहांगीर नर्सिंग होमचे जनरल मॅनेजर यांनी आय.पी.एफ. आणि इ.सी.डब्ल्यू. रुग्णांवर आतापर्यंत किती खर्च केला गेला याची समितीला माहिती उपलब्ध करून दिली. रुग्णालयातील आय.पी.एस. अंतर्गत दाखल केलेल्या रुग्णांची चौकशी केली असता त्यांनी त्यांच्यावर मोफत उपचार करण्यात येत असल्याचे सांगितले. आय.पी.एफ.च्या रुग्णाकडून एक पैसा देखील घेतला जात नाही. तसेच रुग्णालयाचा धर्मादाय खाजगी रुग्णालयाचा निधी वजा (मायनसमध्ये) असून डिसेंबर, २०१५ मध्ये ६१ रुग्णांवर उपचार करण्यात आले त्यामध्ये आय.पी.एफ.च्या १६ रुग्णांचा समावेश आहे. धर्मादाय रुग्णालयाचे खाते वजामध्ये आहे. कार्डीओलॉजी आणि न्युरो सर्जरीचे चार्जेस जास्त असल्यामुळे कमी रुग्णावर जास्त खर्च होतो. रुग्णालयात सिलिंग लावले जात नाही. आय.पी.एफ.च्या रुग्णाकडून कोणत्याही प्रकारचे चार्जेस घेतले जात नाही, फक्त दाखल करण्याच्यावेळी केवळ एक रुपया चार्ज घेतला जातो. सामान्य रुग्णांप्रमाणेच आय.पी.एफ.च्या रुग्णांवर उपचार केले जातात. या विषयाच्या संदर्भात विभागीय प्रतिनिधी यांनी अशी माहिती दिली की, रुग्णालयात डमी रुग्ण पाठवून रँडमली व्यवस्था तपास करीत असते. समितीला रुग्णालयाच्या प्रतिनिधी यांनी अशी माहिती दिली की, मधुमेहाच्या लहान मुलांवर उपचार करतो तसेच स्तनदा मातांना त्यांचा आहार शिजवून देतो. यासंदर्भातील सर्व अभ्यास पूर्ण झाल्यानंतर माहिती शासनासमोर मांडणार आहोत. शासनाकडून कोणती सुट घेत नाही परंतु आता विजेचे देयक महिन्याकाठी ५० लाख रुपये येत असल्यामुळे वीज देयकात तसेच पाणी पट्टीमध्ये सुट मिळावी अशी समितीकडे मागणी केली असता यासंदर्भात आपल्या विनंतीचा निश्चितपणे विचार केला जाईल असे आश्वासन समितीने दिले.

त्यानंतर समितीने रुबी रुग्णालयास भेट दिली व रुग्णांशी चर्चा केली. त्यादरम्यान समितीने रुग्णालय अधिकाऱ्यांच्या निदर्शनास आणले की, एका रुग्णाकडे केशरी रंगाचे रेशनकार्ड असल्यामुळे त्याच्यावर मोफत उपचार करावेत असे पत्र त्यांच्या रुग्णालयास दिले होते तरी देखील त्याला रुग्णालयात दाखल करून घेण्यात आले नाही. दुसरे रुग्ण श्री. दीपक भुजबळ यांच्या नातेवाईकांकडून रुग्णालयात १० हजार रुपये आगाऊ रक्कम म्हणून घेतले. या रुग्णास त्याची आई किडनी देणार आहे. त्यांचे वार्षिक उत्पन्न २० हजार आहे. तिसरे रुग्ण श्रीमती नीलम काळभारे यांचे वार्षिक उत्पन्न ८० हजार असल्यामुळे ते ५० टक्के उपचारामध्ये बसत आहेत. श्री. प्रसाद मोरे यांना ब्रेन हॅमरेज झाला असून त्यांना योजनेमध्ये समाविष्ट केलेले आहे. परंतु त्यांना ससून रुग्णालयामध्ये स्थलांतर करण्यास सांगितलेले आहे. त्यावर रुग्णालयाच्या प्रतिनिधींनी सांगितले की, सदर रुग्णावर १५ लाख रुपये खर्च करण्यात आलेला असून त्यांच्यावर आय.पी.एफ. अंतर्गत किती खर्च करायचा असाही प्रश्न आहे.

निर्धन आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी राखून ठेवण्यात आलेल्या खाटा रिक्त असल्याचे समितीला दिसून आले. समितीने काही रुग्णांकडे चौकशी केली असता समितीला अशी माहिती मिळाली की, या योजनेंतर्गत सवलत घेऊ इच्छिणाऱ्या रुग्णांच्या नातेवाईकांकडे बँकेचे विवरणपत्र, रुग्णाकडे किती जमीन आहे, घरातील व्यक्ती कुठे नोकरीस आहेत इत्यादी माहिती घेण्यात येते. त्यावर समितीने रुग्णालयास असे सांगितले की, रुग्णांकडे केशरी किंवा पिवळ्या रंगाचे रेशनकार्ड आहे काय एवढाच प्रश्न रुग्णालयाने विचारावयाचा आहे. त्या व्यतिरिक्त अन्य कोणतीही माहिती रुग्णांकडून घेण्याची आवश्यकता नाही. आय.पी.एफ. योजनेची माहिती देणारे कार्यालय तळमजल्यावर दिसून आले नाही. त्यावर तेथील अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, सदरहू ऑफीस तिसऱ्या मजल्यावर आहे. त्यावर समितीने सदर ऑफीस तळ मजल्यावर असणे आवश्यक आहे. कारण रुग्णांच्या नातेवाईकांना आय.पी.एफ. योजनेंतर्गत उपचार घ्यावयाचे असल्यास त्यासंबंधीचे कार्यालय तिसऱ्या मजल्यावर आहे हे त्यांना कसे समजणार. आपण फक्त दर्शनी भागावर फलक लावून उपयोगाचे नाही तर या योजनेची माहिती देणारे कार्यालयही तळमजल्यावर असावे जेणेकरून लोकांना माहिती घेणे सुलभ होईल असे निदेश दिले. निर्धन आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी राखून ठेवलेल्या खाटांपैकी अनेक खाटा रिक्त आहेत व या योजनेंतर्गत आय.पी.एफ. खात्यामध्ये ७ कोटी रुपये शिल्लक असल्याचे समितीस दिसून आले याचा अर्थ आपण सवलत घेऊ इच्छिणाऱ्या रुग्णांच्या बाबतीत कठोर निर्णय घेऊन त्यांना सुविधा नाकारत असणार असे समितीने विचारल्यावर रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, रुग्णांकडे चौकशी केल्यावर त्यांच्याकडे २० एकर, १५ एकर जमीन असल्याचे दिसून आले आणि अशा लोकांकडे केशरी रंगाचे रेशनकार्ड असतात. त्यावर समितीने निर्देश दिले की, आपण शासनाने घालून दिलेल्या नियमाप्रमाणे कार्यवाही करणे आवश्यक असून आपण अन्य बाबींची चौकशी करु नये.

आपल्या रुग्णालयात एखादा अपघातग्रस्त रुग्ण आल्यास आपण त्याच्यावर प्रथम उपचार केले पाहिजेत. समितीकडे अशी तक्रार आहे की, आपण अशा रुग्णांवर लगेच उपचार करीत नाहीत, त्यांना आगाऊ रक्कम भरण्यास सांगितले जाते. श्री. मारोती डांगे यांचा दिनांक २९ सप्टेंबर, २०१५ रोजी अपघात होऊन त्याच्या डोक्याला मार लागल्यामुळे डोक्यात रक्त साचले होते. रुग्णाच्या नातेवाईकांनी सर्व कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर सायंकाळी ८.३० वाजता त्याच्यावर शस्त्रक्रिया करण्यात आल्यानंतर दोन दिवसानंतर तो रुग्ण दगावला. त्यावर रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, अपघातग्रस्त रुग्ण दाखल झाल्यास आम्ही त्याच्यावर प्रथम उपचार करतो.

समितीने काही रुग्णांच्या नातेवाईकांशी चर्चा केली असता केशरी रेशनकार्ड असलेल्या रुग्णांकडून देखील पैसे घेतल्याचे आढळून आले. त्यावर रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, श्री. दीपक भुजबळ हा रुग्ण एम.आय.डी.सी. मध्ये काम करीत असून त्याला महिन्याला ८ व त्याच्या वडिलांना ५-६ हजार रुपये पगार असल्यामुळे ते निर्धन योजनेत बसत नाही. परंतु त्यांच्याकडे केशरी रंगाचे रेशनकार्ड असताना आपण त्यांच्याकडे आगाऊ रकमेची मागणी केली. आपण नियमाप्रमाणे फक्त उत्पन्नाचा दाखला आणि पिवळे किंवा केशरी रंगाचे रेशनकार्ड आहे काय एवढीच चौकशी करावयाची आहे. त्यावर रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, आमच्याकडून चूक झाली असून रुग्णाचे दहा हजार रुपये परत करण्यात येतील.

समितीकडे अशीही तक्रार प्राप्त झाली आहे की, आय.पी.एफ. रुग्णांच्या नस्तीवर फोलिओ असा शेरा असल्यामुळे त्यांना औषधोपचार देण्यात येत नाही. फोलिओ म्हणजे काय अशी समितीने विचारणा केली असता फोलिओ याचा

अर्थ अनामत रक्कम संपणे असा आहे. आय.पी.एफ. रुग्णांना फोलिओ लागू होत नाही. असे असतानाही श्रीमती कलावती सपकाळ, श्री. ऋतिक कांबळे, श्रीमती यमुना गाडे या आय.पी.एफ. रुग्णांचे औषधोपचार थांबविण्यात आल्याच्या तक्रारी समितीकडे आहेत. त्यावर रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, फोलिओ योजना फक्त पैसे भरणाऱ्या रुग्णांसाठी आहे, आय.पी.एफ. रुग्णांसाठी नाही.

या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी रुग्णांच्या नातेवाईकांना दहा ठिकाणी फिरावे लागते, त्यांना नीट माहिती दिली जात नाही. तेव्हा समितीने रुग्णालयास सूचना केली की, या योजनेंतर्गत लाभ घेऊ इच्छिणाऱ्या रुग्णांना माहिती देणारे व त्यासाठी आवश्यक ती कागदपत्रे सादर करण्याची जागा एकाच ठिकाणी असावी जेणेकरून रुग्णांच्या नातेवाईकांना त्रास होणार नाही.

नियमाप्रमाणे धर्मादाय रूग्णालयांनी एकूण रुग्णांच्या देयकाच्या दोन टक्के रक्कम प्रत्येक महिन्याला निर्धन रुग्ण निधी खात्यामध्ये जमा करणे आवश्यक असून त्याचे वेगळे खाते असावे. त्यावर समितीला सांगण्यात आले की, निर्धन रुग्णांचे निधी खाते वेगळे नाही, यापुढे वेगळे खाते असणे आवश्यक आहे असे समितीने सांगितले असता रुग्णालय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, निर्धन रुग्णांचे निधी खाते वेगळे नाही, यापुढे वेगळे खाते करण्यात येईल. निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यामध्ये ७ कोटी रुपये जमा आहेत, ही रक्कम तशी मोठी आहे. तेव्हा याची वेगळ्या समितीमार्फत चौकशी करावी असे समितीने सांगितले. तसेच याचे वेगळे खाते करताना ७ कोटी रुपये कोणत्या तारखेपासून शिल्लक आहेत त्या तारखेपासून मिळणाऱ्या व्याजाची रक्कम देखील आयपीएफ अकाऊन्टमध्ये जमा करावी. आय.पी.एफ. रुग्णांवर दर महिन्याला ६० ते ७० लाख रुपये खर्च करण्यात येतो असे रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी समितीला सांगितले. या योजनेची जनजागृती करण्याची आवश्यकता असून या योजनेबद्दल लोकांना अजून फारशी माहिती झालेली नाही. त्यासाठी वर्तमानपत्रात माहिती देऊन जगजागृती करण्याची आवश्यकता असल्याचे समितीने सांगितले.

रुग्णालयाच्या शासनाकडून कोणत्या अपेक्षा आहेत अशी समितीने विचारणा केली असता रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, रुग्णांकडे १५-२० वर्षापूर्वीची रेशनकार्ड असतात. तेव्हाच्या उत्पन्नामध्ये आणि आताच्या उत्पन्नामध्ये निश्चितपणे वाढ झाली असणार, तेव्हा यामध्ये बदल करावा अशी विनंती आहे. त्यावर समितीने असे सांगितले की, दुर्बल घटकातील लाभार्थ्यांची यादी नव्याने करण्याबाबतचा मुद्दा विधानसभेत उपस्थित करण्यात आलेला आहे. त्यानंतर रुग्णालयाच्या प्रतिनिधी यांनी आय.पी.एफ. मधील काही रुग्ण तीन-तीन महिने व्हेन्टीलेटरवर असतात अशा रुग्णांना कितपत सेवा द्यायची व काही रुग्णांचे नातेवाईक दादागिरी करतात त्याबाबत देखील विचार व्हावा असे रुग्णालयाच्या प्रतिनिधींनी सांगितले असता समितीने याबाबत एका रुग्णावर किती कालावधीमध्ये आणि किती रकमेपर्यंत उपचार करावेत याबाबत निर्णय घ्यावा लागेल असे सांगितले.

त्यानंतर समितीने दीनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, पुणे येथे भेट दिली असता, रुग्णालयाच्या प्रवेश द्वारावर गरीब आणि दुर्बल घटकातील रुग्णावर करण्यात येणाऱ्या उपचारांबाबतचा फलक लावला होता. तसेच रुग्णालयाचे स्वतंत्र धर्मादाय कार्यालय (चॅरिटी ऑफीस) असल्याने समितीने याबाबत समाधान व्यक्त केले. त्यानंतर समितीने रुग्णालयात आयपीएफ आणि इडब्ल्यूएस अंतर्गत दाखल असलेल्या रुग्णाची चौकशी केली असता सर्व रुग्णांनी रुग्णालयाची सेवा अतिशय चांगली असल्याचे सांगितले. तसेच या रुग्णालयात आगाऊ रक्कम न घेता रुग्णांवर उपचार करण्यात येतो. एप्रिल ते डिसेंबर, २०१५ पर्यंत रुग्णालयाने २९० आयपीएफ व ४२५ इडब्ल्यूएस

च्या रुग्णावर उपचार केले आहेत. एका महिन्यात आयपीएफ आणि इडब्ल्यूएस च्या रुग्णावर ४५ लक्ष ३ हजार ६२७ रुपये खर्च झाला असून डिसेंबर, २०१५ पर्यंत रुग्णालय मायनस ६२ लाखापर्यंत आले आहे. आयपीएफ चे खाते लवकरच उघडणार आहोत, असे समितीला सांगण्यात आले. त्यावेळी समितीने श्री. सौंदणकर या ७० वर्षे वयाच्या रुग्णाची विचारपूस केली असता रुग्णालयाच्या प्रतिनिधींनी समितीला अशी माहिती दिली की, या रुग्णाला अर्धांगवायू झाला असून रुग्णाच्या नातेवाईकांनी रुग्णाला दवाखान्यात दाखल केले परंतु दाखल केल्यानंतर या रुग्णाचे नातेवाईक गायब झाले आहेत. यासंदर्भात समितीने रुग्णाच्या मुला-मुलीवर गुन्हा दाखल करण्याची सूचना केली. यानंतर समितीने असे निदेश दिले की, रुग्ण आजारी पडल्यावर रुग्णाच्या नातेवाईकांची धांदल उडत असते. अशावेळी रेशनकार्ड किंवा उत्पन्नाचा दाखला आणण्याचे भान त्यांना राहत नाही. त्यामुळे रुग्णाला दाखल केल्यानंतर दोन तीन दिवसांनी रुग्णांच्या नातेवाईकाकडून कागदपत्राची पुर्तता करून घ्यावी.

यानंतर समितीने सह्याद्री हॉस्पिटलला भेट दिली असता, निर्धन व आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील रुग्णांना या योजनेबाबतची माहिती देणारा फलक दर्शनी भागात लावलेला नव्हता. सदर फलक दर्शनी भागात लावण्याबाबत समितीने सूचना तसेच रुग्णालयातील रुग्णांची विचारपूस केली. रुग्णालयातील खाटांवर आयपीएफ चे रुग्ण व इडब्ल्यूएसचे रुग्ण असा उल्लेख केल्याचे निदर्शनास आले. तसेच सदर रुग्णालय हे ५८ लाख रुपये इतके मायनसमध्ये असल्याचे रुग्णालय प्रतिनिधींनी सांगितले.

त्यानंतर समितीने संचेती हॉस्पिटल, पुणे येथे भेट दिली असता रुग्णालयाने प्रवेशद्वारावर गरीब व दुर्बल घटकातील रुग्णांवर मोफत उपचाराच्या संदर्भातील मोठ्या आकारातील फलक न लावता तो त्यांनी मागच्या बाजूला लावला असल्याचे समितीस आढळून आले. समितीला हॉस्पिटलमध्ये डिजिटल फलक कोठेही आढळून आला नाही. तसेच हॉस्पिटलचे समाजसेवक श्री. राजू यशवंत पवार हे माहिती देण्यासाठी उपस्थित नव्हते.

यानंतर समितीने वॉर्डमधील रुग्ण श्री. बाळू दिगंबर थोरात यांची विचारपूस केली असता रुग्णाच्या नातेवाईकांनी अशी माहिती दिली की, या आय.पी.एफ.मध्ये उपचार मिळावा यासाठी ते गेल्या सहा महिन्यापासून हॉस्पिटलमध्ये ये-जा करीत होते. त्यानंतर त्यांनी धर्मादाय आयुक्तांकडे तक्रार केल्यानंतर आयुक्तांच्या सांगण्यावरुन रुग्णाला संचेती हॉस्पिटलमध्ये दाखल करून घेण्यात आले. या हॉस्पिटलमध्ये अगोदर सामान्य रुग्ण म्हणून एक लाख रुपये खर्च करून रुग्णाच्या पायात रॉड टाकला होता. परंतु आता त्याचा त्रास होत आहे. त्यावेळी नातेवाईकांकडून पैसे गोळा करून शस्त्रक्रियेसाठी पैसे उभे केले होते परंतु आता आर्थिक परिस्थिती बरी नसल्यामुळे रक्कम खर्च करणे शक्य नव्हते. परंतु आता या हॉस्पिटलमध्ये आय.पी.एफ.ची सुविधा नसल्याचे कारण देऊन दाखल करून घेण्यास नकार देत होते. या दवाखान्यात धर्मादाय सह आयुक्तांमुळेच रुग्णाला दाखल केले असून दाखल होतेवेळी त्यांच्याकडून १५ हजार रुपये घेण्यात आलेले आहे. यानंतर धर्मादाय सह आयुक्तांनी रुग्णाने जेवढे पैसे भरले आहेत ते संपूर्ण पैसे त्याला परत देण्यात यावे तसेच रुग्णाने बाहेरुन औषधे आणली तर त्याचे देयक सुद्धा आय.पी.एफ.च्या खात्यामध्ये टाकून ते पैसे देखील रुग्णास परत करण्यात यावे असे आदेश समितीने दिल्यानंतर संचेती रुग्णालयाच्या प्रतिनिधी यांनी रुग्णाचे सर्व पैसे उद्या दिले जातील असे सांगितले. समितीने रुग्णालयाच्या कामकाजासंदर्भात नाराजी व्यक्त केली तसेच आपल्या रुग्णालयात आय.पी.एफ.चे रुग्ण का नाही तसेच आपल्या हॉस्पिटलमध्ये आय.पी.एफ.चे ७८ लक्ष रुपये अधिकमध्ये का पडून आहेत असे विचारुन रुग्णाला दाखल करून

घेण्यात यावे यासाठी रुग्णाचे नातेवाईक आपल्या दवाखान्यात सहा महिन्यापासून ये-जा करीत आहेत. परंतु तरी देखील त्यांना आय.पी.एफ.मध्ये दाखल करून न घेतल्यामुळे रुग्णाच्या नातेवाईकाला शेवटी धर्मादाय सह आयुक्तांकडे जावे लागले. अशा पद्धतीने आपल्या हॉस्पिटलचे काम चालत राहणार असेल तर ते योग्य होणार नाही. रुग्णाला भरती केल्यानंतर त्याच्याकडून १० हजार रुपये घेण्यात आले ते ही बरोबर नाही. रुग्णाने केशरी रेशन कार्ड तसेच उत्पन्नाचा दाखला दिलेला असतानाही रुग्णालय रुग्णाकडून १५ हजार रुपये घेते हे योग्य नाही. त्यामुळे रुग्णाकडून जे १० हजार रुपये घेण्यात आले आहेत ते त्वरीत परत करण्यात यावे असे सांगितले. तसेच पुण्यामध्ये अपघाताचे प्रमाण जास्त असून देखील आपल्या दवाखान्यात रुग्णांना दाखल करून घेतले जात नाही तसेच आय.पी.एफ.च्या रुग्णांकडून औषधांचे पैसे घेतले जातात असेही निदर्शनास आलेले आहे. आपल्याकडे औषधे उपलब्ध नसतील तर अशा वेळी रुग्णाने बाहेरुन औषधे आणली तर ती औषधे आय.पी.एफ.च्या खात्यामध्ये टाकून त्यांचे पैसे रुग्णाला परत केले पाहिजे. तसेच आपल्याला या योजनेची कोणतीही संचेती रुग्णालय, पुणे यांना माहिती नसल्याचे किंवा माहिती असून माहिती नसल्याचे आपण दाखवित असल्याचे दिसून येते या सर्व बाबी विचारात घेता समितीने धर्मादाय रुग्णालयांच्या संदर्भात होणाऱ्या बैठकीमध्ये गेल्या ३ वर्षाचे रेकॉर्ड समितीला उपलब्ध करून देण्याबाबत सांगितले असता, रुग्णालयाच्या चेअरमन यांनी अशी माहिती दिली की, ते रुग्णाला कधीही परत पाठवित नाही. परंतु श्री. थोरात या रुग्णावर आय.पी.एफ. खाली जी शस्त्रक्रिया करावयाची आहे त्याची या हॉस्पिटलमध्ये सोय नसल्यामुळे अडचण निर्माण झालेली आहे. आय.पी.एफ.च्या रुग्णांचा सर्व तपशील उद्याच्या बैठकीत सादर करण्यात येईल. यानंतर समितीने गरीब व दुर्बल घटकातील रुग्णांवर मोफत उपचाराच्या संदर्भातील मोठ्या आकारातील फलक लावण्यात यावा तसेच प्रत्येक वॉर्डमध्ये डिजिटल फलक लावण्यात यावा, बेडच्या वरच्या बाजूला रुग्ण आय.पी.एफ. मधील आहे की, इ.डब्ल्यू.एस. मधील आहे याचा छोट्या आकारातील फलक लावण्यात यावा. तसेच आय.पी.एफ. रुग्णांकडून भरती होते वेळी कोणत्याही प्रकारचा आकार आकारु नये, रुग्णांकडे केशरी रेशनकार्ड किंवा तहसीलदाराचा उत्पन्नाच्या दाखल्यापैकी एकाच कागदपत्राची मागणी करावी. रुग्णांशी सौजन्यतेने वागावे, अपघातामधील रुग्ण दवाख्यान्यात आला तर त्याच्याकडून कागदपत्राची प्रथम मागणी न करता त्याच्यावर उपचार सुरू करावे व त्यानंतर रुग्णाच्या नातेवाईकाकडून कागदपत्रांची मागणी करावी व रुग्ण आय.पी.एफ. मधील नसेल तर त्या रुग्णाला सुरुवातीच्या उपचारानंतर सरकारी दवाखान्यात भरती करण्यास नातेवाईकाला सांगावे, अशा प्रकारच्या सूचना देण्यात आल्या.

दिनांक ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी कोणत्या धर्मादाय रुग्णालयांची पाहणी करावयाची आहे याबाबत समितीची बैठक पुणे येथील विश्रामगृहात घेण्यात आली होती. धर्मादाय रुग्णालयांना मोफत व सवलतीच्या दराने खाटा राखून ठेवण्याच्या योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत शासनाने दोन समित्या गठित केलेल्या आहेत. त्यातील जिल्हा स्तरावरील समितीमधील जिल्हा शल्य चिकित्सक आणि उच्चाधिकार समितीमधील सहायक संचालक, आरोग्य सेवा, मुख्य वैद्यकीय अधिकारी/प्रतिनिधी महानगरपालिका आणि सहायक विक्रीकर आयुक्त हे समितीवरील सदस्य असून त्यांना या बैठकीस बोलाविण्यात आले होते. परंतु ते कालही उपस्थित नव्हते आणि आजही उपस्थित झालेले नाहीत, ही अतिशय गंभीर बाब असून तत्संदर्भात समितीने नाराजी व्यक्त केली. यानंतर समितीने विचार विनिमय करून के.ई.एम. हॉस्पीटल आणि इनल्याक्स ॲण्ड बुधराणी हॉस्पीटल या हॉस्पीटल्सना भेटी देण्याचे निश्चित केले.

समितीने के.ई.एम. हॉस्पीटल येथे भेट दिली असता निर्धन व आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील रुग्णांना मिळणाऱ्या सोयीसुविधांबाबतची माहिती देणारा फलक दर्शनी भागात लावला होता. परंतु आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस रुग्णांसाठी किती खाटा उपलब्ध आहेत, त्यापैकी किती खाटांवर रुग्ण उपचार घेत आहेत, किती खाटा रिक्त आहेत याची माहिती असलेला फलक लावण्यात आला नव्हता. याबाबत समितीने विचारणा केली असता आमच्या रजिस्टरला ही सर्व माहिती उपलब्ध आहे असे सांगण्यात आले. त्यावर समितीने आपण बाहेर फलक लावल्यास किती रुग्ण उपचार घेत आहेत, किती खाटा रिक्त आहेत याची माहिती सर्वांना उपलब्ध होईल. तेव्हा असा फलक लावण्यात यावा तसेच या योजनेंतर्गत उपचार घेत असलेल्या रुग्णांची माहिती देणारा डिजीटल फलक देखील लावावा असे सांगितले.

यानंतर समितीने आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस अंतर्गत उपचार घेत असलेल्या रुग्णांची चौकशी केली असता एका रुग्णांच्या नातेवाईकांनी सांगितले की, ते आयपीएफमध्ये मोडत असताना देखील त्यांच्याकडून अनामत रक्कम घेण्यात आली. समितीने त्याबाबत विचारणा केली असता सोशल वर्कर यांनी सांगितले की, ते वॉचमन म्हणून काम करीत असून त्यांना सात हजार रुपये पगार असल्याचे त्यांनी सांगितले. त्यांनी त्यांचे वार्षिक उत्पन्न २१ हजार रुपये असल्याचा दाखला आणून दिला. त्यानंतर आम्ही त्यांच्यावर मोफत उपचार करीत आहोत. त्यांनी भरलेली अनामत रक्कम त्यांना परत करण्यात येईल.

समितीने आयपीएफ अंतर्गत उपचार घेत असलेल्या एका मुलाच्या नातेवाईकाकडे त्यांच्याकडून पैसे घेण्यात आले का याबाबत विचारणा केली असता रुग्णाच्या नातेवाईकानी सांगितले की, माझ्या मुलास ब्लड कॅन्सर असून त्यांनी सुरुवातीला पैसे भरले होते. आम्ही उत्पन्नाचा दाखला दिल्यावर नंतरचे उपचार मोफत केलेले आहेत. त्याबाबत सोशलवर्करकडे विचारणा केली असता त्यांनी सांगितले की, रुग्णांच्या नातेवाईकांनी उत्पन्नाचा दाखला दिल्यानंतर रुग्णांवर मोफत उपचार केलेले आहेत. त्यावर समितीने रुग्णालयात सुरुवातीस भरलेले पैसे परत केले पाहिजेत असे सांगितले.

यानंतर समितीने आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस अंतर्गत उपचार घेत असलेल्या रुग्णांच्या नातेवाईकांना कोणत्या प्रकारच्या अडचणी येतात याबाबत विचारणा केली असता त्यांनी सांगितले की, येथील सोशल वर्कर कोणत्याही प्रकारची नीट माहिती देत नाहीत. सारख्या फेऱ्या मारायला लावतात. त्यावर समितीने सोशलवर्कर्सनी लोकांना या योजनेची नीट माहिती दिली पाहिजे, या योजनेची माहिती जास्तीत जास्त लोकांना मिळेल. या दृष्टीने उपाययोजना करावी अशीही सूचना समितीने केली.

यानंतर समितीने हॉस्पीटलच्या अधिकाऱ्यांसोबत चर्चा करताना सांगितले की, ही विधिमंडळाची समिती असून धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांतील निर्धन आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील रुग्णांसाठी नियमाप्रमाणे एकूण खाटांच्या १०% + १०% अशा एकूण २० टक्के खाटा राखून ठेवण्यात आल्या आहेत काय, तसेच त्यांना योग्य उपचार मिळतात किंवा कसे याची तपासणी ही समिती करते. समितीने या रुग्णालयांना भेट दिल्यानंतर आणि रुग्णांच्या नातेवाईकांशी चर्चा केल्यानंतर समितीच्या असे निदर्शनास आले की, या योजनेसंबंधी रुग्णांच्या नातेवाईकांना योग्य ती माहिती दिली जात नाही. आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस अंतर्गत उपचार घेत असलेल्या रुग्णांची माहिती दर्शविणारा फलक रुग्णालयाच्या प्रथम दर्शनी भागात दिसून आला नाही. केशरी रेशनकार्ड असलेल्या रुग्णांच्या नातेवाईकांकडून पैसे घेण्यात आल्याच्या तक्रारी समितीकडे आहेत त्यावर अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, आम्ही सुरुवातीला त्यांच्याकडे

कागदपत्रांची मागणी करतो परंतु ते कागदपत्रे सादर करीत नाहीत. आमचा अनुभव असा आहे की, रुग्णाला डिस्चार्ज देताना ते कागदपत्र सादर करतात. काही वेळा रुग्णाला घरी घेऊन गेल्यानंतर कागदपत्र सादर करतात. आम्ही आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस रुग्णांसाठी खाटा राखून ठेवलेल्या आहेत परंतु आयसीसीयुमध्ये खाटा राखून ठेवता येत नाही. त्यावर समितीने या योजनेंतर्गत उपचार घेत असलेल्या रुग्णांना बाहेरुन औषध आणायला सांगितली जातात. अशी तक्रार असल्याचे सांगितले असता अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, रुग्णालयातील मेडीकल दुकानात जर औषधे उपलब्ध नसतील तर रुग्णांच्या नातेवाईकांना औषधे विकत आणायला सांगितले जाते, परंतु नंतर त्यांना ते पैसे परत करण्यात येतात. या योजनेचे स्वतंत्र बँक खाते आहे काय अशी विचारणा केली असता स्वतंत्र बँक खाते नसल्याचे सांगण्यात आले. आपल्या आयपीएफमध्ये ४० लाख रुपये जमा आहेत याचा अर्थ आपल्या येथे ही योजना नीट राबविली जात नाही असे दिसते. कारण समितीने काही रुग्णालयांना भेटी दिल्या असता त्या रुग्णालयांचा आयपीएफ अकाऊन्ट मायनसमध्ये असल्याचे दिसून आले. यापुढे आयपीएफचे स्वतंत्र खाते ठेवण्यात यावे, तसेच जर एखादा अपघातग्रस्त रुग्ण दाखल झाला असेल तर आपण त्याच्यावर प्रथम उपचार केले पाहिजेत आणि दोन दिवसानंतर त्यांच्या नातेवाईकांकडे कागदपत्रांची विचारणा केली पाहिजे. या योजनेंतर्गत लाभ घेणाऱ्या रुग्णाच्या नातेवाईकांना एकाच छताखाली सर्व माहिती उपलब्ध होईल अशी व्यवस्था केली पाहिजे. आपण अशा रुग्णांना फक्त रेशनकार्ड आणि उत्पन्नाचा दाखला या दोन गोष्टींबाबत विचारणा केली पाहिजे. त्यांचे उत्पन्न किती, त्यांच्याकडे शेती किती याबाबत चौकशी करण्याचा आपणाला अधिकार नाही. सोशलवर्कर रुग्णाच्या नातेवाईकांशी उद्धटपणे बोलतात. त्यांना नीट माहिती देत नाहीत. त्याशिवाय आयपीएफ आणि ईडब्ल्यूएस अंतर्गत राखून ठेवलेल्या खाटांचा तपशील दिलेला नाही. ते अत्यंत चुकीचे आहे. आपल्या एकूणच कारभाराबाबत समिती नाराजी व्यक्त करीत आहे. रुग्णालयाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले की, रुग्णालयात दाखल करण्यात आलेली रेशनकार्ड खूप जुनी असतात, त्याबाबत विचार व्हावा अशी विनंती आहे. आमचे रुग्णालय अनाथ मुलांवर मोफत उपचार करते. ही संस्था १०४ वर्षाची जुनी असून समितीने ज्या काही सूचना केलेल्या आहेत त्याचे निश्चितपणे पालन केले जाईल.

समितीने इनल्याक्स अँड बुधराणी हॉस्पिटल येथे भेट दिली असता डॉ. सुंदर वासवाणी यांनी समितीचे स्वागत केले. रुग्णालयाच्या प्रवेशद्वारावर गरीब व दुर्बल घटकातील रुग्णांवर मोफत उपचाराच्या संदर्भातील मोठ्या आकारातील फलक असल्याचे तसेच संपूर्ण हॉस्पिटल स्वच्छ, नीटनेटके व रुग्णांची चांगल्या प्रकारे काळजी घेत असल्याचे समितीच्या निदर्शनास आले.

समितीने कार्डिॲक वॉर्डमधील रुग्णांची विचारपूस केली असता त्यांनी त्यांचा मोफत उपचार होत असल्याचे सांगितले. तसेच डॉ. सुंदर वासवाणी यांनी अशी माहिती दिली की, रुग्णालयामार्फत पुणे जिल्ह्यातील खेड्यांमध्ये जाऊन तेथील मोतीबिंदू असलेल्या रुग्णांना आमच्या वाहनांने येथे आणून त्यांच्यावर उपचार करतो. उपचार झाल्यानंतर या रुग्णांना पुन्हा आमच्या वाहनाने त्यांच्या गावी पोहचवले जाते. तसेच या रुग्णांकडून मोतीबिंदू शस्त्रक्रियेसाठी कोणत्याही प्रकारचे शुल्क घेतले जात नाहीत. यामध्ये रुग्णाचे वार्षिक उत्पन्न किती आहे हे बघितले जात नाही. सर्व मोतीबिंदुच्या रुग्णांवर मोफत शस्त्रक्रिया केली जाते. तसेच ज्या रुग्णांना हात-पाय नसतात अशा रुग्णांना आम्ही कृत्रिम हात-पाय विनामूल्य बसवून देतो अशी माहिती फोटोसह समितीला सादर करण्यात आली. तसेच आम्ही शासनाकडून एफएसआयची सवलत वगळता कोणत्याही प्रकारची सवलत घेतलेली नाही. याबाबत समितीने इनल्याक्स अँड बुधराणी हॉस्पिटल यांच्या कामाबद्दल समाधान व्यक्त केले.

समितीने दिनांक ४ व ५ रोजी पुणे जिल्ह्यातील धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी केली. तपासणीच्या वेळी समितीला आढळून आलेल्या त्रुटींच्या संदर्भात तसेच इतर बाबी संदर्भात माहिती घेण्यासाठी विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्या कार्यालयात बैठक घेण्यात आली.

धर्मादाय रुग्णालयातील गरीब व निर्धन रुग्णांवर १०% + १०% खाटा मोफत व सवलतीच्या दराने राखून ठेवण्याच्या योजनेच्या अंमलबजावणीसंदर्भात पुणे जिल्ह्यातील रुग्णालयातील सद्यःस्थिती काय आहे व त्यावर नियंत्रण कसे ठेवले जाते ? अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी पुणे जिल्ह्यामध्ये ५९ धर्मादाय रुग्णालये असून त्या सर्व रुग्णालयांमध्ये नियमानुसार २० टक्के खाटा आरक्षित ठेवण्यात आलेल्या आहेत. प्रत्येक महिन्याच्या दुसऱ्या शनिवारी देखरेख समितीची बैठक असते. त्या बैठकीला जिल्हा शल्य चिकित्सक आणि प्रतिनिधी उपस्थित असतात. एखाद्या धर्मादाय रुग्णालयात गरीब रुग्णावर उपचार नाकारले असतील किंवा त्यांच्याकडून पैसे घेतले अशा प्रकारच्या तक्रारी आल्यास आम्ही त्याची दखल घेऊन चौकशी करतो व प्रत्येक महिन्याला याबाबतचा आढावा घेतो.

रुग्णांकडून आवश्यक ती कागदपत्रे असताना त्यांना उपचार मिळालेले नाहीत अशाप्रकारच्या तक्रारी आपल्याकडे आल्या आहेत काय अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी अशा तक्रारी आल्यास आम्ही रुग्ण आणि रुग्णालयातील संबंधित अधिकारी यांना बोलावून दोघांचे म्हणणे ऐकून घेऊन आदेश पारीत करतो. सह्याद्री रुग्णालयातील तक्रारीबाबत मुंबई कार्यालयातून आम्हाला पत्र प्राप्त झाले होते. त्यामध्ये सह्याद्री रुग्णालयातील एका रुग्णाकडून तीन लाख रुपये घेण्यात आले. त्याबाबत चौकशी केली असता सह्याद्री रुग्णालयाच्या प्रतिनिधींनी सांगितले की, आम्ही त्या व्यक्तीची माहिती घेतली असता ती व्यक्ती एमएसईबीमध्ये नोकरी करीत असून तिचे पुण्यामध्ये दोन फ्लॅट आहेत. तहसीलदारांनी कोणतीही शहानिशा न करता त्यांना उत्पन्नाचा दाखला का दिला अशी त्यांनी विचारणा केली पाहिजे. जो खरोखर गरीब असेल आणि त्याच्याकडून पैसे घेतले असल्यास त्याबाबत चौकशी करून रुग्णाला पैसे परत करण्याचे आदेश दिलेले आहेत.

एखादी अपघाताची केस असेल किंवा एखाद्याला हृदयविकाराचा झटका आला असेल तर अशा प्रकरणांमध्ये तातडीने उपचार केले जात नाहीत. त्यांच्याकडे अनामत रकमेची मागणी करण्यात येते, असे समितीने उद्‌धृत केले असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी माहिती दिली की, पंधरा दिवसांपूर्वी एक बैठक घेतली होती त्या बैठकीस सर्व धर्मादाय रुग्णालयांच्या प्रतिनिधींना बोलाविले होते. त्यावेळी त्यांना सांगण्यात आले की, पुणे परिसरात कुठेही अपघात झाला असेल आणि तो रुग्ण आपल्या रुग्णालयात दाखल केल्यास आपण प्रथम त्याच्यावर मोफत उपचार करावेत.

गोरगरिबांकरिता ही योजना आहे. १० टक्के निर्धनांवर मोफत उपचार केले जातात. त्यांना मोफत औषधोपचार आणि जेवण दिले जाते. तर १० टक्के दुर्बल घटकांकडून ५० टक्के सवलतीच्या दरात उपचार केले जातात त्यामध्ये औषधोपचाराचा समावेश आहे काय अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी त्यास होकारार्थी उत्तर दिले. दोन रुग्णालयामध्ये दुर्बल घटकातील रुग्णांना बाहेरुन औषधे आणण्यास सांगितले होते, हा त्यांच्यावर अन्याय नाही काय ? जर असे प्रकार घडत असतील तर अशा रुग्णांलयावर कोणती कारवाई करणार अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी आयपीएफच्या रुग्णांना बाहेरुन औषधे आणण्यास भाग पाडले जाते. हॉस्पिटलच्या दवाखान्यात औषधे नसतील तर अशावेळी बाहेरील औषधांचे बिल आयपीएफच्या खात्यामध्ये टाकून त्या रुग्णांना औषधांचे पैसे परत करण्याच्या समितीने सूचना केलेल्या आहेत अशी माहिती दिली.

जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय समितीने मागील ३ वर्षामध्ये किती रुग्णालयांची तपासणी केली, त्यानुसार या समितीने विभागीय आयुक्तांना प्रत्येक ३ महिन्यात अहवाल सादर केला आहे काय अशी समितीने विचारणा केली असता जिल्हाधिकारी यांनी जिल्हास्तरीय समितीमध्ये जिल्ह्यातील विधानसभा व विधानपरिषद सदस्यांचा समावेश असून त्या समितीमध्ये जिल्हा शल्य चिकित्सक, सहायक आयुक्त, धर्मादाय आयुक्त सदस्य म्हणून असतात आणि निवासी उप जिल्हाधिकारी सदस्य सचिव म्हणून काम पाहत असतात. सरकार गठित झाल्यानंतर आमची समिती गठित झालेली आहे. या अगोदरही समिती अस्तित्वात होती. ही समिती रुग्णालयांची तपासणी करीत नाही. ही समिती आपल्या योजनेची अंमलबजावणी योग्य प्रकारे होत आहे किंवा कसे यावर नियंत्रण ठेवत असते. रुग्णालयाचे सोशल वर्कर या समितीच्या बैठकीमध्ये हजर असतात. या समितीची बैठक तीन महिन्यातून एकदा होत असते व देखरेख समितीची बैठक प्रत्येक महिन्यातून एकदा होत असते. शासन निर्णय असे म्हणतो की, जिल्हास्तरीय अंमलबजावणी समितीने सातत्याने धर्मादाय रुग्णालयाच्या कार्यप्रणालीवर संनियंत्रण ठेवले पाहिजे. त्यानुषंगाने आम्ही प्रत्येक महिन्यात एक बैठक घेण्याचे निश्चित केले आहे. एक बैठक धर्मादाय आयुक्तांच्या अध्यक्षतेखाली व जिल्हास्तरीय बैठकीत सन्माननीय सदस्यांच्या उपस्थितीमध्ये प्रत्येक महिन्यात एक बैठक घेणार आहोत असे समितीस सांगितले.

समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी पुणे शहरातील धर्मादाय रुग्णालयांना भेटी दिल्या. परंतु समितीच्या दौऱ्यामध्ये जिल्हा शल्य चिकित्सक, सहायक संचालक आरोग्य सेवा, महानगरपालिकेचे वैद्यकीय अधिकारी, सहायक विक्रीकर आयुक्त उपस्थित नव्हते. समिती त्यांच्या अनुपस्थितीबद्दल तीव्र नाराजी व्यक्त करीत आहे. यापुढे त्यांनी समितीच्या बैठकीत उपस्थित राहिले पाहिजे याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी असेही समितीने बैठकी दरम्यान निदेश दिले.

शासन धर्मादाय रुग्णालयांना सुविधा देते. त्या बदल्यात रुग्णालयाने गरीब रुग्णांवर मोफत व सवलतीच्या दरात उपचार द्यावयाचे आहेत. काही धर्मादाय खाजगी रुग्णालयाने रुग्णालयांच्या बाहेर तसा फलक लावलेला नाही. रुग्णालयात किती खाटा आरक्षित आहेत त्यापैकी किती खाटांवर रुग्ण आहेत, किती खाटा रिक्त आहेत याची माहिती दिलेली नाही. तसेच या योजनेनुसार रुग्णांना त्यांच्या उत्पन्नातून दोन टक्के रक्कम बाजूला काढून त्याचे वेगळे बँक खाते ठेवले पाहिजे. त्याच्या पासबुकमध्ये इन्ट्री झाल्या पाहिजेत. आपल्या मुख्य अकाऊन्टमधून त्या अकाऊन्टमध्ये पैसे जमा झाले पाहिजेत. बऱ्याच धर्मादाय रुग्णालयांनी वेगळे बँक खाते उघडलेले नाही. काही धर्मादाय रुग्णालयांचे बँक खाते मायनसमध्ये आहे तर काही धर्मादाय रुग्णालयांचे बँक खाते प्लसमध्ये आहे. जिल्हास्तरीय समितीने पाहणी केली असती तर रुग्णालयातील अशा प्रकारच्या त्रुटी राहिल्या नसत्या, अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी समितीचे म्हणणे बरोबर आहे, स्वतंत्र बँक खाते असले पाहिजे. धर्मादाय रुग्णलयांनी त्याचे स्वतंत्र लेजर ठेवलेले आहे, अशी समितीला माहिती दिली. त्यानंतर समितीने कायद्यामध्ये वेगळे खाते ठेवण्याची तरतूद आहे का. अशी विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी स्वतंत्र खात्यामध्ये स्वनिधी ठेवावा, बँक अकाऊन्ट असे म्हटलेले नाही, अशी माहिती दिली. त्यावर समितीने इंग्रजीमधील तरतुदीमध्ये " (2) The Charitable Hospitals shall physically transfer 2% of the total patients billing (excluding the bill of indigent and weaker section patients) in each month to IPF Account." या ठिकाणी आयपीएफ अकाऊन्ट असे म्हटलेले असल्याचे निदर्शनास आणले.

त्यावर सह धर्मादाय आयुक्त यांनी आयपीएफचे वेगळे बँक खाते ठेवले पाहिजे, अशी समितीला दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी माहिती दिली होती. माननीय उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी धर्मादाय रुग्णालयात निर्धन आणि दुर्बल घटकांतील रुग्णांसाठी मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार करण्यासाठी ही योजना तयार केली आहे. या योजनेमध्ये माननीय उच्च न्यायालयाने निदेश दिलेले आहेत. त्या निदेशाप्रमाणेच या योजनेची अंमलबजावणी केली जाते. या योजनेमध्ये स्वतंत्र बँक खाते समाविष्ट करावयाचे झाल्यास माननीय उच्च न्यायालयाकडे तशाप्रकारची विनंती करावी लागेल. तरी देखील या संबंधीचा विनंती अर्ज मी समितीकडे सादर करतो. आपण त्यावर विचार विनिमय करावा त्याप्रमाणे आम्ही कार्यवाही करतो.

विभागीय आयुक्तांनी याबाबत केव्हा केव्हा बैठका घेतल्या व त्यामध्ये कोणकोणते निर्णय घेतले, अशी समितीने विचारणा केली असता विभागीय आयुक्त यांनी आमच्या पातळीवर १५ दिवसांपूर्वी बैठक घेतली होती. त्यामध्ये दोन महत्वाचे विषय ठेवले होते. काही धर्मादाय रुग्णालयांनी उच्च न्यायालयात केस दाखल केलेली आहे की, काही रुग्ण बनावट प्रमाणपत्र सादर करून औषधोपचार घेत असल्यामुळे जे खरे गोरगरीब रुग्ण आहेत त्यांना उपचार मिळत नाहीत. अशी केस दाखल केल्यामुळे माननीय उच्च न्यायालयाने महसूल विभागाच्या प्रधान सचिवांना या संदर्भात सुधारणा करण्यासाठी दोन आठवडे दिलेले आहेत. एक-दोन टक्के लोक चुकीचे वागत असतील म्हणून आपण अन्य लोकांवर अन्याय करू शकत नाही. जर अपघातग्रस्त रुग्ण रुग्णालयात दाखल केल्यास आपण त्याच्यावर प्रथम उपचार करून नंतर त्यांच्याकडे कागदपत्रांची मागणी करावी. एखादा रुग्ण बनावट आहे असे रुग्णालयास वाटत असेल तर त्यांनी आम्हाला सांगावे, रुग्णलयांनी स्वतःच्या पातळीवर निर्णय घेऊ नये. त्यांनी नियमाप्रमाणे काम करावे, असे समितीस सांगितले.

सोशल वर्करची नियुक्ती हॉस्पिटलचे मॅनेजमेंट करीत असते काय, अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी होय असे उत्तर दिले. त्यावर समितीने सोशल वर्कर रुग्णांशी व्यवस्थित वागत नाहीत अश्या तक्रारी असल्याचे सांगितले असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी सर्व सोशल वर्करने रुग्णांशी कसे वागावे यासंदर्भात दोन महिन्यापूर्वी एक बैठक घेऊन त्या बैठकीत यासंदर्भात निर्देश देण्यात आले होते. सोशल वर्कर हा दुवा आहे याची मी त्यांना जाणीव करून दिली होती. आता यामध्ये ८० टक्के सुधारणा झाली असून यामध्ये आणखीन सुधारणा होण्यास वाव आहे, असे समितीस सांगितले.

काही रजिस्टर्ड हॉस्पिटलमध्ये राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना राबवली जाते. त्यामुळे काही हॉस्पिटल आयपीएफ आणि इडब्ल्यूएस चे पेशंट्स राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेमध्ये घालण्याचा प्रयत्न करतात. परंतु राजीव गांधी योजनेमध्ये रुग्ण बसत नसतील तर अशा रुग्णांना आयपीएफ आणि इडब्ल्यूएस मध्ये बसवून त्यांच्यावर उपचार केले गेले पाहिजेत. त्यामुळे योजनेच्या संदर्भातील माहिती रुग्णांना उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता आहे, अशी समितीने सूचना केली असता, सह धर्मादाय आयुक्त यांनी समितीने केलेली सूचना खूप चांगली असल्याचे मान्य केले.

त्यानंतर जिल्हाधिकारी यांनी राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना आणि धर्मादाय रुग्णालय या दोन्ही योजनांचा समन्वय जिल्हाधिकारी कार्यालयाशी होत असतो. दोन्ही योजनेची सेवा ज्या हॉस्पिटलमध्ये उपलब्ध आहे अशा ठिकाणी ही सेवा देण्याच्या संदर्भात एक बैठक आयोजित करून दोन्ही सेवा एकाच ठिकाणी मिळण्यासाठी प्रयत्न करतो.

राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेमध्ये ठराविक आजार समाविष्ट असून त्यावर रक्कम सुद्धा ठराविक आहे. सर्व कागदपत्र ॲडमिशनच्यावेळेस सबमिट करावे असे हॉस्पिटलचे म्हणणे असते. सोशल वर्कर कशी वागणूक देतात त्यावर या योजना अवलंबून आहेत. त्यामुळे आम्ही यासंदर्भात ट्रस्टच्या सोशल वर्करची मदत घेऊ. तसेच सन्माननीय समितीने सांगितल्या प्रमाणे ५९ धर्मादाय हॉस्पिटलचा नोडल ऑफिसर कोण आहे त्यासंदर्भात आम्ही यादी काढून ती यादी तत्काळ सर्व सन्माननीय सदस्यांना उपलब्ध करून देऊ. नोडल ऑफिसरशी कोणीही संपर्क साधल्यास त्यांना त्यांच्याकडून सर्व प्रकारची माहिती उपलब्ध करून दिली जाईल तसेच संबंधितांचा मोबाईल नंबर दुसऱ्या कोणाकडे जाणार नाही किंवा बंद पडणार नाही याचीही काळजी घेण्यात येईल असे सांगितले.

राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजनेच्या संदर्भात सोशल वर्कर असून ते राजीव गांधी जीवनदायी योजनेच्या संदर्भात माहिती देत असतात. परंतु यापुढे धर्मादाय रुग्णालयाच्या संदर्भातील जबाबदारी राजीव गांधी जीवनदायी योजनेच्या सोशल वर्करकडे दिली जाण्याची शक्यता आहे. त्याचप्रमाणे सह धर्मादाय आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने जिल्ह्यातील रुग्णालयांची केव्हा केव्हा तपासणी केली आहे त्यासंदर्भातील मागील ३ वर्षांची माहिती समितीस उपलब्ध करून देण्यात यावी तसेच तपासणीमध्ये कोणत्या त्रुटी आढळून आल्या व समितीने उच्चस्तरीय समितीस केव्हा केव्हा अहवाल सादर केला याचीही माहिती उपलब्ध करून देण्यात यावी, अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी आम्ही देखरेख समितीचा अहवाल मुख्य कार्यालयास पाठवितो. जर एखाद्या गरीब रुग्णावर उपचार नाकारण्यात आले असतील किंवा त्यांच्याकडून पैसे घेण्यात आले असतील तर ते पैसे त्यांना परत देण्यात येतात आणि संबंधित रुग्णालयांना नोटीस देण्यात येते. त्याशिवाय तालुका स्तरावर मेळावा घेऊन या योजनेची माहिती देण्यात येते. तसेच कोणास काही अडचण असल्यास त्यांनी धर्मादाय आयुक्त कार्यालयाशी संपर्क साधावा असे सांगितले जाते अशी माहिती दिली.

त्यानंतर समितीने दीनानाथ मंगेशकर हॉस्पीटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, जहांगीर नर्सिंग होम व इनल्याक्स ॲण्ड बुधराणी हॉस्पीटल या रुग्णालयांनी देखील चांगल्या प्रकारचे काम करीत असल्याचे सांगून समितीने त्यांचे अभिनंदन केले.

ही योजना राबविताना आपणास कोणत्या प्रकारच्या अडचणी येतात, आपणास शासनाकडून मदतीची आवश्यकता आहे काय? आपल्या काही सूचना वा आपणास काही सूचना मांडावयाच्या असतील तर आपण जरुर मांडाव्यात. शासनाबद्दल आपली काही नाराजी असेल तर ती देखील मांडावी जेणे करून शासन त्यामध्ये काही सुधारणा करू शकेल, अशी समितीने विचारणा केली असता सह धर्मादाय आयुक्त यांनी या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी उत्पन्नाची मर्यादा ५० हजार रुपये आहे त्यामध्ये वाढ करावी अशी विनंती करून ५० हजार उत्पन्नामध्ये कोण बसते की बसत नाही यामध्ये अनेक वेळा अडचणी निर्माण होतात. त्यामुळे ही मर्यादा वाढविता येईल किंवा कसे हे पहावे अशी समितीकडे मागणी केली.

जिल्हाधिकारी यांनी पुणे जिल्ह्यातील धर्मादाय खाजगी रुग्णालयातील निर्धन व दुर्बल घटकांसाठी चांगल्या प्रकारे उपचार करण्यात येत असून त्यांची बॅलन्सशीट मायनसमध्ये आहे. तर काही रुग्णालयातील आयपीएफ फंड १० कोटी, ७ कोटी रुग्णालयात जास्त शिल्लक आहे, अशा रुग्णालयांवर कारवाई करावयाची झाल्यास त्यांचे रजिस्ट्रेशन कॅन्सल करावे लागेल. परंतु तसे केल्याने आपला हेतू साध्य होणार नाही. रुग्णालयांकडे पैसे असूनसुद्धा ते सेवा देत नसतील तर अशा रुग्णालयांवर दंडात्मक कारवाई करण्याबाबतची तरतूद असावी असे मला वाटते. त्याचप्रमाणे

अशा रुग्णालयांच्या आयपीएफ फंडामध्ये जेवढी रक्कम शिल्लक असेल तेवढी रक्कम युनिव्हर्सल सर्व्हीसेस फंडामध्ये ट्रान्सफर करावी व जे रुग्णालय गरीब रुग्णांवर योग्य प्रकारे उपचार करीत असतील आणि ती मायनसमध्ये असतील अशा रुग्णालयांनी या युनिव्हर्सल फंडमधून रक्कम खर्च करावी. त्याचप्रमाणे जी रुग्णालये गरीब व निर्धन रुग्णांवर चांगल्याप्रकारे उपचार करीत असतील अशा रुग्णालयांना प्रोत्साहनपर बक्षिस योजना जाहीर करावयास पाहिजे. असे केल्याने बरीचशी रुग्णालये गरीब रुग्णांना चांगली सेवा देतील असे मत वक्त केले.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई येथे मंगळवार, दिनांक १५ मे, २०१८ रोजी झालेल्या धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करण्यासंदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीच्या बैठकीमध्ये दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी झालेल्या पुणे जिल्ह्याच्या दौऱ्यामध्ये धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांना दिलेल्या भेटीच्या अनुषंगाने संबंधित अधिकाऱ्यांची साक्ष घेण्यात आली. समितीने पुणे जिल्ह्यातील दौऱ्याच्या वेळी जहांगीर नर्सिंग होम, संचेती हॉस्पिटल, के.ई.एम. हॉस्पिटल येथे योजनेच्या माहितीचे डिजिटल फलक रुग्णालयाच्या दर्शनी भागात लावण्यात आलेले नव्हते ते लावले आहेत काय, तसेच या जिल्ह्यातील इतर रुग्णालयांमध्ये असे फलक लावण्याबाबतची सद्यस्थिती काय आहे ? तसेच रुग्णालयांनी डिजिटल फलक लावले की नाही या बाबीची आपण शहानिशा केली आहे का? असे विचारले असता विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, माननीय उच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशांमध्ये डिजिटल फलक लावण्यात यावेत असा उल्लेख नव्हता, परंतु समितीने दिलेल्या निर्देशांनुसार डिजिटल फलक लावण्याबाबत आम्ही रुग्णालयांना कळविले असून त्यांनी त्याप्रमाणे कार्यवाही केलेली आहे व याबाबत आमच्या कार्यालयाकडून शहानिशा करण्यात आली आहे. त्यानंतर समितीने असे विचारले की, सर्वच जिल्ह्यांमधील रुग्णालयांमध्ये डिजिटल फलक लावलेले नसतात व याबाबी वारंवार निदर्शनास येतात. त्यामुळे इतर जिल्ह्यांमध्ये देखील अशा प्रकारचे फलक लावण्यात यावेत. याबाबत विभागीय प्रतिनिधींनी सांगितले की, याबाबत १५ दिवसांमध्ये आम्ही तपासणी करू.

समितीने विचारले की, रुग्णांच्या बेडवर सदर रुग्ण आय.पी.एफ. किंवा ई.डब्ल्यू.एस.चा असल्याबाबतचा फलक लावण्यासंदर्भात रुग्णालयांनी केलेली अंमलबजावणी व त्यावर शासनामार्फत कशा प्रकारे देखरेख करण्यात येते याची समितीला माहिती देण्यात यावी. त्यावर विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, प्रत्येक रुग्ण आय.पी.एफ. किंवा ई.डब्ल्यू.एस. यापैकी कोणत्या दर्जामधील आहे त्याप्रमाणे त्याच्या बेडवर फलक लावले जाते. याच्या अंमलबजावणीसाठी आम्ही पत्र दिले होते व त्याची तपासणी देखील झाली आहे. तपासणीमध्ये लक्षात आले की, ज्या दर्जाचे रुग्ण आहे त्याच्या बेडला फलक लावले जात आहे. परंतु काही रुग्णालयांचे असे मत आहे की, अतिदक्षता विभागामधील रुग्णाच्या बेडला असे फलक लावू नये. दोन रुग्णांमध्ये त्यामुळे भेदभाव केला जातो. सदर रुग्ण आय.पी.एफ. दर्जामधील असल्याचे रुग्णालयीन कर्मचाऱ्यांना देखील माहिती होते व त्यामुळे रुग्णाकडे दुर्लक्ष होण्याची शक्यता असते. त्यावर समितीने विभागीय प्रतिनिधींना सांगितले की, असे करू नये. कारण सर्वांना सारखेच उपचार मिळाले पाहिजेत हीच अपेक्षा आहे. उपचारांमध्ये दुर्लक्ष केल्याबाबत जर रुग्णाची तक्रार आली तर आपण संबंधितांवर कारवाई करा. त्यावर विभागीय प्रतिनिधींनी सांगितले की, ठीक आहे व त्याप्रमाणे आपण दिलेल्या निर्णयानुसार कारवाई करण्यात येईल.

समितीने रुबी हॉल क्लिनिकमध्ये श्री. दिपक भुजबळ यांचेवर या योजनेंतर्गत उपचार करताना त्यांचेकडून घेतलेली अनामत रक्कम रुबी हॉल रुग्णालयाने त्यांना परत दिली आहे का? संचेती हॉस्पिटलमधील श्री. बाळ दिगंबर थोरात यांनी भरलेली सर्व रक्कम रुग्णालयाने त्यांना परत केली किंवा कसे याची माहिती देण्यात यावी.

तसेच अशा प्रकारच्या तक्रारी प्राप्त झाल्या असल्यास त्याबाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती देण्याबाबत विभागीय प्रतिनिधींना सांगितले असता विभागीय प्रतिनिधींने सांगितले की, सदर दोन्ही रुग्णांचे पैसे परत करण्यात आले आहेत. समितीने असेही सांगितले की, असा अनुभव सर्वच ठिकाणी येतो. रुग्णालय प्रशासन अगोदर पैसे भरण्यास सांगते. ही प्रकरणे उघड झाली म्हणून पैसे परत देण्यात आले. कुठल्या तरी कारणाने पैसे भरण्यास रुग्णांना सांगितले जाते. प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये आपल्या विभागाचे समन्वयक असतात परंतु त्यांचे देखील फोन लागत नाहीत. आपण शेगाव संस्थानाचे उदाहरण पाहू शकतो. स्वयंसेवक जेवढे मनापासून काम करतील तेवढे काम पगारी व्यक्ती करु शकत नाहीत. तसेच त्यांना अतिशय कमी पगार असल्यामुळे ते रुग्णालय प्रशासनाशी देखील हातमिळवणी करु शकतात. कारण एका रुग्णाच्या देयकामध्ये अशी चार माणसे कामाला राहू शकतात. त्यामुळे लोकप्रतिनिधी म्हणून आपला माणूस आपल्याला माहिती देखील देऊ शकतो व रुग्णांचीही मदत करू शकतो. याबाबत विभागीय प्रतिनिधींनी सांगितले की, यासाठी काय करता येईल त्याचा विचार करू.

समितीने असे विचारले की, रुबी हॉल क्लिनिकमध्ये निर्धन रुग्णाच्या निधी खात्यामध्ये ७ कोटी रुपये जमा असल्यासंदर्भाची व त्यानंतरच्या निधीची सद्यस्थिती काय आहे? सदर सर्व निधी त्यांनी खर्च केला असल्याबाबत विभागीय प्रतिनिधींनी साक्षीच्या वेळेस सांगितले. त्यावर समितीने अशी विचारणा केली की, अचानक ७ कोटी रुपये कसे खर्च करण्यात आले? आपण बैठक घेतली त्यावेळी पैसे होते, परंतु आता ते सर्व खर्च झाले आहेत. याबाबत आम्हाला आश्चर्य वाटत असून आपल्याला देखील याचे आश्चर्य वाटत असावे. याबाबत समितीच्या सूचनेप्रमाणे आम्ही याबाबत चौकशी सुरू केलेली असून प्रत्येक रुग्णावर किती पैसे खर्च करण्यात आले याबाबतची ऑनलाईन पाठविण्यात आलेली माहिती देखील उपलब्ध आहे.

यामध्ये काही तरी गडबड असून अचानक रुग्णांवर ७ कोटी रुपये खर्च होणे बरोबर नाही, असे समितीला वाटते. त्यावर विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, प्रत्येक रुग्णालयाने पाठीमागील महिन्यामध्ये कोणत्या रुग्णावर किती पैसे खर्च केले त्याची यादी आपल्याकडे ऑनलाईन येते. कोणत्याही रुग्णाच्या नावावर क्लिक केल्यानंतर उत्पन्नाचा पुरावा व त्याचे रुग्णालयाचे देयक येते. पारदर्शकता आणण्याबाबत आपण येथपर्यंत पोहचलो आहोत. जर काही चुकीची देयके लावली असतील तर त्याबाबत आमची चौकशी सुरू आहे. त्याचा अहवाल समितीला सादर करण्यात येईल.

राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना म्हणजेच आताचे महात्मा फुले आरोग्य अभियानासाठी एक वेगळा विभाग तयार करण्यात आलेला आहे. एखाद्या रुग्णाने तक्रार केली तर कार्यालय थेट रुग्णाशी संपर्क करते. रुग्णाकडून प्रथम माहिती घेतली जाते. हॉस्पिटल मान्यता रद्द होण्याची भीती वाटत असल्यामुळे रुग्णांवर व्यवस्थित उपचार केले जातात. आपण तशा प्रकारे मान्यता रद्द करू शकत नाहीत कारण धर्मादाय खासगी रुग्णालये नोंदणीकृत आहेत. परंतु आपल्याकडे या अनुषंगाने संपूर्ण माहिती घेणारा एक विभाग असेल तर तक्रारींच्या अनुषंगाने आपली तपासणी केली जाते ही भीती तरी निर्माण होईल, असे समितीने विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीनी असे सांगितले की, पुण्यामध्ये याबाबत बऱ्यापैकी जागृती झाली आहे. सन्माननीय सदस्यांना माहिती आहे की, पुण्यामध्ये जर एखाद्या रुग्णाकडून पैसे घेतले तर ते तशी तक्रार आमच्याकडे करतात व आम्ही त्यांना पैसे परत करण्याबाबतची प्रकरणे झालेली आहेत. रुबी हॉल क्लिनिकबाबत समितीस शंका असल्यामुळे याबाबत योग्य ती कार्यवाही करावी असे समितीने सांगितले असता विभागीय प्रतिनिधीनी याबाबतचा अहवाल समितीस सादर करण्यात येईल असे सांगितले.

दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटरमधील श्री. सौंदणकर या रुग्णास त्याचे नातेवाईक भरती करून सोडून गेल्याचे निदर्शनास आल्याबाबत तसेच गत ५ वर्षांमध्ये पुण्यातील विविध रुग्णालयात असे किती रुग्ण आढळून आले आहेत व त्याबाबत काय कार्यवाही करण्यात आली आहे, अशी समितीने विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, अशा प्रकरणांबाबत पोलीस स्टेशनला तक्रार देण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत.

निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांवर या योजनेंतर्गत उपचार करताना रुग्णालयाने रुग्णाकडे केशरी रेशनकार्ड किंवा तहसिलदाराचा उत्पन्नाचा दाखला पाहून रुग्णालयात भरती करून घेणे अपेक्षित असताना त्याप्रमाणे रुग्णालयाकडून कार्यवाही होत नाही अशी समितीने विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, तहसिलदारांचा दाखला किंवा केशरी रेशन कार्ड असेल तर रुग्णालयांनी उपचार केलेच पाहिजेत. तशा प्रकारचा पत्रव्यवहार करून संबंधितांना सक्त सूचना केलेल्या आहेत. जिल्हाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली देखील याबाबत बैठक घेण्यात आली होती व त्यामध्येही सूचना देण्यात आल्या आहेत. तरी देखील रुग्णाची तक्रार आल्यास आमचे कार्यालय स्वतः पुढाकार घेऊन रुग्णाला रुग्णालयामध्ये दाखल करून उपचार करण्याबाबत सूचना देते.

कधी-कधी सांगितले जाते की, आमचा कोटा पूर्ण झालेला आहे. अशा वेळी काय करायचे, रुग्णालयांना असा काही कोटा ठरवून दिलेला आहे का याबाबत समितीने विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, एखाद्या रुग्णालयाचा आय.पी.एफ. फंड सलग सहा महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधीत निगेटिव्ह बॅलन्स झाला असेल तर त्यांनी मॉनिटरींग समितीकडे अर्ज करायचा असतो की, आमचा फंड संपलेला असून आम्हाला स्थगिती द्यावी. अशा प्रकारचे ४ अर्ज आमच्याकडे आले होते. त्यावेळी सह धर्मादाय आयुक्त यांनी पडताळणी केली व दोन-दोन कोटी रुपये मायनसमध्ये असलेली संचेती हॉस्पिटल, के.ई.एम. हॉस्पिटल व पूना हॉस्पिटल रुग्णालये पाच-पाच कोटी रुपये प्लसमध्ये आली. तसेच माननीय उच्च न्यायालयाच्या नियमानुसार ज्या गोष्टी देयकामध्ये लावायच्या नाहीत त्या गोष्टी त्यांनी लावल्यामुळे हा प्रकार घडला होता. पुन्हा अशी देयके लावू नका अशा सूचनाही त्यांना केल्या. सर्वच रुग्णालयांची तपासणी आता सुरू केली असून यामध्ये आपण ११ हॉस्पिटल्स घेतली आहेत.

पुणे येथील एका रूग्णाने तहसीलदाराचा उत्पन्नाचा दाखला तसेच केसरी रेशन कार्ड सादर केल्यानंतर सदरहू रूग्ण गरिबासारखा दिसत नसल्यामुळे रुग्णालय प्रशासनाने त्या रुग्णाच्या घरी जाऊन त्याच्या कुटुंबामध्ये किती व्यक्ती नोकरी करीत आहेत व त्यांचे उत्पन्न किती आहे, यासंदर्भातील चौकशी केली. परंतु अशा पद्धतीने एखाद्या रूग्णाची चौकशी करण्याचा अधिकार रूग्णालयाला नसल्याचे समितीचे मत असल्यामुळे समितीने याबाबत विभागीय प्रतिनिधीना विचारले असता विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, क्लॉज १५ मध्ये त्यासंदर्भातील बाबी दिलेल्या आहेत त्या वाचून दाखवितो :—

> " The Charitable Hospital shall verify the economic status of the patient from their Medical Social Worker on the basis of scrutiny of any of the following documents produced by the concerned patient-certificate from Tahsildar, Ration Card,..... "

रुग्णालय प्रशासन रुग्णाच्या कागदपत्रांची तपासणी करू शकते. परंतु रुग्णाच्या घरी जाऊन त्याच्या कुटुंबियांची चौकशी करू शकत नाही. तसेच क्लॉज १५ मध्ये नेमके काय लिहिण्यात आलेले आहे, ते सविस्तर वाचून दाखविण्याबाबत समितीने सांगितले असता विभागीय प्रतिनिधीनी पुन्हा पुढीलप्रमाणे वाचून दाखविले " The Charitable Hospital shall verify the economic status of the patient from their Medical Social Worker on the basis of scrutiny of any of the following documents produced by the concerned patient - certificate from Tahsildar, Ration Card....." त्यावर समितीने On the basis of documents produced economic status of the patient will be verified by the Medical Social Worker of the Hospital. म्हणजे रुग्णालय प्रशासन कागदपत्रांच्या आधारे तेथे जाऊन तपासू शकतात की, खरोखर रुग्णाची परिस्थिती तशी आहे किंवा नाही. याबाबत क्लॉज १५ मॉडिफाय करायला पाहिजे. अन्यथा आपणच आपल्या कागदपत्रांची तपासणी करण्यासाठी खाजगी कंपनीला दिल्यासारखे होईल किंवा सदरहू कुटुंबियांची परिस्थिती खरोखर हालाखीची असल्याचे आमच्या निदर्शनास आले नाही, असे रुग्णालय प्रशासनाकडून सांगितले जाऊ शकते. असे व्हायला नको म्हणून हा क्लॉज मॉडिफाय करण्याची आवश्यकता आहे. That patients economic status should not be left at the mercy of the Medical Social Worker of the concerned Hospital. यासंदर्भात पत्र पाठविण्यात यावे की, अशा प्रकारच्या तपासणी करण्याची बाब सतत व्हायला नको. एखाद्या ठिकाणी खरोखर संशय आला व तसे झाले तर काही हरकत नाही, परंतु प्रत्येकाच्या बाबतीत असे व्हायला नको. आपण त्यामध्ये असे म्हणावे की, तुमचे इंटरपिटीशन चुकीचे आहे व असे करण्यात येऊ नये. रुग्णांच्या हिताकरिता असे करण्यात यावे असे समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी सांगितले असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, ठीक आहे याबाबत कोणतीही चौकशी न करता रूग्णाला अगोदर तातडीने दाखल करावे, असे त्यांना अगोदरच कळविलेले असून तहसीलदाराच्या दाखल्या संदर्भात एस.डी.एम. कडे अपिल करावे, असेही सांगण्यात आले आहे.

आय.पी.एफ. गटातील रुग्णांवर मोफत उपचार व इ.डब्ल्यू.एस. गटातील रुग्णांवर ५० टक्के सवलतीच्या दरात उपचार करण्यात येत असल्याबाबतची माहिती सर्वसामान्य जनतेला होण्यासाठी काय उपाययोजना करण्यात आली अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, यासंदर्भातील माहिती सर्वसामान्य जनतेला मिळण्यासाठी कार्यालयाकडून जाहीरात फलक तयार करण्यात आले असून प्रत्येक बस स्टँडवर व रेल्वे स्टेशनवर लावण्यात आलेले आहेत. तसेच या जाहिराती संदर्भात वर्तमानपत्रामध्ये प्रसिद्धी देण्यात यावी, अशी विनंती जिल्ह्यातील माहिती अधिकाऱ्यांना करण्यात आलेली आहे.

तहसील कार्यालयात व पंचायत समितीमध्ये मोठ्या संख्येने लोक कामासाठी येत असतात. त्यामुळे या ठिकाणी देखील जाहिरात फलक लावण्यात यावे. एफएम, जींगल द्वारे देखील चांगली जाहिरात करता येऊ शकते व यासंदर्भातील सविस्तर माहिती लोकांपर्यंत पोहोचविली जाऊ शकते. त्यामुळे याबाबत देखील सकारात्मक विचार करण्यात यावा. सर्वसामान्य जनतेला रेडीओ मार्फत सहजरित्या माहिती मिळू शकते व याची व्याप्ती फार मोठी असल्यामुळे डेडिकेटेट फंड देखील असायला पाहिजे. ही बाब सातत्याने करणे आवश्यक असल्यामुळे यासंदर्भात कार्यक्रम निश्चित करावा. फ्लेक्स फलकाची लाईफ साधारणतः तीन महिन्यांची असते. तीन-चार महिन्यानंतर तो फाटतो किंवा जिर्ण होतो किंवा पुसट होतो. त्यामुळे असे वाटते की, पीरिऑडिकल खर्च व रिप्लेसच व्हायला पाहिजे. तसेच जाहिरातीवर

किंवा प्रचार प्रसारासाठी किती खर्च केला जातो अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, सदरहू माहिती सध्या उपलब्ध नसून माहिती उपलब्ध करून सादर करण्यात येईल. धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांमध्ये योजनेची माहिती एकाच ठिकाणी मिळविण्याकरिता पुणे जिल्ह्यातील प्रत्येक धर्मादाय रुग्णालयांनी स्वतंत्र कक्ष सुरू केले आहे काय अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, होय, सर्व रुग्णालयांनी स्वतंत्र कक्ष सुरू केलेले आहेत.

दिनांक २७ ऑक्टोबर २०१६ रोजी रूग्णालयांच्या सर्व प्रतिनिधींसमवेत झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त जिल्हाधिकारी, पुणे यांच्या कार्यालयाकडून प्राप्त झाले आहे काय? याबाबत सविस्तर माहिती द्यावी. तसेच नियमीतपणे बैठका होत असतात काय अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, होय. नियमीतपणे बैठका होत असतात.

विधि व न्याय विभागाच्या दिनांक २२ जुलै २०१० रोजीच्या शासन निर्णयानुसार जिल्हा समितीच्या मागील ३ वर्षात झालेल्या बैठकांचा तपशील वर्षनिहाय सादर करावा, त्याचप्रमाणे त्यामध्ये काही कार्यवाही करण्यात आलेली आहे काय अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, यासंदर्भात पूर्ण इतिवृत्त प्राप्त झालेले नाही. त्यासंदर्भातील बैठका सिनसीअरली व नियमीतपणे होत नाहीत, असे माझे मत आहे. महसूल विभागाच्या प्रायोरिटीज असतात. ही योजना मुंबई, पुणे, ठाणे, नवी मुंबई येथील रुग्णालयांसाठीच आहे. विदर्भामधील व उत्तर महाराष्ट्रामधील रुग्णालये चांगल्या स्थितीत नाहीत. यामध्ये समावेश असलेली काही रुग्णालये नागपूर मध्ये आहेत. यासंदर्भात ३ वर्षांचा तपशील पुढील बैठकीमध्ये सादर करण्याबाबत समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, ठीक आहे.

जिल्हास्तरीय समितीने विभागीय आयुक्तांकडे त्यांचा अहवाल सादर केला आहे काय व त्या अनुषंगाने विभागीय आयुक्तांनी काय कार्यवाही केली आहे अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, धर्मादाय आयुक्त कार्यालयात योजनेतील तरतुदीनुसार प्रत्येक महिन्याच्या तिसऱ्या शनिवारी बैठक घेतली जाते. तसेच या बैठकीचा अहवाल मुख्यालयाला आणि जिल्हाधिकारी कार्यालयाला पाठविला जातो. गेल्या ५ वर्षांमध्ये प्रत्येक महिन्याला बैठक घेण्यात आलेली आहे. तसेच प्रत्येक बैठकीचे कार्यवृत्त देखील आपल्याकडे आहे. जिल्हा समितीची बैठक प्रत्येक महिन्याला होत असते काय? अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, मॉनिटरिंग समितीची बैठक प्रत्येक महिन्याच्या शनिवारी घेतली जाते.

पुणे जिल्ह्यामध्ये जिल्हा समितीची बैठक प्रत्येक महिन्याला होत असून उक्त अहवाल विभागीय आयुक्तांकडे पाठविला जातो काय? अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, जिल्हा समितीची बैठक ३ महिन्यातून एकदा घेतली पाहिजे, परंतु पुणे जिल्ह्यामध्ये प्रत्येक महिन्याला बैठक घेतली जाते. जिल्हा समितीच्याबाबत जास्त सांगता येणार नाही. परंतु उच्च न्यायालयाने कलम १८ नुसार स्थापन केलेल्या मॉनिटरिंग कमिटीचा अहवाल मुख्यालय आणि जिल्हाधिकारी कार्यालयाला पाठविला जातो. समितीने विचारले की, मॉनिटरिंग कमिटीचे अध्यक्ष कोण असतात त्यावर विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, मॉनिटरिंग कमिटीचे अध्यक्ष सह धर्मादाय आयुक्त हे असतात. तसेच समितीमध्ये सिव्हील सर्जन, जिल्हा परिषदेचे आरोग्य अधिकारी व हॉस्पिटल

असोशिएशनचा एक प्रतिनिधी नेमलेले असतात. तसेच जिल्हा स्तरीय समिती मध्ये ३ विधिमंडळ सदस्य, सहायक धर्मादाय आयुक्त असतात.

विभागीय प्रतिनिधींनी सांगितले की, आदित्य बिर्ला रूग्णालय हे आदित्य बिर्ला फाऊंडेशन मार्फत चालविले जाते. परंतु त्यांनी आदित्य बिर्ला हेल्प लाईन कंपनी स्थापन करून त्या कंपनीला रूग्णालय चालविण्यास दिले. त्यांचे असे म्हणणे होते की, ही योजना आम्हाला बंधनकारक नाही किंवा आम्हाला ॲप्लीकेबल नाही. त्यावेळी श्री. डिगे सर पुणे येथेच होते. त्यांना नोटीस देण्यात आली व त्यांचे म्हणणे जाणून घेण्यात आले. तेव्हा असे लक्षात आले की, सदरहू जमीन आदित्य बिर्ला फाऊंडेशनला सवलतीच्या दरात गरिबांवर मोफत उपचार करण्यासाठी बनविण्यात येणाऱ्या रूग्णालयासाठी देण्यात आलेली आहे. सदरहू रूग्णालय २००६ मध्ये झालेले असून २०१५ पर्यंत काहीच केले नव्हते. परंतु राजश्री बिर्ला सारखे मोठमोठे लोक त्यामध्ये विश्वस्त पदावर होते. ते धर्मादाय आयुक्तांच्या नोटीसला काही जुमानत नसतील तर त्यावर त्यांनी सांगितले की, तुम्ही आदेश काढलेत, तर आम्ही उच्च न्यायालयामधून रद्द करून घेऊ. त्यांना सांगितले की, तुम्हाला काय करायचे ते करावे, परंतु याबाबत फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात येईल. त्यांना बोर्डाने जागा दिली असल्यामुळे त्यांनी आमचे म्हणणे ऐकले पाहिजे, अशी आमची धारणा होती. यावर बरीच चर्चा झाल्यावर ते कॉम्प्रमाईज करण्यास तयार झाले. २०१५ पासून अंमलबाजवणी करण्यास तयार झाले. परंतु २००६ पासून अंमलबजावणी झाली पाहिजे, असे मी ठरविले होते. त्यांनी नियमाप्रमाणे २००६ पासून आतापर्यंत घेतलेली रक्कम खर्च करावी अशा, त्यांना सूचना देण्यात आल्या. ही रक्कम २००६ ते २०१५ पर्यंत १२ कोटी रूपये होते. तसेच २००६ पासून पिवळे रेशन कार्ड असलेल्या गोरगरीब रूग्णांकडून त्यांना लाभ न देता उपचारासाठी पैसे घेण्यात आलेल्या रुग्णांचे बील कमी करण्यात येऊन त्यांना परत देण्यात यावे, असे सांगण्यात आले. यासंदर्भात पिवळे रेशन कार्ड असलेल्या व उपचार घेतलेल्या रूग्णांबाबत वर्तमान पत्रामध्ये जाहीरात देऊन रूग्णांना नियमानुसार रक्कम परत करण्यात आली. एका शेतकऱ्याने जमीन विकून उपचाराची २८ लाख रूपये रक्कम रूग्णालयामध्ये भरली होती. आपल्या या धोरणामुळे ५ वर्षानंतर त्या शेतकऱ्याला २८ लाख रूपये परत मिळाले. परंतु आपली एवढी यंत्रणा असताना देखील अनेक रूग्ण लाभास पात्र असताना त्या शेतकऱ्याला शेतजमीन विकून उपचार घ्यावे लागले. परंतु आपण कठोरपणे अंमलबजावणी केली असती तर त्या शेतकऱ्याला हा लाभ मिळाला असता आणि त्याला शेती विकण्याची गरज भासली नसती तसेच असे अनेक शेतकरी असतील. त्यामुळे सदरहू २० जिल्ह्यांमध्ये स्मार्ट टीव्ही तातडीने बसविण्यात यावे व याबाबतची माहिती पुढील बैठकीच्या वेळी समितीला सादर करावी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, ठीक आहे.

बिर्ला हॉस्पिटलने लाभ देणे सध्या बंद केलेले आहे. समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, त्यामध्ये अशी ॲम्बीग्युटी राहिली होती की, राहिलेले १२ कोटी रूपये पूर्वीच्या लोकांसाठी अशा शब्द प्रयोग करण्यात आला होता. परंतु उच्च न्यायालयाच्या नियमानुसार एकूण उत्पन्नाच्या २ टक्के रक्कम रुग्णालयाच्या आय.पी.एफ. फंडामध्ये प्रत्यक्षात जमा करणे गरजेचे आहे व तशी नोटीस बिर्ला हॉस्पिटलला पाठविण्यात आली आहे.

पुणे जिल्ह्यातील सर्व धर्मादाय खाजगी रूग्णालयांच्या आय.पी.एफ. खात्यामधील अखर्चित निधी किती आहे, याची तपासणी केली जाते व प्रत्येक रूग्णालयाने किती रूग्णांवर किती उपचार केले जातात अशी समितीने विभागीय

साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, संकेत स्थळावर दररोज माहिती दिली जात असल्यामुळे त्यांच्याकडे किती रक्कम शिल्लक आहे, हे कळून येते.

तहसीलदार जामनेर यांनी श्री. सदाशिव पाटील यांना दिलेल्या उत्पन्नाच्या दाखल्याच्या अनुषंगाने त्यांनी त्यांचा खुलासा धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे यांना सादर केला आहे काय अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, त्यांनी अजूनपर्यंत खुलासा सादर केलेला नाही. त्यांच्या दाखल्याबद्दल थोडी शंका होती. यासंदर्भात त्यांच्याकडून सह्याद्री हॉस्पिटलकडे उपचार घेण्यात आले होते. हॉस्पिटलला असे वाटले की, सदर केलेला दाखला खोटा असल्यामुळे चौकशी करण्याचे अधिकार देण्याबाबत त्यांनी विनंती केली होती. चौकशीमध्ये असे आढळून आले की, सदरहू व्यक्ती एम.एस.ई.बी.चा सेवानिवृत्त कर्मचारी होता. मंत्रालयात अर्ज केल्यामुळे रुग्णाचे पैसे परत करण्याबाबत मंत्रालयामार्फत सांगण्यात आले होते.

योजनेंतर्गत एकाच रुग्णावर किती कालावधीसाठी किती खर्च करण्यात यावा, याबाबत आपले अभिप्राय काय आहेत. तसेच एका रुग्णावर रुग्णालयाच्या उत्पन्नाच्या २ टक्के रक्कम खर्च होईपर्यंत उपचार करण्यात येतात अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, होय. कॉर्पस संपेपर्यंत रक्कम खर्च करण्यात येते. एका प्रकरणाच्या वेळी आम्हाला विचारण्यात आले होते की, ९ लाख रुपये खर्च झाला असून निधी संपत आला आहे रुग्णावरील उपचार थांबविण्यात यावेत काय? त्यावर आम्ही सांगितले होते की, उपचार थांबविण्याची आवश्यकता नाही दुसरा रुग्ण घेण्याऐवजी पहिल्या रुग्णावर उपचार करण्यात यावा. काही कालावधीत आयुष्यमान भारत योजना कार्यान्वीत झाल्यानंतर ५ लाख रुपये मर्यादेपर्यंत उपचार करण्यासाठी ५० टक्के लोकांना लाभ देण्यात येणार आहे त्याचा फायदा रुग्णालयांना मिळणार आहे काय, अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, धर्मादाय रुग्णालयांना प्रोत्साहन देण्याचे काम सुरू करण्यात आले आहे. वैद्यकीय, सामाजिक, शैक्षणिक व धार्मिक क्षेत्रामध्ये जे व्यक्ती चांगले काम करतील त्यांना उक्त पुरस्कार देऊन सन्मानित करण्यात येणार आहे. धर्मादाय रुग्णालयात किती लोकांनी उपचार घेतले, त्यावेळी त्यांना काही त्रास झाला का, याबाबी विचारात घेऊन त्यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी उपाययोजना करण्यात येत आहे.

राज्यातील धर्मादाय आयुक्तांच्या अखत्यारीतील सर्व रुग्णांलयामध्ये आरोग्य सेवक नियुक्त करण्यात आले तसेच महात्मा फुले आरोग्य अभियान योजनेतील लोकांना काढण्यात आले आहे काय अशी समितीने विभागीय साक्षीच्या वेळी विचारणा केली असता विभागीय प्रतिनिधीने सांगितले की, सदरहू लोक कार्यरत असून ते त्यांच्या सूचनेनुसार काम करतात.

अभिप्राय व शिफारशी

"धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी २०१६ रोजी पुणे येथील धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांना दिलेल्या भेटीच्या अनुषंगाने रुग्णालयातील अनेक त्रुटी समितीच्या निर्दशनास आल्या या अनुषंगाने समितीची पुणे जिल्ह्यातील संबंधित अधिकाऱ्यांची साक्ष घेण्यात आली. समितीने या दौऱ्याच्या वेळी जहांगीर नर्सिंग होम, संचेती हॉस्पिटल, के.ई.एम. हॉस्पिटल येथे दिलेल्या भेटीच्या वेळी समितीला योजनेच्या माहितीचे डिजिटल फलक रुग्णालयाच्या दर्शनी भागात लावण्यात आले नसल्याचे तसेच सर्वच जिल्ह्यांमधील रुग्णालयांमध्ये डिजिटल फलक लावलेले नसल्याचेही वारंवार निदर्शनास आले. त्यामुळे या रुग्णालयांबरोबरच इतर जिल्ह्यांमध्ये देखील अशा प्रकारचे फलक व महाराष्ट्र विधानमंडळाने वेळोवेळी नियुक्त केलेल्या समिती सदस्यांची यादी (सदस्यांचे नाव, भ्रमणध्वनी क्रमांक व ई मेल) सह दर्शनी भागात लावण्यात यावेत. तसेच जिल्हाधिकारी कार्यालये, महानगरपालिका, नगरपंचायती, जिल्हापरिषद, पंचायत समिती, ग्रामपंचायत, तहसीलदार, तलाठी, प्राथमिक आरोग्य केंद्रे व जिल्हा रुग्णालये इ. कार्यालयाच्या दर्शनी भागात या योजनेच्या सविस्तर महितीसंदर्भात फलक लावण्यात यावा. याची धर्मादाय कार्यालयाकडून शहानिशा करण्यात यावी अशी समितीची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कारवाईची माहिती समितीला तीन महिन्याच्या आत पाठविण्यात यावी.

या दौऱ्याच्या अनुषंगाने दिनांक १५ मे २०१८ रोजी झालेल्या बैठकीमध्ये विभागीय प्रतिनिधींनी समितीला असे सांगितले की, प्रत्येक रुग्ण आय.पी.एफ. किंवा ई.डब्ल्यू.एस. यापैकी कोणत्या दर्जामधील आहे त्याप्रमाणे त्याच्या बेडवर फलक लावले जातात. याच्या अंमलबजावणीसाठी पत्र दिले होते व त्याची तपासणी देखील झाली आहे. तपासणीमध्ये लक्षात आले की, ज्या दर्जाचे रुग्ण आहे त्याच्या बेडला फलक लावले जात आहे. परंतु काही रुग्णालयांचे असे मत आहे की, अतिदक्षता विभागामधील रुग्णाच्या बेडला असे फलक लावू नये. दोन रुग्णांमध्ये त्यामुळे भेदभाव केला जातो. सदर रुग्ण आय.पी.एफ. दर्जामधील असल्याचे रुग्णालयीन कर्मचाऱ्यांना देखील माहिती होते व त्यामुळे रुग्णाकडे दुर्लक्ष होण्याची शक्यता असते. सर्वांना सारखेच उपचार मिळाले पाहिजेत हीच अपेक्षा आहे. उपचारांमध्ये दुर्लक्ष केल्याबाबत जर रुग्णाची तक्रार आली तर संबंधितांवर कडक कारवाई करावी तसेच प्रत्येक धर्मादाय रुग्णालयाने आय.पी.एफ.चे खाते बँकेत उघडून त्यात २% रक्कम भरणा करावी आणि त्याचा तपशील धर्मदाय कार्यालयातील संबंधीत अधिकाऱ्यांनी तपासावा. अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कारवाईची माहिती समितीला तीन महिन्यांत पाठविण्यात यावी.

समितीने असे विचारले की, जेव्हा समितीने रुबी हॉल क्लिनिकला भेट दिली होती तेव्हा रुबी हॉल क्लिनिकमध्ये निर्धन रुग्णाच्या निधी खात्यामध्ये ७ कोटी रुपये जमा असल्यासंदर्भाची व त्यानंतरच्या निधीची सद्यस्थिती काय आहे? सदर सर्व निधी त्यांनी खर्च केला असल्याबाबत विभागीय प्रतिनिधींनी साक्षीच्या वेळेस सांगितले. त्यावर समितीने अशी विचारणा केली की, अचानक ७ कोटी रुपये कसे खर्च करण्यात आले? आपण बैठक घेतली त्यावेळी पैसे होते, परंतु आता ते सर्व खर्च झाले आहेत. याबाबत समितीला आश्चर्य वाटत आहे. सबब, समितीच्या सूचनेप्रमाणे करण्यात आलेली चौकशी पूर्ण झाली असल्यास त्याबाबतची माहिती समितीला तात्काळ उपलब्ध करून देण्यात यावी व रुबी हॉल क्लिनिकबाबत समितीस शंका असल्यामुळे याबाबत योग्य ती कडक कार्यवाही धर्मादाय आयुक्तांमार्फत करण्यात यावी असे समितीचे निदेश असूनही अद्यापपर्यंत याबाबत कोणतीच कार्यवाही समितीला धर्मादाय आयुक्ताकडून कळविण्यात आलेली नाही व याबाबत झालेल्या विलंबाचा अहवालही समितीला तात्काळ सादर करण्यात यावा, अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कारवाईची माहिती समितीला तीन महिन्यांत पाठविण्यात यावी.

धर्मादाय खाजगी रुग्णालयाची तपासणी करणे यासंदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीचा दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी २०१६ रोजी पुणे येथील दौरा गेला असता सदर दौऱ्यात जिल्हास्तरावरील समितीतील जिल्हा शल्य चिकित्सक, उच्चाधिकार समितीतील सहायक संचालक, आरोग्य सेवा, मुख्य वैद्यकीय अधिकारी/प्रतिनिधी महानगरपालिका तसेच सहायक विक्रीकर आयुक्त हे समितीवरील सदस्य असूनही बैठकीस दोन्ही दिवस उपस्थित राहीलेले नाहीत ही अतिशय गंभीर बाब असून समितीने याबाबत आपली तीव्र नाराजी सचिवांच्या साक्षीत निदर्शनास आणून हे भूषणावह नाही, याची गांभीर्याने नोंद घ्यावी असे समितीने सांगितले असता यापुढे समितीच्या दौऱ्याच्या वेळी तसेच साक्षीच्या वेळी संबंधीत अधिकारी संपूर्ण अद्ययावत माहिती घेऊन उपस्थित न राहिल्यास याची गंभीरतेने दखल घेऊन संबंधीतांवर योग्य ती कडक तसेच त्यांच्या सेवा पुस्तकामध्ये याबाबतची नोंद घेण्याची कार्यवाही शासनाने करावी अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कारवाईची माहिती समितीला तीन महिन्यात देण्यात यावी.

समितीने दौऱ्याच्या वेळी संबंधीत रुग्णालयांना निधीच्याबाबत विचारले असता रुग्णालयांनी समितीस असे विदित करण्यात आले की, नियमाप्रमाणे धर्मादाय रुग्णालयांनी एकूण रुग्णांच्या देयकाच्या २% रक्कम प्रत्येक महिन्याला निर्धन रुग्ण निधी खात्यात जमा करणे आवश्यक आहे व त्याचे वेगळे खाते असणे ही तितकेच महत्वाचे आहे. परंतु ही २% रक्कम खुपच कमी असल्यामुळे ती २% ऐवजी ४% करण्यात यावी. तसेच धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांना येणारी विजेची बिले व पाण्याची बिले यामध्ये शासनाने काही प्रमाणात सवलत दिल्यास त्या रुग्णालयाच्याही अडचणी काही प्रमाणात कमी होतील. याबाबत शासनाने वरील दोन्ही बाबींचा साकल्याने विचार करून २% निधी ऐवजी रुगणालयाच्या उत्पन्नाच्या ४% आणि विज बिल व पाण्याचे बिल यातही काही प्रमाणात सवलत देण्याबाबत लक्ष घालावे व याबाबतचा अहवाल या सचिवालयास तात्काळ सादर करावा अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे. याबाबतच्या केलेल्या कारवाईची माहीती समितीला तीन महिन्यात देण्यात यावी.

समितीने दिनांक ४ व ५ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी पुणे जिल्ह्यातील रुग्णालयांना दिलेल्या भेटीच्या दरम्यान समितीच्या असे निदर्शनास आले की, काही रुग्णालये रुग्णांनी सादर केलेला तहसीलदाराचा दाखला, केशरी रेशनकार्ड व इतर कागदपत्रांची शहानिशा करण्यासाठी त्या रुग्णांना घरी जाऊन त्यांच्या कुटुंबियांची तसेच त्यांच्याकडे किती एकर जमीन तसेच त्याच्या नातेवाईकांची स्थावर मालमत्ता किती आहे याबाबतची चौकशी केल्याचे रुग्णालय प्रशासनाकडून सांगितल्यानंतर समितीने विभागीय सचिवांच्या साक्षीच्या वेळी अशा पद्धतीने एखाद्या रुग्णाची चौकशी करण्याचा अधिकार एखाद्या रुग्णालयाला आहे का अशी विचारणा केली असता याबाबत विभागीय प्रतिनिधींनी असे सांगितले की, रुग्णालय प्रशासन रुग्णांच्या कागदपत्रांची तपासणी करू शकते परंतु, रुग्णांच्या घरी जाऊन त्याच्या कुटुंबियांची चौकशी करू शकत नाही. तसेच क्लॉज १५ मध्ये “The Charitable Hospital shall verify the economic status of the patient from their Medical Social Worker on the basis of scrutiny of any of the following documents produced by the concerned patient-certificate from Tahsildar, Ration Card ....” त्यावर समितीने On the basis of documents produced economic status of the patient will be verified by the Medical social worker of the Hospital विभागीय प्रतिनिधींनी समितीस वाचून दाखविले आणि रुग्णालय प्रशासनाकडून अशा प्रकारच्या तपासण्या करण्याची बाब सतत व्हायला नको यासाठी That patient’s economic status should not be left at the mercy of the Medical Social Worker of the concerned Hospital म्हणून अशी सुधारणा या क्लॉजमध्ये करण्याची आवश्यकता आहे व ही सुधारणा विधि व न्याय विभाग आणि धर्मादाय आयुक्त यांनी संयुक्तपणे अंमलात आणण्याबाबत तात्काळ कार्यवाही करावी, अशी समितीची आग्रहाची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कारवाईची माहिती समितीला तीन महिन्यात देण्यात यावी.

गुरुवार, दिनांक ४ फेब्रुवारी २०१६

समितीची बैठक शासकीय विश्रामगृह, पुणे येथे सकाळी १०-०० वाजता झाली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) डॉ. मिलिंद माने, वि.स.स. तथा कार्यकारी समिती प्रमुख

(२) श्री. भीमराव धोंडे, वि.स.स.

(३) डॉ. देवराव होळी, वि.स.स.

(४) डॉ. पंकज भोयर, वि.स.स.

(५) श्री. डी. पी. सावंत, वि.स.स.

(६) डॉ. सतीश पाटील, वि.स.स.

(७) डॉ. राणाजगजितसिंह पाटील, वि.स.स.

(८) श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. अशोक मोहिते, सहसचिव (१)

(२) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव

(३) श्री. आशिष जावळे, कक्ष अधिकारी

जिल्हाधिकारी कार्यालय पुणे :

(१) श्री. सौरभ राव, जिल्हाधिकारी

(२) श्री. राजेंद्र मुठे, निवासी उप जिल्हाधिकारी

(३) श्रीमती रोहिणी आखाडे, तहसीलदार (सर्वसाधारण शाखा) पुणे,

धर्मादाय आयुक्त कार्यालय, पुणे :

(१) श्री. शिवकुमार डिगे, सह धर्मादाय आयुक्त

(२) श्री. नवनाथ जगताप, सहायक धर्मादाय आयुक्त,

(३) श्री. म. साजिद रचभरे, सहायक धर्मादाय आयुक्त

शुक्रवार, दिनांक ५ फेब्रुवारी २०१६

समितीची बैठक शासकीय विश्रामगृह, पुणे येथे सकाळी १०-३० व त्यानंतर दुपारी २-०० वाजता विभागीय आयुक्त कार्यालय, पुणे येथे बैठक झाली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) डॉ. मिलिंद माने, वि.स.स. तथा कार्यकारी समिती प्रमुख

(२) डॉ. देवराव होळी, वि.स.स.

(३) श्री. अजय चौधरी, वि.स.स.

(४) श्री. डी. पी. सावंत, वि.स.स.

(५) डॉ. सतीश पाटील, वि.स.स.

(६) श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स.

जिल्हा स्तरीय समिती :

श्री. राहूल कुल, वि.स.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. अशोक मोहिते, सहसचिव (१)

(२) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव

(३) श्री. आशिष जावळे, कक्ष अधिकारी.

विभागीय आयुक्त कार्यालय, पुणे :

(१) श्री. एस. चौकलिंगम, आयुक्त

(२) श्रीमती कविता द्विवेदी, उप आयुक्त (सा. प्र.)

(३) श्रीमती मनिषा देशपांडे, तहसिलदार, (सा. प्र.).

जिल्हाधिकारी कार्यालय, पुणे :

(१) श्री. सौरभ राव, जिल्हाधिकारी,

(२) श्री. राजेंद्र मुंठे, निवासी उप जिल्हाधिकारी

(३) श्री. उ. म. पाटील, उप जिल्हाधिकारी (भूसंपादन)

(४) श्रीमती रोहिणी आखाडे, तहसीलदार (सर्वसाधारण शाखा) पुणे.

धर्मादाय आयुक्त कार्यालय, पुणे :

(१) श्री. शिवकुमार डिगे, सह धर्मादाय आयुक्त

(२) श्री. नवनाथ जगताप, सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त

(३) श्री. म. साजिद रचभरे, सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त.

जिल्हा सामान्य रुग्णालय, पुणे :

(१) डॉ. संजय देशमुख, जिल्हा शल्य चिकित्सक.

जिल्हा परिषद पुणे :

(१) डॉ. मिलिंद चिटवार, प्रभारी जिल्हा आरोग्य अधिकारी

(२) डॉ. ए. व्ही. मोहोळक, वैद्यकीय अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय, पुणे.

मंगळवार, दिनांक १५ मे २०१८

समितीची बैठक विधान भवन, मुंबई येथे दुपारी ०२-०० वाजता झाली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) डॉ. रणजित पाटील, मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री तथा समिती प्रमुख

(२) डॉ. मिलिंद माने, वि.स.स.

(३) श्री. संजय सावकारे, वि.स.स.

(४) डॉ. शशिकांत खेडेकर, वि.स.स.

(५) श्री. डी. पी. सावंत, वि.स.स.

(६) श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. अशोक मोहिते, सहसचिव (१)

(२) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव

(३) श्रीमती पुनम ढगे, अवर सचिव

(४) श्री. सुनिल परब, कक्ष अधिकारी.

विभागीय सचिव :

(१) श्री. शिवकुमार डिगे, धर्मादाय आयुक्त

(२) श्री. शि. भ. कचरे, धर्मादाय सह-आयुक्त, पुणे

(३) श्री. न. वा. जगताप, धर्मादाय उप-आयुक्त, पुणे

(४) भ. प. व्यास, धर्मादाय उप-आयुक्त, मुख्यालय

(५) श्री. राजेंद्र द. सावंत, विधी-सल्लागार-नि-सह सचिव मंत्रालय, मुंबई.

सोमवार, दिनांक ७ मार्च २०२२

समितीची बैठक विधान भवन, मुंबई येथे दुपारी २-०० वाजता झाली. सदरहू बैठकीस खालील सदस्य उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) श्रीमती आदिती तटकरे, मा. विधि व न्याय राज्यमंत्री तथा समिती प्रमुख

(२) डॉ. बालाजी किणीकर, वि.स.स.

(३) श्री. अजय चौधरी, वि.स.स.

(४) श्री. अबू आजमी, वि.स.स.

(५) डॉ. सुधीर तांबे, वि.प.स.

(६) डॉ. रणजित पाटील, वि.प.स.

(७) श्री. प्रविण पोटे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय :

(१) श्री. राजेन्द्र भागवत, प्रधान सचिव

(२) श्रीमती सायली कांबळी, अवर सचिव
उप सचिव (विधि पदाचा अतिरिक्त कार्यभार)

(३) श्री. सुनिल परब, कक्ष अधिकारी

समितीने सदरहू बैठकीत प्रारूप अहवालावर विचार केला व संमत केला.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी वैद्यकीय उपचाराकरिता तयार केलेली योजना

धर्मादाय रुग्णालयात/वैद्यकीय केंद्रात निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांसाठी मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार

धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालय

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	प्रस्तावना	३१
२	महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ४१कक	३३
३	योजना (मराठी व इंग्रजी)	३७
४	निर्धन व दुर्बल घटकातील व्यक्तींच्या वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा-अधिसूचना	५०
५	शास्तीची (सुधारित) तरतूद-अधिसूचना	५४
६	विधान मंडळाची मा. तदर्थ संयुक्त समिती - ज्ञापन	५७
७	मा. जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली समिती शासन निर्णय	५९
८	धर्मादाय सह आयुक्त यांचे अध्यक्षतेखालील तपासणी समिती व अपर मुख्य सचिव, आरोग्य यांचे अध्यक्षतेखाली उच्चस्तरीय समिती-शासन निर्णय	६१
९	तज्ज्ञ डॉक्टरांची समिती-शासन निर्णय	६२
१०	धर्मादाय रुग्णालय/वैद्यकीय केंद्रांची यादी व संपर्क दूरध्वनी क्रमांक	६४
११	जिल्हा कार्यालयांची संपर्क दूरध्वनी क्रमांकाची यादी	१४५
१२	अधिसूचना दि. २९ जून २०१९	१४७

-: <u>प्रस्तावना</u> :-

सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था संचालित धर्मादाय रूग्णालये/वैद्यकीय केंद्रें येथे निर्धन व दुर्बल घटकातील रूग्णांना मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार उपलब्ध करण्याकरीता महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम चे कलम ४१ क क हे दिनांक ०१/०८/१९८६ पासून अंमलात आलेले आहे.

श्री. गजानन पुनाळेकर हे सेवानिवृत्त गिरणी कामगार होते. त्यांना निवृत्ती वेतन किंवा निश्चित आर्थिक उत्पन्न नव्हते व ते कमी आर्थिक उत्पन्न असलेल्या कामगारांच्या चाळीत राहत होते. दिनांक १०/०८/२००४ रोजी त्यांचे पोटात दुखू लागल्यामुळे ते जसलोक रूग्णालय, मुंबई येथे उपचाराकरीता गेले. त्यांनी सदर रूग्णालयात असलेल्या मोफत उपचार सवलतींबाबबत विचारणा केली. परंतु, त्यांना समाधानकारक उत्तर मिळाले नाही. तसेच त्यांच्या प्रश्नांना उत्तरे देण्याकरीता कोणीही जबाबदार व्यक्ती तेथे हजर नव्हती.

सदर घटनेबाबत श्री. गजानन पुनाळेकर यांचा मुलगा श्री. संजीव गजानन पुनाळेकर यांना समजल्यानंतर त्यांनी दिनांक ११/०८/२००४ रोजी जसलोक रूग्णालय व इतर चार धर्मादाय रूग्णालयांना पत्र पाठवून गरीब रूग्णांकरीता मोफत व सवलतीच्या दराने देण्यात येणा-या उपचाराबाबत माहिती विचारली. परंतु, सदर पत्रांना उत्तरे मिळाली नाहीत. अशा परिस्थितीत श्री. संजीव गजानन पुनाळेकर यांनी समाजातील गरीब रूग्णांना मोफत किंवा सवलतीच्या दराने धर्मादाय रूग्णालयांत उपचार मिळण्यासाठी दिशानिर्देश निर्गमित करण्याकरीता व त्याबाबत योजना तयार करण्यासाठी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे याचिका क्र. ३१३२/२००४ दाखल केली होती.

सदर याचिकेवर सुनावणी होऊन मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे अध्यक्षतेखाली तज्ञ समिती नेमली होती. सदर समितीच्या शिफारशींवरून मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम चे कलम ४१ क क अंतर्गत व्याख्यित धर्मादाय रूग्णालये/वैद्यकीय केंद्रे येथे निर्धन व दुर्बल घटकातील रूग्णांना वैद्यकीय उपचार अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने उपलब्ध व्हावे याकरीता योजना तयार केलेली आहे.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी तयार केलेल्या योजनेचे ठळक वैशिष्ट असे आहे की, प्रत्येक धर्मादाय रूग्णालयाने निर्धन रूग्ण निधी निर्माण करावा व सदर निधीमध्ये एकूण देय रूग्णांच्या देयकांच्या स्थुल रकमेच्या २ टक्के रक्कम कोणतीही वजावट न करता जमा करावी. सदर २ टक्के जमा रकमेतुन संबंधीत धर्मादाय रूग्णालयाने निर्धन व आर्थिक दुर्बल घटकातील रूग्णांवर उपचार करावेत.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे समोरील सदर याचिका क्रमांक ३१३२/२००४ वर दिनांक १५ एप्रिल २००९ रोजी अंतिम निर्णय झालेला आहे. सदर योजना ही दिनांक १ सप्टेंबर २००६ पासून अंमलात आलेली आहे.

धर्मादाय आयुक्त महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई यांचे कार्यालय

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियमाचे कलम ४१ क क

मोफत किंवा सवलतीच्या दरानी उपचार करावयाच्या गरीब रुग्णांकरीता विवक्षित खाटा राखून ठेवण्यासाठी रुग्णालये इत्यादिंना निदेश देण्याचा धर्मादाय आयुक्तांचा व राज्य शासनाचा अधिकार.

४१ क क (१) त्यावेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यात किंवा विश्वस्त व्यवस्थेच्या कोणत्याही लेखात किंवा कोणत्याही करारात किंवा कोणत्याही न्यायालयाच्या, न्यायाधिकरणाच्या धर्मादाय आयुक्तांच्या किंवा इतर सक्षम प्राधिकरणाच्या कोणत्याही न्यायनिर्णयात, हुकूमनाम्यात किंवा आदेशात काहीही अंतर्भूत असले तरी, ज्याचा वार्षिक खर्च पाच लाख रुपयापेक्षा किंवा राज्य शासन, गरीब वर्गास अत्यावश्यक वैद्यकीय सुविधा मोफत किंवा सवलतीच्या दरांनी उपलब्ध करुन देण्याच्या दृष्टीने राजपत्रातील अधिसूचनेव्दारे वेळोवेळी विनिर्दिष्ट करील अशा अन्य मर्यादेपेक्षा अधिक असेल अशा, राज्य सहाय्यित कोणत्याही सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्थेच्या बाबतीत, धर्मादाय आयुक्ताने किंवा राज्य शासनाने, रुग्णालय (कोणतेही शुश्रुषालय, किंवा प्रसुतिगृह यासह), दवाखाना किंवा वैद्यकीय सहाय्यासाठी असणारे कोणतेही इतर केंद्र (यात यापुढे ज्याचा निर्देश " वैद्यकीय केंद्र " असा करण्यात आला आहे) चालवणा-या अशा कोणत्याही विश्वस्तव्यवस्थेच्या विश्वस्तांस किंवा त्यांच्याशी संबंधित असलेल्या व्यक्तीस पुढीलपैकी सर्व किंवा कोणतेही निर्देश देणे विधिसंगत असेल.

(क) उपलब्ध जागा व सुविधा लक्षात घेऊन कोणत्याही व्यक्तीला धर्म, वंश, जात, स्त्री- पुरुष भेद, जन्मस्थळ, भाषा या किंवा यापैकी कोणत्याही कारणास्तव भेदभाव न करता वैद्यकीय केंद्रातील प्रवेश कोणत्याही व्यक्तीस खुला असेल.

परंतु, एखादे वैद्यकीय केंद्र केवळ महिलांसाठीच असेल त्याबाबतीत, अशा केंद्रात कोणत्याही पुरुषावर उपचार करण्याची सक्ती केली जाणार नाही.

(ख) ज्यांची यथास्थिती वैद्यकीयदृष्टया विनामूल्य तपासणी करण्यात येईल आणि ज्यांच्यावर उपचार करण्यात येतील व ज्यांना रुग्णालयात दाखल करुन घेण्यात येईल अशा दाखल होऊ इच्छिणा-या किंवा उपचार घेऊ इच्छिणा-या निर्धन रुग्णांसाठी निदेशांमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने वैद्यकीय केंद्राच्या प्रत्येक विभागात वैद्यकीय तपासणी आणि उपचार यासाठी अशा वैद्यकीय केंद्रावर उपचार करण्यात यावयाच्या रुग्णांच्या एकूण संख्येच्या १० टक्के आणि वापरातील खाटांच्या एकूण संख्येच्या १० टक्के खाटा आरक्षित ठेवणे आणि राखून ठेवणे.

(ग) राज्य शासन आपल्याकडून चालविण्यात येणा-या तत्सम वैद्यकीय केंद्रावर आकारलेले दर विचारात घेऊन वेळोवेळी सामान्य किंवा विशेष आदेशांव्दारे ठरवील असे दर ज्यांना

आकारण्यात येतील आणि वैद्यकीय तपासणी करण्यासाठी आणि उपचार करुन घेण्यासाठी रुग्णालयात प्रवेश घेऊ इच्छिणा-या अशा समाजातील दुर्बल घटकातील लोकांसाठी, निदेशांमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने वैद्यकीय केंद्रांच्या प्रत्येक विभागात वैद्यकीय तपासणी आणि उपचार यासाठी अशा वैद्यकीय केंद्रावर उपचार करण्यात यावयाच्या रुग्णांसाठीच्या खाटांच्या एकूण संख्येच्या १० टक्के खाटा आणि वापरातील खाटांच्या एकूण संख्येच्या १० टक्के खाटा आरक्षित ठेवणे व राखून ठेवणे .

(घ) निदेशांमध्ये किंवा तद्न्वये काढलेल्या कोणत्याही सामान्य/किंवा/विशेष आदेशांमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा इतर आनुषंगिक किंवा पूरक आवश्यक गोष्टीचे अनुपालन करणे.

परंतु , वर उल्लेखिलेल्या एखादा निदेश देताना, धर्मादाय आयुक्त, कोणत्याही वैद्यकीय केंद्रावर यापूर्वीच उपलब्ध असलेलया सोयी विचारांत घेईल आणि अशा सोयींची उपलब्धता विचारात घेऊन, जर एखादी सोय खंड (ख) आणि (ग) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या टक्केवारीशी सुसंगत असल्यास तिच्या अधीन राहून योग्य ते निदेश देईल.

(२) (क)पोट कलम १ अन्वये दिलेल्या निदेशांच्या अंमलबजावणीची खात्री करुन घेण्यासाठी, राज्य शासनाने याबाबतीत यथाचितरित्या प्राधिकृत केलेल्या अधिका-याने किंवा धर्मादाय आयुक्ताने किंवा त्याने याबाबतीत यथोचितरित्या प्राधिकृत केलेल्या त्यांच्या प्रतिनिधीमार्फत कोणत्याही वैद्यकीय केंद्राला भेटी देणे, त्याचे निरीक्षण करणे आणि त्यांच्याकडून नियतकालिक अथवा अन्य विवरणपत्रे मागविणे हे विधीसंमत असेल.

(ख) पोट कलम (१) अन्वये दिलेल्या एखादया निदेशाच्या पालन करणे आणि खंड (क) अन्वये अशा निदेशांच्या अंमलबजावणीची पडताळणी करण्यासाठी उक्त अधिका-यास किंवा धर्मादाय आयुक्तास किंवा त्यांच्या प्रतिनिधीस आवश्यक असलेल्या योग्य त्या सर्व सोयी पुरविणे, उपलब्ध करुन देणे आणि सहकार्य देणे आणि त्याखाली गरजांचे अनुपालन करणे हे, अशा केंद्राच्या प्रत्येक विश्वस्ताचे किंवा अशा वैद्यकीय केंद्राशी संबंधित असलेल्या प्रत्येक व्यक्तीचे कर्तव्य आहे.

(ग) पोट कलम (१) अन्वये दिलेल्या एखाद्या निदेशाच्या संबंधात निर्वचन, अंमलबजावणी किंवा इतर कोणत्याही बाबीसंबंधी कोणताही वाद निर्माण झाल्यास ते प्रकरण योग्य निदेशांसाठी , धर्मादाय आयुक्तांमार्फत राज्य शासनाकडे पाठविण्यांत येईल.

(३) ज्या शर्तीस अधीन राहून, अशा राज्य सहाय्यित विश्वस्तव्यवस्थेनेपोट कलम (४) च्या खंड (क) मध्ये निर्दिष्ट केलेले कोणतेही अनुदान, सूट किंवा सवलत, इत्यादीची तरतूद केली असेल किंवा तो तिला अन्यथा मिळाली असेल, अशा शर्तींच्या आधारे राज्य सहाय्यित विश्वस्तव्यवस्थेने ज्या सोयींची तरतूद केली आहे अशा कोणत्याही स्वरुपाच्या वैद्यकीय सोयींना प्रतिकूल होईल अशा त-हेने कलमे (१) व (२) मधील कोणत्याही गोष्टीमुळे बाधा येणार नाही आणि मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था (सुधारणा) अधिनियम १९८४ च्या प्रारंभाच्या दिनांकास अंमलात असलेल्या वैद्यकीय सोयी जरी त्या आरक्षित केलेल्या आणि राखून ठेवलेल्या प्रकाराच्या टक्केवारीपेक्षा अधिक असल्या तरी त्या पूर्वीप्रमाणेच चालू राहतील.

(४) या कलमाच्या प्रयोजनार्थ -

(क) " राज्य सहाय्यित सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था " म्हणजे, केवळ वैद्यकीय सहाय्यासाठी, असलेली किंवा वैद्यकीय सहाय्य व इतर धर्मादाय प्रयोजनासाठी असलेली आणि जी (कोणतेही शुश्रुषालय किंवा प्रसूतिगृह यांसह) एखादे रुग्णालय, दवाखाना किंवा अन्य एखादे वैद्यकीय उपचार केंद्र चालवीत असेल आणि जिला –

(एक) राज्य शासनाकडून किंवा केंद्र सरकारकडून किंवा कोणत्याही स्थानिक प्राधिकरणाकडून नाममात्र किंवा सवलतीच्या दराने, एखादी जमीन किंवा इमारत, मालकीहक्काच्या तत्वावर किंवा भाडेपट्टयाने किंवा संमती-नि-परवाना तत्वावर मिळालेली आहे, किंवा

(दोन) राज्य शासनाकडून नागरी जमीन (कमाल मर्यादा व विनियमन) अधिनियम, १९७६, याच्या कलम २० किंवा २१ खाली कोणतीही रिकामी जमीन धारण करणे चालू ठेवण्यात सूट किंवा चालू ठेवण्याची परवानगी देण्यात आली आहे, किंवा

(तीन) जिला कोणत्याही सक्षम प्राधिकरणाने विश्वस्त व्यवस्थेच्या प्रयोजनार्थ, विकास नियंत्रण नियम यात भरपूर सवलत किंवा त्यातून सूट दिलेली आहे किंवा ते शिथिल केलेले आहेत, किंवा

(चार) जिला राज्य शासनाकडून, केंद्र सरकारकडून किंवा कोणत्याही स्थानिक प्राधिकरणाकडून कोणतेही कर्ज किंवा हमी किंवा कोणतेही अनावर्ती सहायक अनुदान किंवा अन्य कोणतेही वित्तीय सहाय्य मिळालेले आहे अथवा कोणतेही आवर्ती सहायक अनुदान किंवा अन्य वित्तीय सहाय्य मिळत आहे अशी विश्वस्त व्यवस्था,

(ख) "निर्धन व्यक्ती" म्हणजे, जिचे एकूण वार्षिक उत्पन्न तीन हजार सहाशे रुपयांहून किंवा राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेव्दारे वेळोवेळी, विनिर्दिष्ट करील अशा अन्य मर्यादाहून अधिक

नसेल अशी व्यक्ती.

(ग) "समाजातील दुर्बल घटकातील व्यक्ती " म्हणजे, जी निर्धन नाही, परंतु, जिचे उत्पन्न दरसाल पंधरा हजार रुपयांहून किंवा राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेव्दारे, वेळोवेळी, विनिर्दिष्ट करील अशा मर्यादेहून अधिक नसेल अशी व्यक्ती.

(घ) पोट कलम (१) अन्वये आरक्षित केलेल्या किंवा राखून ठेवलेल्या टक्केवारीतील रुग्ण म्हणून रुग्णाला प्रवेश देण्यापूर्वी किंवा त्यांच्यावर उपचार करण्यापूर्वी त्याप्रयोजनार्थ ठेवलेल्या नोंदवहीमधील विहित नमुन्यामध्ये, यथोचितरित्या पडताळणी केलेल्या आणि नोंद केलेल्या रुग्णाच्या प्रकाराची नोंद घेणे हे, प्रत्येक वैद्यकीय केंद्राच्या नियामक मंडळाचे (मग त्याला कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येत असो) कर्तव्य असेल. जर रुग्णाच्या प्रकाराविषयी वाद निर्माण झाल्यास ते प्रकरण योग्य निदेशांसाठी धर्मादाय आयुक्तांकडून राज्य शासनाकडे पाठविण्यांत येईल.

(५) या कलमाच्या पुर्वगामी तरतुदींमध्ये काहीही अंतर्भुत असले तरी, ज्या व्यक्तीला नसबंदी शस्त्रक्रिया किंवा ज्या व्यक्तीला, राज्य शासनाने या बाबतीत विनिर्दिष्ट केलेली कोणतीही शस्त्रक्रिया किंवा वैद्यकीय उपचार करुन घ्यावयाचे आहेत, अशा कोणत्याही व्यक्तीला कोणत्याही रुग्णालयात किंवा अन्य वैद्यकीय उपचार केंद्रात, या कलमान्वये आरक्षित केलेल्या किंवा वेगळया किंवा राखून ठेवलेल्या खाटासंबंधात दाखल करुन घेण्याचा हक्क असणार नाही आणि तिला तशी परवानगी असणार नाही.

----------------*****------------------

टिप :- उपरोक्त कलमामध्ये विनिर्दीष्ट केलेली निर्धन व दुर्बल घटकांतील व्यक्तींच्या वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा ही दिनांक 23/02/2018 च्या अधिसुचनेनुसार सुधारित करण्यांत आलेली आहे.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे रिट याचिका (पीआयएल) क्रमांक ३१३२/२००४ मधील दिनांक १७/८/२००६ व दिनांक १५/४/०९ चे आदेशाप्रमाणे मंजूर योजनेचे मराठी भाषांतर

योजना

१. मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० (मुं.सा.वि.अधिनियम १९५०) मधील तरतुदींखाली नोंद झालेले सार्वजनिक धर्मादाय न्यास जे धर्मादाय रुग्णालय ज्यामध्ये शुश्रुषालय / प्रसूतिगृह/दवाखाना किंवा वैद्यकीय मदत देणारे इतर केंद्र यांचा समावेश आहे, चालवित आहेत आणि ज्यांचा वार्षिक खर्च हा रुपये पाच लाखा पेक्षा जास्त आहे ते कलम ४१ क क च्या खंड (४)च्या अंतर्गत " शासकीय अनुदानित सार्वजनिक न्यास " आहेत.

२. वरील खंड १ अंतर्गत जे सार्वजनिक धर्मादाय न्यास येतात त्यांचे मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियमाचे कलम ४१ क क च्या तरतुदींन्वये कायदेशीर उत्तरदायित्व असे आहे की, त्यांनी कार्यान्वित असलेल्या खाटांच्या संख्येपैकी १० टक्के खाटा निर्धन रुग्णांसाठी मोफत उपचाराकरीता आरक्षित ठेवून सदर उद्देशांकरीताच राखून ठेवणे आणि एकूण कार्यान्वित असलेल्या खाटांच्या संख्येपैकी १० टक्के खाटा दुर्बल घटकातील रुग्णांसाठी सवलतीच्या दराने उपचाराकरीता आरक्षित ठेवून सदर उद्देशांकरीताच राखून ठेवणे.

३. तातडीच्या वेळी धर्मादाय रुग्णालयांनी रुग्णास ताबडतोब दाखल करुन घ्यावेच आणि रुग्ण स्थिर होईपर्यंत, त्यास प्राण वाचविण्याकरीताचे सर्व तातडीचे उपचार आणि प्रक्रिया याकरीताच्या अत्यावश्यक वैद्यकिय सुविधा उपलब्ध करुन द्याव्यात . तसेच आवश्यकता वाटल्यास, त्यांना त्यापुढे सार्वजनिक

रुग्णालयात नेण्याकरिता वाहतुकीची सुविधा पुरवावी. तातडीचे रुग्ण म्हणून दाखल करुन घेताना, धर्मादाय रुग्णालयांनी रुग्णाकडून कोणतीही अनामत रक्कम मागू नये.

४. प्रत्येक धर्मादाय रुग्णालयांनी "निर्धन रुग्णांचा निधी " (आयपीएफ) असा स्वतंत्र निधी निर्माण करावा व त्यात (निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्ण सोडून) इतर सर्व रुग्णांच्या स्थूल देयकांच्या त्याच्या दोन टक्के रक्कम कोणतीही वजावट न करता जमा करावी.

५. व्यक्ती किंवा इतर धर्मादाय न्यास किंवा इतर कोणत्याही मार्गाने निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना वैद्यकिय उपचार देण्याकरीता धर्मादाय रुग्णालयांना प्राप्त होणा-या देणग्या हया निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यामध्ये जमा कराव्यात.

६. निर्धन रुग्णांच्या निधीचे (आयपीएफ) खाते निर्धन रुग्णांचा निधी (आयपीएफ) या शीर्षाखाली राखून ठेवावे आणि ते वार्षिक ताळेबंदामध्ये दाखविण्यात यावे (मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था नियम १९५१ चे नियम ७ (१) अनुसूची ८).

७. निर्धन रुग्णांच्या निधी (आयपीएफ) खात्यामध्ये जमा होणारी रक्कम ही संबंधित धर्मादाय रुग्णालयाच्या स्वाधीन राहील व यानंतर तरतूद केल्याप्रमाणे त्या रक्कमेचा विनियोग फक्त निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना वैद्यकिय उपचार देणेकरीताच करावा लागेल.

८. धर्मादाय रुग्णालयांनी खाली नमूद केलेल्या ना देयक सेवा निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना मोफत द्याव्यात :-

अ) खाट

ब) निवासी वैद्यकिय अधिकारी सेवा

क) शुश्रृषा

ड) अन्न (रुग्णालय जर पुरवीत असेल तर)

इ) कापड

ई) पाणी

उ) वीज

ऊ) सर्वसाधारण विशेष उपचाराकरिता आवश्यक असलेल्या नित्य निदान विषयक सेवा

ए) हाऊस किपिंग सेवा

९. निर्धन रुग्णांचे बाबतीत धर्मादाय रुग्णालयांनी प्रत्येक विभागातील वैद्यकीय तपासणी व उपचार पूर्णपणे मोफत द्यावयाचे आहेत. निर्धन रुग्णाचे देयकात ज्या सेवांची किंमत आकारलेली आहे अशा सेवा त्या रुग्णालयांतील सर्वात खालच्या वर्गासाठी असलेल्या दराने आकाराव्या लागतील. औषधे, उपयोगात आणलेल्या वस्तु (कंझ्युमेबल्स) व शरिराच्या आत लावलेल्या वस्तु (इम्प्लांटस्) याचा आकार हा रुग्णालयांनी खरेदीच्या किंमतीत लावावा. जर डॉक्टरांनी त्यांच्या मेहनताऩ्यात सूट दिली असेल तर असा मेहनताना अंतिम देयकांमध्ये (बील) समाविष्ट करु नये. अशा प्रकारे तयार करण्यात आलेले देयक हे निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यातून खर्ची घालावे. धर्मादाय रुग्णालयांनी निर्धन रुग्णांना दाखल करुन घेताना कोणतीही अनामत रक्कम मागू नये.

१०. दुर्बल घटकातील रुग्णाचे बाबतीत धर्मादाय रुग्णालयांनी प्रत्येक विभागातील वैद्यकिय तपासणी व उपचार सवलतीच्या दराने द्यावयाचे आहेत. दुर्बल घटकातील रुग्णाचे देयकास ज्या सेवांची किंमत आकारलेली आहे अशा सेवा त्या रुग्णालयातील सर्वात खालच्या वर्गाच्या रुग्णांसाठी असलेल्या दराने आकाराव्या लागतील. औषधे, उपयोगात आणलेल्या वस्तु (कंझ्युमेबल्स) व शरिराच्या आंत लावलेल्या

वस्तु (इम्प्लांटस्) यांचा आकार हा रुग्णालयांनी खरेदीच्या किंमतीत लावावा. मात्र दुर्बल घटकातील रुग्णांना औषधे, उपयोगात आणलेल्या वस्तु (कंझ्युमेबल्स) व शरिराच्या आंत लावलेल्या वस्तु (इम्प्लांटस्) यांच्या देयकांची निदान पन्नास टक्के रक्कम द्यावी लागेल. जर डॉक्टरांनी त्यांचा मेहनतान्यात सूट दिली असेल तर असा मेहेनताना अंतिम देयकामध्ये (बिल) समाविष्ट करु नये. अशा प्रकारे तयार करण्यात आलेले देयक हे , दुर्बल घटकातील रुग्णांनी अदा केलेली रक्कम वजा करुन, निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यातून खर्ची घालावे.

११. धर्मादाय रुग्णालयांनी सर्व रुग्णांच्या देयकाच्या दोन टक्के रक्कम (निर्धन रुग्ण व दुर्बल घटकातील रुग्णांची देयके वगळून) प्रत्येक महिन्याला प्रत्यक्षात निर्धन रुग्णाच्या निधी खात्यामध्ये जमा करावी. निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यामध्ये उपलब्ध असणारी रक्कम ही जास्तीत जास्त निर्धन रुग्ण व दुर्बल घटकातील रुग्णांना वैद्यकिय उपचार देणेकरीता खर्च करावी जर एखादया महिन्यात निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यामध्ये अधिक किंवा तूट असेल तर ते येणा-या पुढील महिन्यात जुळवून घ्यावे. जर निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यातील जमा व निर्धन रुग्ण आणि दुर्बल घटकातील रुग्णांच्या उपचाराकरीता येणा-या खर्चास सहा महिन्यापेक्षा जास्त काळ असमतोलपणा असेल, तर त्या धर्मादाय रुग्णालयाने ही बाब देखरेख समितीच्या (मॉनिटरींग कमिटी) निदर्शनास आणून द्यावी की जेणेकरुन देखरेख समिती योग्य ते निर्देश सदरहू धर्मादाय रुग्णालयास देवू शकतील.

१२.धर्मादाय रुग्णालयांनी निर्धन रुग्णांच्या निधी खात्यामध्ये गोळा केलेली रक्कम निर्धन रुग्ण व दुर्बल घटकातील रुग्णांचेवर केलेला उपचार आणि वैद्यकिय समाज सेवक (मेडिकल सोशल वर्कर) यांनी तयार केलेले त्यांचे प्रकरण/रुपरेषा आणि प्रत्येक रुग्णांवर झालेल्या खर्चाची रक्कम यांची माहिती

धर्मादाय आयुक्त कार्यालयात मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था नियम १९५१ चे नियम २५ अे अन्वये द्याव्या लागणा-या माहितीसोबत सादर करावी.

१३. धर्मादाय रुग्णालयाच्या विश्वस्तांनी त्यांच्या नातेवाईकांना, न्यासाच्या कर्मचा-यांना किंवा त्यांचेवर अवलंबून असणा-या "निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्ण " या वर्गाखाली कोणतीही वैद्यकिय सुविधा देवू नये.

१४. धर्मादाय रुग्णालयांना, त्यांचेकडे इतर स्त्रोतांमार्फत अथवा सरकारी रुग्णालये, नगरपालिका रुग्णालये वगैरे यांचेमार्फत आलेल्या निर्धन अथवा दुर्बल घटकातील रुग्णांना दाखल करुन घ्यावे लागेल.

१५. धर्मादाय रुग्णालये त्यांच्याकडे कार्यान्वीत असलेल्या खाटांपैकी दहा टक्के खाटा (बेड)/सरासरी व्याप्त खाटांचे मर्यादेपर्यंत निर्धन रुग्णांना वैद्यकिय तपासणी व उपचारासाठी दाखल करुन घेतील. तसेच धर्मादाय रुग्णालये वरील खंड १४ प्रमाणे त्यांच्याकडे येणा-या दुर्बल घटकांतील रुग्णांना त्यांचेकडे कार्यान्वित असलेल्या खाटापैकी दहा टक्के खाटा/सरासरी व्याप्त खाटांचे मर्यादेपर्यंत वैद्यकीय तपासणी व औषधोपचारासाठी दाखल करुन घेतील. धर्मादाय रुग्णालये, रुग्णांचा आर्थिक दर्जा त्यांचेकडील वैद्यकीय समाजसेवक (मेडिकल सोशल वर्कर) यांच्याकरवी संबंधित त्या रुग्णांनी सादर केलेल्या खालीलपैकी एका कागदपत्राचे आधारे काळजीपूर्वक छाननी केल्यानंतर पडताळणी करतील (१) तहसिलदार यांचे प्रमाणपत्र (२) शिधापत्रिका/ दारिद्रय रेषेखालील पत्रिका.

१६. बृहन्मुंबई विभागासाठी देखरेख समितीचे (मॉनिटरिंग कमिटी) सदस्य हे खालीलप्रमाणे असतील.

१. धर्मादाय सह आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (अध्यक्ष)

२. सह संचालक, आरोग्य सेवा (वैद्यकिय), मुंबई (सदस्य सचिव)

३. मुंबई मधील रुग्णालयांच्या संघटनेचा सचिव किंवा नामनिर्देशित व्यक्ती (सदस्य)

४. आरोग्य अधिकारी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई (सदस्य)

जिल्हा स्तरावरील देखरेख समिती (मॉनिटरींग कमिटी) खालीलप्रमाणे असेल.

१. धर्मादाय सह आयुक्त (विभागीय स्तर) किंवा त्यांचा प्रतिनिधी (अध्यक्ष)

२. जिल्हा शल्य चिकित्सक (सदस्य सचिव)

३. जिल्हा परिषदेचा आरोग्य अधिकारी (सदस्य)

४. जिल्हयातील धर्मादाय रुग्णालयांचा प्रतिनिधी (सदस्य)

१७ देखरेख समिती (मॉनिटरींग कमिटी) महिन्यातून एकदा सभा घेईल व प्रत्येक धर्मादाय रुग्णालयाकडून करीत असलेल्या योजनेच्या अंमलबजावणीची देखरेख करेल. रुग्णांच्या काही गा-हाणी असतील तर देखरेख समिती त्याचा विचार करेल व त्याचा अहवाल धर्मादाय आयुक्त यांना करेल.

१८. जर धर्मादाय रुग्णालयाने या योजनेचे उल्लंघन केले आणि/किंवा कलम ४१ क क मधील तरतुदींचे उल्लंघन केले तर मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ६६ अन्वये दंडाची जी तरतूद आहे. त्या व्यतिरिक्त धर्मादाय आयुक्त अशा धर्मादाय रुग्णालयाबाबतीत त्यांना दिलेल्या सार्वजनिक प्रशासन निधीत भरावयाच्या अंशदानाची सूट पुढील वर्षापासून काढून घेण्यासाठी व संबंधित रुग्णालयाकडून सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीत भरावयाच्या अंशदानाच्या रक्कमेच्या वसुलीबाबत राज्य शासनाकडे अहवाल देवून शिफारस करतील. तसेच धर्मादाय आयुक्त अशा रुग्णालयाला देण्यात आलेल्या अन्य सवलती/ फायदे काढून घेण्यासाठी शासनाकडे विनंती करु शकतील.

१९. ज्या धर्मादाय रुग्णालयांना योजनेमधील उद्दीष्टे/उत्तरदायित्वे यांचे पालन करण्यामध्ये काही वैयक्तिक अडचणी आल्या तर त्यांना धर्मादाय आयुक्त यांचेकडे आवश्यक त्या कागदपत्रांसह अर्ज करण्याची मुभा राहील व धर्मादाय आयुक्त जर तसे प्रकरण आढळून आले तर अशा वेळी योग्य ते बदल करावयाचा विचार करु शकतील.

२०. धर्मादाय आयुक्त यांनी बृहन्मुंबई विभागातील धर्मादाय रुग्णालयांची यादी त्यांचे सूचना फलकावर लावावी आणि बृहन्मुंबईमधील दोन जास्त खप असलेल्या वर्तमानपत्रामध्ये प्रसिध्द करावी ज्यामध्ये एक मराठी आणि दुसरे इंग्रजी वर्तमानपत्र असावे. आणि प्रत्येक जिल्हयातील धर्मादाय रुग्णालयांची यादी धर्मादाय सह आयुक्त कार्यालयातील सूचना फलकावर लावावी आणि दोन जास्त खप असलेल्या जिल्हयाच्या वर्तमानपत्रामध्ये प्रसिध्द करावी.

२१. सदर योजने अंतर्गत येणा-या प्रत्येक धर्मादाय रुग्णालयाने त्यांच्या रुग्णालयाच्या दर्शनी भागातील सूचना फलकावर योजना प्रदर्शित करावी.

-----------***-----------

तळ टिप :- उपरोक्त मराठी भाषांतर हे मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी मंजूर केलेल्या योजनेच्या मूळ इंग्रजी योजनेनुसार केलेले आहे. तथापि, सदर योजनेतील तरतुदींच्या निर्वचनाबाबत प्रश्न उपस्थित झाल्यास मा. उच्च न्यायालयाच्या इंग्रजी भाषेत असलेल्या योजनेचे अवलोकन करावे.

अधिक माहितीकरीता धर्मादाय आयुक्तालयाचे charity.maharashtra.gov.in हे संकेतस्थळ पहावे.

SCHEME

1. The public Charitable Trusts registered under the provisions of the Bombay Publics Trusts Act, 1950 (for short 'B.P.T.Act') which are running Charitable Hospital, including nursing home or maternity home, dispensaries or any other center for medical relief and whose annual expenditure exceeds Rs.5 Lacs are "State aided public trust" within the meaning of clause 4 of section 41AA.

2. The public Charitable Trust covered by aforesaid clause 1 shall be under legal obligation to reserve and earmark 10% of the total number of operational beds for indigent patients and provide medical treatment to the indigent patients free of cost and reserve and earmark 10% of the total number of operational beds at concessional rate to the weaker section patients as per the provisions of section 41AA of the B. P. T. Act.

3. In emergency, the Charitable Hospitals must admit the patient immediately and provide to the patient "Essential Medical Facilities" for all life saving emergency treatment and procedure till stabilization. Further transportation to the public hospital would be arranged by such Charitable Hospital, if necessary. The Charitable Hospital, shall not ask for any deposit in case of admission of emergency patients.

4. That each public Charitable hospital shall create separate fund which may be called Indigent Patients' Fund (for the sake of brevity, hereinafter referred to as "IPF") and shall credit two per cent of gross billing of all patients (other than indigent and weaker section patients) without any deduction.

5. Donations that may be received by the charitable hospitals from individuals or other charitable trusts or from any other source for providing medical treatment to the indigent and weaker section patients shall be credited to IPF Account.

6. The account of IPF shall have to be earmarked under the head of IPF and same shall be reflected under the earmarked fund in the annual balance Sheet (Schedule VIII Rules 7(1) of the B.P.T Rules).

7. The amount credited to the IPF Account shall remain at the disposal of the respective Charitable Hospital and that amount shall be utilized only for providing medical treatment to the indigent and weaker section patients as provided herein after.

8. The Charitable Hospitals shall provide following non billable services free to the indigent patients as well as weaker section patients--

(a) Bed
(b) RMO Services
(c) Nursing Care
(d) Food (if provided by the hospital)
(e) Linen
(f) Water
(g) Electricity and
(h) Routine Diagnostics as required for treatment of general specialties.
(I) House Keeping Services.

9. In case of indigent patients, the Charitable Hospitals shall provide medical examination and treatment in its each department totally free of cost. The indigent patient's bill of billable services shall be prepared at the rates applicable to the lowest class of the respective hospital. The medicines, consumables and implants are to be charged at the purchase price to the hospital. If Doctors forego their charges, then the same shall not be included in the final bill of the indigent patients. The bill so prepared shall be debited to IPF Account. The Charitable Hospitals shall not ask for any deposit in case of admission of

indigent patients.

10. In case of weaker section patients, the Charitable Hospitals shall provide medical examination and treatment in its each department at concessional rates. The weaker section patient's bill of billable services shall be prepared at the rates applicable to the lowest class of the respective hospital. The medicines, consumables and implants are to be charged at the purchase price to the hospital, however the weaker section patients shall pay at least 50% of the bills of medicines, consumables and implants. If Doctors forego their charges, then the same shall not be included in the final bill of the weaker section patients. The bill so prepared after deducting the payment made by the weaker section patients shall be debited to IPF Account.

11. The Charitable Hospitals shall physically transfer 2% of the total patients' billing (excluding the bill of indigent and weaker section patients) in each month to IPF Account. The amount available in the IPF Account shall be spent to provide medical treatment to maximum number of indigent and weaker section patients. In case of surplus or shortfall in the IPF Account of the month, the same shall get adjusted in the subsequent months. In case there is imbalance in the credit of the IPF Account and the expenditure incurred in the treatment of indigent and weaker section patients for more than six months, such Charitable Hospital may bring this aspect to the notice of the Monitoring Committee who may issue appropriate directives to the concerned hospital.

12. The Charitable Hospitals shall furnish information to the office of the Charity Commissioner regarding the amount collected in the IPF Account, treatment provided to the indigent patients and the weaker section patients and their profiles prepared by the Medical Social Worker and the amount spent for the respective patients along with the information

required to be sent under Rule 25 A of the Bombay Public Trusts Rules, 1951.

13. The Trustees of the charitable hospitals shall not provide medical facilities to their relatives, the employees of the Trust and their dependants in the category of "indigent and weaker section patients".

14. The Charitable Hospitals shall admit indigent or weaker section patients coming to their hospitals from any source or through Government Hospitals, Municipal Hospitals, etc. The procedure for admission of patients shall be as provided in subsequent clauses.

15. That the charitable hospitals shall admit indigent patients to the extent of 10% of their operational beds/average occupancy for medical examination and treatment. So also, the Charitable Hospitals shall admit weaker section patients to the extent of 10% of their operational beds/average occupancy for medical examination and treatment coming to their hospitals from the sources referred to in clause 14. The Charitable hospitals shall verify the economic status of the patients from their Medical Social Worker on the basis of scrutiny of any one of the following documents produced by the concerned patients: (i) Certificate from Tahasildar, (ii) Ration Card/Below Poverty Line Card.

16. The Members of the Monitoring Committee in Greater Mumbai Region shall be as follows:-

(i) Joint Charity Commissioner, Maharashtra State, Mumbai (Chairman).
(ii) Joint Director of Health Services (Medical), Mumbai (Member-Secretary).
(iii) Secretary/Nominee of Association of Hospitals in Mumbai (Member).
(iv) Health Officer, Municipal Corporation of Greater Mumbai, Mumbai (Member).

The Monitoring Committee at the District Level shall be as follows:-

(i) Joint Charity Commissioner (Regional Level) or his nominee (Chairman).

(ii) Civil Surgeon (Member-Secretary).

(iii) Health Officer of Zilla Parishad (Member).

(iv) Representative of Charitable Hospitals in Districts (Member).

17. The Monitoring Committee shall hold its meeting once in a month and monitor implementation of the Scheme by each of the Charitable Hospitals. The Monitoring Committee shall also consider grievances of the patients, if any, made and submit its report to the Charity Commissioner.

18. In case of the breach of the Scheme and / or the terms and conditions of section 41AA by any Charitable Hospitals, besides the penal action as is provided under section 66 of the B.P.T. Act, the Charity Commissioner shall make report to the State Government recommending withdrawal of the exemption granted to the concerned hospitals during the next preceding year in payment of contribution towards P.T.A. Fund and the amount of contribution towards P.T.A. Fund be recovered from the said hospital. The Charity Commissioner may also request the Government to withdraw any other concessions / benefits given to the said hospital.

19. The Charitable Hospitals which face individual difficulties in meeting objectives / obligations under this scheme shall be at liberty to apply to the Charity Commissioner with all supporting documents who may consider suitable modifications, if a case for relief is made out.

20.The Charity Commissioner shall notify the list of the Charitable Hospitals in Greater

Mumbai Region on the Notice Board of this office and two newspapers widely circulated in Greater Mumbai, one in Marathi and the other in English and the list of Charitable Hospitals in each District on the Notice Board of the office of the Joint Charity Commissioner and the two widely circulated newspapers of the District.

21. Each of the Charitable Hospitals governed by this Scheme shall publish the Scheme on its Notice Board displayed at a conspicuous place of the Hospital.

---------------------***---------------------

For more information kindly visit Charity Commissioner's office website charity.maharashtra.gov.in

असाधारण क्रमांक १३४
प्राधिकृत प्रकाशन
महाराष्ट्र शारानाने महाराष्ट्र अधिनियमांन्वये तयार केलेले (भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिध्द केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त)नियम व आदेश.

विधी व न्याय विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१८

अधिसूचना

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्‍वस्त व्यवस्था अधिनियम

क्रमांक बीपीटी-१११७/प्र.क्र.३४/का.१५.- महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्‍वस्तव्यवस्था अधिनियम, (१९५० चा २९) याच्या कलम ४१ अ अ च्या पोट-कलम (४) च्या खंड (ब) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेल्या मागील सर्व अधिसूचनाचे अधिक्रमण करुन महाराष्ट्र शासन उक्त अधिनियमाच्या कलम ४१ अ अ च्या प्रयोजनार्थ, ज्या व्यक्तीचे एकूण वार्षिक उत्पन्न हे पंचाऐंशी हजार रुपयांपेक्षा अधिक नसेल , अशी व्यक्ती "निर्धन व्यक्तीं" असेल अशी मर्यादा याद्वारे विनिर्दिष्ट करीत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

नि.ज.जमादार
शासनाचे प्रधान सचिव व विधि परामर्शी

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 23th February, 2018.

NOTIFICATION

Maharashtra Public Trusts Act

No. BPT-1117/CR-34/D. 15.- In exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section(4) of section 41 AA of the Maharashtra Public Trusts Act, (XXIX of 1950) and in supersession of all the previous notifications issued in this behalf, the Government of Maharashtra hereby specifies the limit that a person whose total annual income does not exceed Eighty-Five Thousand Rupees shall be an "Indigent person" for the purposes of section 41 A A of the said Act.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

N.J. Jamadar,
Principal Secretary and Remembrancer
of legal affairs to Government.

विधी व न्याय विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २३ फेब्रुवारी २०१८

अधिसूचना

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम

क्रमांक बीपीटी-१११७/प्र.क्र.३४/का.१५.- महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, (१९५० चा २९) याच्या कलम ४१ अ अ च्या पोट-कलम (४) च्या खंड (ब) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेल्या मागील सर्व अधिसूचनाचे अधिक्रमण करुन महाराष्ट्र शासन उक्त अधिनियमाच्या कलम ४१ अ अ च्या प्रयोजनार्थ, ज्या व्यक्तीचे एकूण वार्षिक उत्पन्न हे एक लाख साठ हजार रुपयापेक्षा अधिक नसेल , अशी व्यक्ती "समाजातील दुर्बल घटकातील व्यक्ती" असेल अशी मर्यादा याद्वारे विनिर्दिष्ट करीत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

नि.ज.जमादार
शासनाचे प्रधान सचिव व विधि परामर्शी

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT

Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 23th February, 2018.

NOTIFICATION

Maharashtra Public Trusts Act

No. BPT-1117/CR-34/D. 15.- In exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section(4) of section 41 AA of the Maharashtra Public Trusts Act, (XXIX of 1950) and in supersession of all the previous notifications issued in this behalf, the Government of Maharashtra hereby specifies the limit that a person whose total annual income does not exceed One Lakh Sixty Thousand Rupees shall be the "person belonging to the weaker sections of the people" for the purposes of section 41 A A of the said Act.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

N.J. Jamadar,
Principal Secretary and Remembrancer
of legal affairs to Government.

सन २००९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २०.

(मा. राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर "महाराष्ट्र शासन राजपत्रात" दिनांक ३ जुलै २००९ रोजी प्रथम प्रसिध्द केलेला अधिनियम.)

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते;
आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी, मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि, म्हणून, त्यांनी दिनांक १८ मे २००९ रोजी मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था (सुधारणा) अध्यादेश, २००९ प्रख्यापित केला होता ;

आणि ज्याअर्थी , उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या साठाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

१. (१) या अधिनियमास, मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था (सुधारणा) अधिनियम, २००९ असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक १८ मे २००९ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

2. मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० (यात यापुढे ज्याचा निर्देश १९५० चा "मुख्य अधिनियम" असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम ६६ ऐवजी, पुढील कलमे दाखल करण्यात येतील :-

"६६. जी कोणी व्यक्ती, खाली दिलेल्या तक्त्याच्या पहिल्या स्तंभात विनिर्दिष्ट केलेल्या कलमांपैकी कोणत्याही तरतुदीचे उल्लंघन करील तिला, अपराधसिध्दीनंतर अशा प्रत्येक अपराधाबद्यल, उक्त तक्त्याच्या तिस-या स्तंभात, त्याबाबतीत नमूद केलेल्या रकमेपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा देण्यात येईल.

स्पष्टीकरण :- उक्त तक्त्याच्या दुसऱ्या स्तंभातील 'विषय' या शीर्षकाखाली दर्शविलेल्या नोंदी या, पहिल्या स्तंभात नमूद केलेल्या कलमात वर्णन केलेल्या अपराधाच्या व्याख्या म्हणून किंवा या कलमांचा सारांश म्हणूनही दिलेल्या नाहीत, परंतु, पहिल्या स्तंभात ज्यांचे क्रमांक दिलेले आहेत त्या कलमांच्या विषयासंबंधीचे केवळ निर्देश म्हणून त्यात समाविष्ट केल्या आहेत.

तक्ता

कलम (१)	विषय (२)	बसविता येईल तो दंड (३)
		रुपये
कलम १८, पोट-कलमे (१) व(४)	सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्थेची मुदतीच्या आत नोंदणी करण्यासाठी धर्मादाय उप-आयुक्तांकडे किंवा सहायक धर्मादाय आयुक्ताकडे अर्ज करण्याचे विश्वस्तांचे कर्तव्य.	१०,०००
कलम १८, पोट-कलम (७)	विवक्षित अधिकारी व प्राधिकारी यांच्याकडे स्थावर मालमत्तेसंबंधीचे ज्ञापन, मुदतीच्या आत पाठविण्याचे विश्वस्ताचे कर्तव्य.	१०,०००
कलम २२	बदलासंबंधी अहवाल पाठविण्यात कसूर करणे.	१०,०००
कलम २२ ख	तरतूद करण्यात आलेल्या मुदतीच्या आत, अर्ज करण्यात कसूर करणे.	१०,०००
कलम २२ ग	तरतूद करण्यात आलेल्या मुदतीच्या आत, ज्ञापन पाठविण्यात कसूर करणे.	१०,०००
कलम २९	सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्थेच्या नोंदणीसाठी तरतूद केलेल्या मुदतीत, अर्ज करण्यासंबंधीचे मृत्यूपत्र व्यवस्थापकाचे कर्तव्य.	१०,०००
कलम ३२	नियमितपणे लेखे ठेवण्यासंबंधीचे कर्तव्य.	१०,०००
कलम ३५	सरकारी रोख्यात पैसे गुंतविण्यात कसूर करणे किंवा ते न गुंतविणे.	१०,०००
कलम ५९	(धर्मादाय आयुक्तांव्यतिरिक्त) विश्वस्ताने किंवा धर्मादाय रकमांची आकारणी करणा-या किंवा त्या वसूल करणा-या व्यक्तीने कलम ५८ अन्वये अंशदान देण्यात कसूर करणे.	१०,०००

६६ क. जो कोणी धर्मादाय आयुक्ताची पूर्वमंजूरी न घेता विश्वस्तव्यवस्थेची स्थावर मालमत्ता अन्य संक्रमित करील किंवा तसे करण्याचा प्रयत्न करील त्याला कलम ३६ च्या तरतुदीचे उल्लंघन केल्यावरून अपराधसिध्दीनंतर, सहा महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या साध्या कारावासाची शिक्षा किंवा पंचवीस हजार रूपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा होईल किंवा दोन्ही शिक्षा होतील.

६६ ख. जो कोणी, कलम ४१ क क अन्वये काढण्यात आलेल्या कोणत्याही निदेशांचे अनुपालन करण्यात, वाजवी कारणाशिवाय कसूर करील, त्याला अपराधसिध्दीनंतर, तीन महिन्यांपर्यंत असू शकेल अशा साध्या कारावासाची शिक्षा किंवा वीस हजार रूपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा होईल किंवा दोन्ही शिक्षा होतील".

3. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६७ मध्ये, "रू.१,०००" या मजकुराऐवजी, "रू.१०,०००" हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६७ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईलः-

"६७ क. (१) ज्यांच्या निदेशांन्वये तक्रार दाखल केली आहे असा सहायक धर्मादाय आयुक्तांच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला अधिकारी, या अधिनियमाखाली शिक्षापात्र असलेल्या कोणत्याही अपराधाची कार्यवाही, एकतर ती सुरु करण्यापूर्वी किंवा सुरू केल्यानंतर, अशा अपराधासाठी दोषारोप ठेवलेल्या एखाद्या व्यक्तीकडून, त्याला योग्य वाटेल अशी अपराध आपसात मिटवण्याची रक्कम प्राप्त झाल्यावर, आरोपीच्या कसुरीचे स्वरूप, त्याचे पूर्व व विद्यमान वर्तन आणि अन्य संबध्द घटक लक्षात घेऊन, अपराध आपसात मिटविण्याकरीता, प्राधिकृत करील :

परंतु, अपराध आपसात मिटविण्याची रक्कम त्या त्या कलमांन्वये तरतूद केलेल्या द्रव्यदंडाच्या अधिकतम रकमेच्या एक चतुर्थांशापेक्षा अधिक नाही इतकी असेल.

(२)अशाप्रकारे अपराध आपसात मिटवून वसूल करण्यात आलेली रक्कम सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्थेच्या प्रशासनिक निधीमध्ये जमा करण्यात येईल".

५. (१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था (सुधारणा) अध्यादेश, २००९ , हा याद्वारे निरसित करण्यात येत आहे.

(२) अशाप्रकारे निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमान्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कारवाई (काढलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा दिलेला कोणताही आदेश यांसह) ही, या अधिनिमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तत्सम तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कृती किंवा, यथास्थिती, कारवाई, किंवा काढलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

क्रमांक : ७०२/फ
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
विधान भवन मुंबई,
दिनांक : - १४ जानेवारी, २०२१

:: ज्ञापन ::

विषय : "धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीवर सदस्यांची नामनियुक्ती (२०२०-२०२१)

महाराष्ट्र विधानसभा नियम १६३ (१) अन्वये मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांनी दिनाक ५ नोव्हेंबर, २०२० व दिनांक १० डिसेंबर, २०२० रोजी आणि महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १५८ (१) अन्वये मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांनी दिनांक ८ जानेवारी, २०२१ रोजी सन २०२०-२०२१ या वर्षासाठी "धर्मादाय खाजगी रुग्णालयांची तपासणी करणे" या संदर्भातील तदर्थ संयुक्त समितीवर अनुक्रमे महाराष्ट्र विधानसभा व महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या खालील सदस्यांची नामनियुक्ती केली आहे.

१) **श्रीमती आदिती तटकरे, मा. विधी व न्याय राज्यमंत्री तथा समिती प्रमुख**
२) श्री. रविंद्र वायकर, वि.स.स.
३) डॉ. बालाजी किणीकर, वि.स.स.
४) श्री. अजय चौधरी , वि.स.स.
५) श्री. रमेश लटके , वि.स.स.
६) श्री. बबनराव शिंदे , वि.स.स.
७) ॲड. अशोक पवार , वि.स.स.
८) डॉ. किरण लहामटे, वि.स.स.
९) श्री. धीरज देशमुख, वि.स.स.
१०) श्री. राजू पारवे, वि.स.स.
११) श्री. चंद्रकांत जाधव, वि.स.स.
१२) श्री. अतुल सावे, वि.स.स.
१३) श्रीमती श्वेता महाले, वि.स.स.
१४) श्री. बबनराव पाचपुते, वि.स.स.

१५) श्री. शिवेंद्रसिंहराजे भोसले, वि.स.स.

१६) डॉ. राहुल आहेर, वि.स.स.

१७) श्रीमती देवयानी फरांदे , वि.स.स.

१८) श्री. राहुल कुल, वि. स. स.

१९) श्री.प्रमोद पाटील, वि.स.स.

२०) श्री. अबू आजमी, वि. स. स.

२१) श्री. विप्लव बाजोरिया, वि. प. स.

२२) श्री. शशिकांत शिंदे, वि. प. स.

२३) डॉ. सुधीर तांबे, वि. प. स.

२४) डॉ. रणजित पाटील, वि. प. स.

२५) श्री. प्रविण पोटे पाटील, वि. प. स.

श्रीमती आदिती तटकरे, मा. विधी व न्याय राज्यमंत्री या समितीच्या समिती प्रमुख राहतील.

(सायली कांबळी)
अवर सचिव
उप सचिव (विधी) (अतिरिक्त)
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

धर्मादाय रूग्णालयांमध्ये मोफत व सवलतीच्या दराने खाटा राखून ठेवण्याच्या योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत जिल्हा स्तरावर समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विधी व न्याय विभाग
क्र.लवेसु-२०१०/७३/(११)/का.पंधरा
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक २२ जुलै, २०१०.

पार्श्वभूमी :- मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कमल ४१ क क अन्वये धर्मादाय रूग्णालयांमध्ये गरीब व निर्धन रूग्णांसाठी १० % +१०% खाटा सवलतीच्या दराने व मोफत राखून ठेवणे बंधनकारक आहे. सदर कलमातील तरतुदी तसेच मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी मंजूर केलेल्या योजनेतील तरतुदींचे सर्व धर्मादाय रूग्णालयांनी पालन करणे आवश्यक आहे. तथापि, सदर योजनेची /तरतुदीची राज्यातील धर्मादाय रूग्णालयांकडून अंमलबजावणी योग्यरित्या केली जात नसल्याच्या तक्रारी मोठया प्रमाणावर शासनास प्राप्त झालेल्या आहेत. त्यानुषंगाने यासंदर्भात शासनाने आता पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :- मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कमल ४१ क क अन्वये धर्मादाय रूग्णालयांमध्ये गरीब व निर्धन रूग्णांसाठी १० % +१०% खाटा राखून ठेवण्याच्या योजनेची योग्यरित्या अंमलबजावणी होते किंवा कसे याबाबत सातत्याने पाहणी करण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्हयात जिल्हास्तरावर पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे :-

१	संबंधित जिल्हाधिकारी	: समिती प्रमुख
२	जिल्हयातील दोन मा. विधानसभा / परिषद सदस्य	: सदस्य
३	जिल्हा शल्यचिकित्सक	: सदस्य
४	सहायक धर्मादाय आयुक्त	: सदस्य
५	निवासी उपजिल्हाधिकारी	: सदस्य सचिव

(कृ.मा.प.)

वरीलप्रमाणे प्रत्येक जिल्हयात समिती गठीत करण्याबाबतची कार्यवाही संबंधित विभागीय आयुक्त यांनी करावी.

सदर समितीने त्यांचा अहवाल प्रत्येक तीन महिन्यांनी संबंधित विभागीय आयुक्त यांना सादर करावा व त्याची प्रत शासनास सादर करावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-
(एस.एम.कोल्हे)
विधी सल्लागार-नि-सह सचिव

मुंबई विश्वस्त कायद्यांतर्गत नोंदणीकृत
रुग्णालयांची तपासणी करण्यासाठी तपासणी समिती
व उच्चधिकार समिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक धसंरु-२०१२/प्र.क्र. ३८९/आरोग्य-६
दिनांक १९ नोव्हेंबर २०१२

शासन निर्णय

मुंबई विश्वस्त कायद्यांतर्गत नोंदणीकृत संस्थांच्या रुग्णालयांना शासनाकडून विविध सवलती दिल्या जातात. सदर सवलतीच्या अनुषंगाने सदर रुग्णालयांनी गरीब व आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत रुग्णांना उपचार उपलब्ध करून देण्यासाठीच्या योजनेंतर्गत सदर रुग्णालयांनी उपलब्ध करून दिलेल्या उपचारांची गुणवत्ती, दर्जा व आराराप्रमाणे अपेक्षित चाचण्या व उपचार झाले असल्याची तपासणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहेः-

१.	सह धर्मादाय आयुक्त	अध्यक्ष
२.	सहायक संचालक, आरोग्य सेवा	सदस्य सचिव
३.	मुख्य वैद्यकीय अधिकारी / प्रतिनिधी महानगरपालिका	सदस्य
४.	सहायक विक्रीकर आयुक्त	सदस्य

सदर तपासणी समितीने धर्मादाय संस्थांच्या रुग्णालयांनी या योजनेंतर्गत उपचार केलेल्या अभिलेखांची त्रैमासिक तपासणी करावी. तपासणी करताना रुग्णांचे केसपेपर, रुग्णांवर केलेल्या संबंधित चाचण्या आवश्यक होत्या काय, सदर चाचण्यांसाठी आकारलेला खर्च वाजवी आहे किंवा नाही तसेच रुग्ण आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत किंवा गरीब असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र इत्यादीची तपशीलवार तपासणी करावी. याशिवाय रुग्णालयांचा आय. पी. एफ. फंड व त्यातून झालेला खर्च यांचीही तपासणी करणे आवश्यक आहे. (सोबत तपासणी नमुना जोडला आहे)

सदर तपासणी समितीने आपला अहवाल खालीलप्रमाणे गठीत करण्यात आलेल्या उच्चस्तरीय समितीस सादर करावा.

अपर मुख्य सचिव, आरोग्य	अध्यक्ष
प्रधान सचिव, विधि व न्याय विभाग	सदस्य
मुख्य कार्यकारी अधिकारी राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना, मुंबई	सदस्य
धर्मादाय आयुक्त	सदस्य
विक्रीकर आयुक्त	सदस्य
संचालक आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य
उप-सचिव, आरोग्य-६	सदस्य सचिव

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. सं. फडतरे,
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

महाराष्ट्र विश्वस्त कायद्यांतर्गत नोंदणीकृत धर्मादाय रुग्णालयांकडून गरीब व दुर्बल रुग्णांवर केलेल्या उपचारांची गुणवत्ता, आकारलेले दर इत्यादी बाबींची तपासणी करण्यासाठी तज्ञ डॉक्टरांची समिती नियुक्ती करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
विधि व न्याय विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : बीपीटी -२०१२/ प्र.क्र.७८/१२/का.१५
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : - २८ मे, २०१४.

प्रस्तावना : महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१ क क मधील तरतूदीअंतर्गत मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी मंजूर केलेल्या योजनेनुसार धर्मादाय रुग्णालयांमध्ये एकूण कार्यान्वित असलेल्या खाटांच्या संख्येपैकी निर्धन रुग्णांसाठी १०% खाटा मोफत वैद्यकीय उपचाराकरिता व दुर्बल घटकातील रुग्णांसाठी १०% खाटा सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचाराकरिता आरक्षित ठेवणे बंधनकारक आहे. तथापि, सदर योजनेची राज्यातील धर्मादाय रुग्णालयांकडून अंमलबजावणी योग्य प्रकारे होत नसल्याच्या तक्रारी मोठया प्रमाणावर शासनास प्राप्त होत असतात. तसेच विधानमंडळामध्येही सदर विषय वेळोवेळी उपस्थित केला जातो. त्याअनुषंगाने धर्मादाय रुग्णालयांकडून योजनेची योग्य प्रकारे अंमलबजावणी करण्यात येत आहे किंवा कसे याबाबतची तपासणी करण्यासाठी तज्ञ डॉक्टरांची समिती गठित करण्याची बाब शासनाचे विचाराधीन होती. यासंदर्भात शासनाने आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

<u>शासन निर्णय</u> :- महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१क क मधील तरतुदीअंतर्गत मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी मंजूर केलेल्या योजनेनुसार धर्मादाय रुग्णालयांकडून गरीब व दुर्बल घटकातील रुग्णावर उपचार करताना येणाऱ्या अडचणी, रुग्णावर केलेल्या उपचाराची गुणवत्ता, उपचारासाठी आकारण्यात येणारे दर, औषधांचे दर या व अनुषंगिक इतर सर्व महत्वाच्या बाबींची तपासणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे तज्ञ डॉक्टरांची समिती गठित करण्यात येत आहे.

१) डॉ. तात्याराव लहाने	- अध्यक्ष
२) डॉ. अनिरुध्द धर्माधिकारी	- सदस्य
३) डॉ. संजय ओक	- सदस्य
४) डॉ. प्रमोद लेले	- सदस्य
५) डॉ. निलीमा क्षिरसागर	- सदस्या
६) डॉ. अनंत फडके	- सदस्य

२. सदर समिती धर्मादाय रुग्णालयांकडून निर्धन व दुर्बल घटकांतील रुग्णांवर योजनेनुसार उपचार करण्यासाठी खाटा राखून ठेवण्यात येतात किंवा कसे, रुग्णांस दाखल करुन घेतल्यानंतर रुग्णांच्या आजारानुसार त्यांच्यावर करण्यात येणारे उपचार, त्याची आवश्यकता, त्याची गुणवत्ता व दर्जा तसेच रुग्णांवर करण्यात आलेल्या चाचण्याचे दर, उपचाराचे शुल्क, औषधांचे दर इत्यादी महत्वाच्या बाबींसाठी आकारण्यात आलेले दर उचित व योग्य होते किंवा कसे यांची तपासणी करुन तपासणीचा त्रैमासिक शिफारस वजा अहवाल धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्याकडे पाठवून त्याची एक प्रत शासनास उपलब्ध करुन देतील.

३. धर्मादाय आयुक्त तज्ञ डॉक्टरांच्या समितीच्या शिफारस अहवालाच्या अनुषंगाने आवश्यक ती कार्यवाही करून त्यांच्या शिफारशीसह उचित प्रस्ताव शासनास सादर करतील.

४. तज्ञ डॉक्टर समितीच्या धर्मादाय रुग्णालयाच्या तपासणीसाठी धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी नियुक्ती केलेला प्रतिनिधी समितीस आवश्यक ती मदत व सहाय्य करतील.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सु.सो.शिंदे)
विधि सल्लागार नि सह सचिव,
विधि व न्याय विभाग.

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय बृहन्मुंबई विभाग, मुंबई

अ. क्र.	धर्मादाय रुग्णालयाचे/ वैद्यकिय केंद्राचे नाव व पत्ता	रुग्णालयातील एकूण कार्यान्वित खाटांची संख्या	निर्धन घटकातील रुग्णाकरीता राखीव खाटांची संख्या	दुर्बल घटकातील रुग्णाकरीता राखीव खाटांची संख्या	संपर्क १)वैद्यकिय समाजसेवक नाव व फोन नं. २)रुग्णालयाचे फोन नं.
१	दि बांद्रा होली फॅमीली हॉस्पिटल सोसायटी, सेंट अॅन्ड्र्यूज रोड, वांद्रे (प), मुंबई-४०० ०५०	२६८	२७	२७	१. श्रीमती लिडिया सेक्यूरिया २. श्रीमती रेवती शेट्टी मो.नं-७७३८६२४९२६ ०२२-६२६७०५५५
२	डॉ. बालाभाई नानावटी हॉस्पिटल, एस. व्ही. रोड, विलेपार्ले (प), मुंबई ४०० ०५६	३३५	३५	३५	श्रीमती स्वाती घाईतडके मो.नं.७७३८६२१५७२ ०२२ – ६१३४७६२४ / ७९९३
३	भारतीय आरोग्य निधी, शेठ के. सी.पारीख जनरल हॉस्पिटल, एन. एस. रोड नं १३,जुहू, विलेपार्ले (प), मुंबई ४०० ०४९	७०	७	७	१.श्री. अजय पनीकर ०२२-२२६१७४३३ ०२२-२६२०६०२१,२६२०६४९३
४	दि भाटिया जनरल हॉस्पीटल, तुकाराम जावजी रोड, ताडदेव,ग्रॅन्ट रोड (प), मुंबई ४०० ००७	१००	१०	१०	१.श्री. गोर्धन सिंग तन्वर ०२२ -६६६६००००/४७६ मो.नं.९३२२३३५४९९
५	दि बोमनजी दिनशा पेटीट पारसी हॉस्पिटल, बोमनजी पेटीट रोड, कंबाला हिल, मुंबई ४०० ०३६	२२०	२२	२२	१. Mr. Hormazd Chesan ९९२००८३९०१ ०२२-६११८६११८
६	दि बॉम्बे हॉस्पिटल ट्रस्ट, १२ मरीन लाईन्स, मुंबई ४०० ०२०	७०१	७१	७१	१.डॉ. आर. के चौधरी, (सिनियर मेडिकल सुपरिटेंडेट) मो.न-९८२०६२८०४६ ०२२ -२२०६७६७६ .
७	ब्रीच कॅन्डी हॉस्पिटल, ६०-ए, भुलाभाई देसाई रोड, मुंबई ४०० ०२६	२०२	२०	२०	१.श्रीमती. रोविना ०२२–२३६६७१८०/२३६६७७८८

८	बी. एस. ई. एस. एमजी हॉस्पिटल, एस. व्ही. रोड, अंधेरी (प), मुंबई-४०० ०५८	११०	११	११	१.श्री. निलेश नेरुरकर मो.नं-९९६९६५०९५३ ०२२-६६४८७६३१ / ६३२
९	कॉन्वेस्ट ॲण्ड मंजुला एस.बदानी जैन हॉस्पिटल, ८/१०, एस.व्ही सोवनी पेठ निकदवरी लेन, खाडीलकर रोड, गिरगांव मुंबई-४०० ००४	९४	९	९	१.श्रीमती प्रगती आंनद टिळक मो.नं -९५९४४०११२४ २.श्री. इंद्रनिल बेलोसे मो.नं-९१३६३९६०८१ ०२२- २३८२०९०९
१०	धन्वंतरी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च, डी. एल. वैद्य रोड, शिवाजी पार्क, दादर (प.), मुंबई ४०० ०२८.	५३	५	५	१.श्री. अतुल पेठे (एम.एस.डब्ल्यू) ०२२-२४३०५६६४/२४३०४०८२ मो.नं.-९८९२६३४६८० २.सुयशा धारप मो.नं-.९९२०६४३४६७
११	एस. एल. रहेजा हॉस्पिटल, रहेजा हॉस्पिटल रोड, माहिम, मुंबई – ४०० ०१६.	१५४	१५	१५	१.श्री.विनित देव (एम.एस डब्ल्यु) मो.नं-९८७००७७४५६ ०२२ – ६६५२ ९९९९ / ९६१९
१२	सेंट एलीझाबेथ हॉस्पिटल, जे मेहता रोड, मलबार हिल, मुंबई – ४०० ००६.	१००	१०	१०	१.सिस्टर गोरेटी (एम. एस डब्ल्यु) मो.नं-९७६९९००९९८ ६१४५२१४५/५४/०६/०७/५०/४०.
१३	श्री आयुर्वेद प्रचार संस्थेचे श्रीमती कमलादेवी गौरीदत्त मीत्तल आयुर्वेदिक हॉस्पिटल, नेताजी सुभाष रोड, चर्नीरोड, मुंबई- ४०० ००२.	१००	१०	१०	१. वैदय,मनिष म. सावंत - (RMO) मो.नं-९६१९३४४८४९ २२८१२८१८ / २२८१३७६७.

१४	गुरु नानक क्विनेटेन्सी मेमोरियल हॉस्पिटल, व्दारा श्री एस साच सिंग, गुरुमुख सिंग,प्लॉट नं. ३४९, कला नगरजवळ, बांद्रा, मुंबई – ४०० ०५१	१२०	१२	१२	१.श्रीमती. वैशाली इंगोले(एम.एस.डब्ल्यू) ०२२-४२२२७७६९ / ४२२२७७७७ Email Id msw@gurunanakhospital.com, info@gurunanakhospital.com
१५	के बी हजी बच्चुअली चॅरिटेबल ऑफथॉल्मीक ॲन्ड इ एन टी हॉस्पिटल, ५८/६०, जहांगीर मेरवानजी स्ट्रीट, परेल, मुंबई-४०० ०१२.	४५	५	५	१.श्री. रोहित खुडे (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९६६४२३२५८२ २.मिसेस. सिल्विया गोन्साल्विस मो.नं-९०४९२९१५८२ ०२२-२४१३११९० / २४१४६५६७
१६	हरिलाल जेचंद जोशी घाटकोपर हिंदु सभा हॉस्पिटल, मेडिकल एड फंड, श्रध्दानंद रोड, घाटकोपर रेल्वे स्टेशनच्या समोर ,घाटकोपर, मुंबई-४०० ०८६.	१४५	१४	१४	१.श्री. आनंद शाहूजी सावते (एम. एस डब्ल्यु) मो.नं-८०८०३३८५०५ ०२२-६८३४१४१४ Extn १६७ ०२२-२५०९४४५१ / ५२ / ५३/ ५४
१७	हबीब हॉस्पिटल ,१५९, जेल रोड (पू.),बाल गृहासमोर , इमाम हुसेन चौक जवळ, डोंगरी, मुंबई-४०० ००९.	७२	७	७	१.श्रीमती. मिनल ठाकोर(एम.एस.डब्ल्यू) मो. न.-९८२०३४३२७८ ०२२-२३७८८१३० ०२२ - २३७५७५७३
१८	एल एच हिरानंदानी हॉस्पिटल, हिल साईड ॲव्हेन्यू हिरानंदानी गार्डन, पवई, मुंबई-४०० ०७६.	२४४	२४	२४	१.श्री. योगेश पाटील (एम. एस डब्ल्यु) ०२२-२५७६३३९९ मो.नं-९०८२६२३७०७
१९	होली स्पिरीट हॉस्पिटल, महाकाली केव्हज रोड, अंधेरी, (पू.), मुंबई ४०० ०९३.	३००	३०	३०	१.श्री. किसन पवार मो.नं-९६६४६५५५९६ २. श्री. जस्टिन जेम्स ०२२-२८२४८५०० (एम. एस डब्ल्यु)

२०	सर एच.एन.रिलायंस फौंडेशन (हरकिसनदास नरोत्तमदास) हॉस्पिटल अॅन्ड रिसर्च सेंटर, पदमश्री गोर्धन बाप्पा चौक, राजाराम मोहन रॉय रोड, गिरगाव,मुंबई-४०० ००४.	२४०	२४	२४	१.श्रीम.दिपाली चौहान मो.नं-८२९१६६१९८० २.मिस.जयश्री ठाकूर (एम.एस डब्ल्यु) मो. नं.८७७९८५७६८४ ०२२-६१३०५३९४ / ६१३०५३९५
२१	इनलॅक्स जनरल हॉस्पिटल, इनलेक्स हॉस्पिटल रोड, चेंबुर कॉलनी, मुंबई ४०० ०७४.	९४	९	९	१.रेशमा मुर्थजा- ०२२-२५५२८००० ext-३९४
२२	जसलोक हॉस्पिटल , १५, डॉ. जी देशमुख मार्ग, पेडर रोड,मुंबई-४०० ०२६.	३४४	३४	३४	श्री.रमाकांत धस मो.नं-७३०४५१५४५२ ०२२-६६५७ ३३३३ ०२२-६६५७३०११
२३	करुणा मेडीकल सोसायटी, करुणा हॉस्पिटल, जीवन विमा नगर, बोरिवली (प.), मुंबई ४०० ०१३.	१५६	१६	१६	१.श्रीमती पुनम याग्नीक मो. नं. ७०४५५९६७०९ ०२२-६१५९४६९८
२४	लायन ताराचंद बाप्पा हॉस्पिटल अॅन्ड सेंटर, जैन सोसायटीच्या बाजुला, सायन (प.), मुंबई-४०० ०२२.	६५	७	७	१.श्रीमती अपुर्वा गाडे मो.नं- ८८७९७९९८९० ०२२-२४०९२४६४
२५	लिलावती हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ए-७९१, बांद्रा रेक्लमेशन,बांद्रा (प.), मुंबई-४०० ०५०	२६०	२६	२६	१.श्रीमती दिपा शिंदे (एम.एस.डब्ल्यू) ०२२-२६५६ ८३६१ ०२२-२६५६-८००० ०२२-२६७५-१०००
२६	मसीना हॉस्पिटल ट्रस्ट, संत सावता माळी मार्ग, भायखळा, (पु)मुंबई ४०० ०२७.	२७०	२७	२७	१.श्री. चारुदत्ता वैद्य ०२२- ६१८४९२५१ ०२२- २३७१४८९० Ext- २५१
२७	मगनलाल पोपटलाल चॅरिटी अॅन्ड सर्वोदय हॉस्पिटल ट्रस्ट, रायफल रेंज, एल. बी. एस. मार्ग, घाटकोपर (प.), मुंबई ४०० ०८६.	८०	८	८	डॉ. एन. एस. नागराजन मो.नं. ९८६७३८१४७६ ०२२-२५१५२३३२/२५१५२२३७/

२८	श्रीमती मोतीबेन बी दळवी हॉस्पिटल,३८ज्ञानमूर्ती सिताराम पाटकर,गांवदेवी, मुंबई-४०० ००७.	५७	६	६	१.श्रीमती.शितलसुर्वे -(एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं. ९९६७३४१८०४ ०२२-२३६३४६१८ / ०३५७ ०२२-२३६८१६२९ / ३८१७
२९	पी डी हिंदुजा हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर. (दि नॅशनल हेल्थ ॲन्ड एज्युकेशनल सोसायटीचे,) वीर सावरकर रोड, माहिम, मुंबई-४०० ०१६.	३७३	३७	३७	१.श्री. जे.व्यकंट २.श्रीमती कल्पना लाड ३.श्रीमती चंद्रा उपाध्याय ४.श्रीमती अंजली पाटील मो.नं. (PRD) - ८६५७९९७४६३ २४४४७५३५/२४४४७५३६ (PRD)
३०	नुर हॉस्पिटल ट्रस्ट. ४९, मोहमद अली रोड, नूर हॉस्पिटल इमारत, मुंबई-४०० ००३.	९२	९	९	१.श्रीमती विनया निलेश पाताडे (सोशलवर्कर) मो.नं.- ९५३७६९८१४४ ०२२-६७८७१११
३१	दि पीपल्स मोबाईल हॉस्पीटल्स, डॉ. ॲनी बेझंट रोड, वरळी, मुंबई-४०० ०१८.	OPD			१.श्रीमती. मानसी माडे -संपर्क व्यक्ती २४९३ ३७९२ / २४९३३७५९
३२	प्रिन्स अली खान हॉस्पिटल, आगा हॉल, नेसबेट रोड, माझगाव ,मुंबई-४०० ०१०.	१५६	१६	१६	१.श्री. फरान अमीर अली जीवानी -(एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९९३०४५०१४७ ०२२-२३७७ ७८००
३३	बाई जेरबाई वाडिया हॉस्पिटल फॉर चिल्ड्रन, आचार्य दोंदे मार्ग, परेल, मुंबई-४०० ०१२.	३८७	३९	३९	१.श्री. मयुरेश रोडगे मो.नं.-९६६५९५४६६६ २) मिस दिव्या टपारीया मो.नं-९३२४२१७६९० ३) मिस सुमिता सुर्वे (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९५०३२७०७१७ ४) श्री. सत्यजित सुरवाडे मो.नं.-९०२२८८९३१२ ५)श्रीमती अस्मिता लोंढे मो.नं-८१६९८७०२९२, ०२२-२४१९७३००/०२२-२४१९७२००

३४	दि नवरोजजी वाडिया मॅटर्निटी हॉस्पिटल, आचार्य दोंदे मार्ग, परेल, मुंबई-४०० ०१२.	३०५	३१	३१	१. नुपूर चौधरी मो.नं-९८३३९५९७७० ०२२-२४१४६९६४ / ६५ / ६६.
३५	दि सैफी हॉस्पिटल ट्रस्ट, पोस्ट बॉक्स नं.३७७१, १५/१७, महर्षी कर्वे मार्ग, चर्नीरोड रेल्वे स्टेशन समोर, मुंबई-४०० ००४.	२१५	२१	२१	१.मोनालिसा परेरा ०२२-६७५७०२०९
३६	के. जे. सोमय्या हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, आयुर्विहार, एव्हरार्ड नगरजवळ, पूर्व द्रुतगती मार्ग, सायन, मुंबई-४०० ०२२.	४५५	४५	४५	१) के. एन. गायत्री (एम. एस डब्ल्यु) मो.नं-९८३३३२११८३ २.भारती हेलगे मो.न-९३२४४४२००१ ०२२-५०९५४७००
३७	सुश्रुत हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, अ युनिट ऑफ चेंबुर हॉस्पिटल प्रोजेक्ट ट्रस्ट.३६५, स्वस्तिक पार्क, चेंबूर (पू.), मुंबई-४०० ०७१.	८६	९	९	१.श्रीमती.तृप्ती शिंदे (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९९२०१३२००७ ०२२-२५२६५५००
३८	श्रीमती सुशिलाबेन आर मेहता ॲण्ड सर किकाभाई, प्रेमचंद कार्डियाक इन्स्टीट्यूट, प्लॉट नं. ९६, रोड नं. ३१, गांधी मार्केट जवळ, सायन माटुंगा (पू.), मुंबई-४०० ०२२.	७२	७	७	१.श्री.मनोहर चंदी रमानी (एम.एस.डब्ल्यू) ९८२०२६०९०३, ०२२-२४०३५४/५५/५७ ext-२५५
३९	ब्राम्हण सभा मुंबई म्हसकर सुतिका गृह व जनरल नर्सिंग होम,डॉ.डी.डी.साठेमार्ग, (बणाम हॉल लेन)राजा राममोहन रॉय रोड, गिरगांव, मुंबई-४०० ००४.	४१	४	४	१.श्रीमती मानसी राजेश कीर (ॲडमेनिस्टेटिव्ह ऑफिसर) मो.नं-८७७९७८२१४० २३८६४८६२ , २३८७१९९९

४०	श्रीराम एक धर्मदा ट्रस्ट रुक्षमणी लाईंग इन हॉस्पिटल, ऑबस्ट्रीक ॲण्ड गायनेंक आऊट डोअर डिपार्टमेंट, ९, बाबुलनाथ रोड, मुंबई-४०० ००७	३७	४	४	१.श्री.एस.एस. राजन मो.नं-९८६७९३१४८३ ९३२६०२१४९० ०२२-२३६३११८३
४१	श्री. के. व्ही. ओ. जैन मानव सेवा केंद्रचे नवनीत हॉस्पिटल, मानव कल्याण केंद्र,दहिसर फाटकजवळ, एल.टी. रोड,दहिसर (पू.), मुंबई-४०० ०६६.	८२	८	८	१.श्री संतोष झा . (एन.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९००४३५५३३३, ०२२-२८९३५८५८ Ext. - १०६
४२	श्री. कांदिवली हितवर्धक मंडळ, केएचएम हॉस्पिटल, श्री. मनगुभाई दत्तानी भवन, एस. व्ही. रोड/ एस. एम. रोड, कॉर्नर, कांदिवली (प.), मुंबई-४०० ०६७.	४८	५	५	१.श्री.गोविंद राठोड मो. नं. - ९३२०५०८०८२ ०२८०२१०७३ / ०२८०७२८९८ / ०२८०७८६५७
४३	होमिओपॅथिक एज्युकेशन सोसायटीचे, श्री मुंबादेवी होमिओपॅथिक हॉस्पिटल,नाटककार आर. जी. गडकरी मार्ग, , विलेपार्ले (प.), मुंबई-४०० ०५८.	२५	३	३	१.श्री. रमेश कलाम्बते मो.नं-७७१५०४००५६ २६२४५०९९ / २६२०४०४५
४४	लोटस आय हॉस्पिटल (लोटस ऑस्पीटल ट्रस्ट), १३ वा रस्ता, विठ्ठलनगर सोसायटी ,जुहू बस टर्मिनस,जुहू मुंबई-४०००४९	५०	५	५	१.श्रीमती. तेजल मुरकर (एम.एस.डब्ल्यू) ९७६९८६९८९८, २६२०७५३२
४५	जीवन विकास केंद्र (सदानंद दणाईत हॉस्पिटल), समोर स्वामी नित्यानंद मार्ग, सहार रोड, अंधेरी (पू.), मुंबई-४०० ०६९.	६२	६	६	श्री. विजय मेनन मो. नं-९८२०२२३७१८ श्री. दिगंबर लोखंडे मो.नं. ९८९२५७२९७६ ०२२-२६८४३२३५

४६	महावीर मेडिकल रिसर्च सेंटर, पुज्य श्री काशीराम जैन स्मारक,अहिंसा भवन, अहिंसा मार्ग, खार (प.).मुंबई-४०० ०५२.	४२	४	४	१.श्रीमती पुनम गायकर २. एस.एस. शर्मा - ०२२-२६०४०६७६/२६४९०६३०
४७	मुंबई माता बालसंगोपन संस्था.टिळक हॉस्पिटल, ५०.बी.डी.डी चाळ, डॉ. जी.एम.भोसले मार्ग,वरळी मुंबई-४०० ०१८.	४०	४	४	श्री. विजय रामचंद्र पाटील (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९८६७६१७७३४ ०२२ - २४९३१९३९/ २४९६६१
४८	पार्वतीबाई चौहान चॅरिटेबल ट्रस्ट, दत्ता मंदिर, एल. जी. सी. डहाणुकर वाडी, कांदिवली (प.), मुंबई-४०० ०६७.	२०	२	२	१.श्रीमती प्रिया जाधव मो.नं-८८७९३९१३४० ०२२-२९६७३८९१ / ०२२-२९६७००२८
४९	मुस्लीम ॲम्ब्युलन्स सोसायटी संचलित एम. एस. साबु सिद्दीकी मॅटर्निटी ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल (इमामवाडा रोड, मोगल मस्जिद समोर, मुंबई-४०० ००९.	११०	११	११	१. श्री. मोहम्मद नासीर अन्सारी मो.नं- ९८६९१७८०५५ ०२२-२३७७३३५५
५०	श्री वर्धमान स्थानकवासी जैन श्रावक संघ नवनीत जैन हेल्थ सेंटर (चॅरिटेबल), १२, ग्यान मंदिर रोड, एस.के.बोले रोड,दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८.	OPD			१. डॉ. संजय थाटी मो.नं-९००४४२२५१५ ०२२-२४३८२१२१/२२/२३/२४/ २५
५१	श्री.षण्मुखानंद चॅरिटेबल कॉम्युनिटी हेल्थ केअर सेंटर.प्लॉट नं. २९२. कॉमरेड हरबंसलाल मार्ग, सायन (पू.). मुंबई-४०० ०२२.	OPD			१.श्री. टी . के . राममुर्ती ०२२-२४०१४०७१
५२	श्री. बिदडा सर्वोदया ट्रस्ट मुंबई"मारु धर्मादाय रुग्णालय" २८६ बी. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर रोड, इंडियन टोबॅको कंपनी समोर, मुंबई-४०० ०१२.	२६	३	३	१.श्री. रफीक मिस्त्री मो.नं-९८१९२०२५८६

५३	जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट, ५१८,धीरज हेरिटेज , एस.व्ही. रोड, मिलन मॉल जवळ सांताक्रुझ (प.).मुंबई-४०००५४	१०	१	१	तात्पुरते बंद
५४	लायन्स क्लब ऑफ इस्ट बॉम्बे पॉलिक्लिनिकअँण्ड मल्टीडायग्नोस्टिक सेंटर (चॅरिटेबल ट्रस्ट), ३२३-डी, नारायण निवास, डॉ. आंबेडकर रोड, माटुंगा, (सेंट्रल रेल्वे), मुंबई-४०० ०१९.	OPD			१.श्री. प्रकाश व्ही.शिरोडकर २४१५७६३४, २४१६२४१२
५५	श्री. मानवसेवा संघ (ओ.पी.डी) संचालित, श्रीमती शांताबेन अँण्ड मनिकलाल सवानी डायग्नोस्टिक सेंटर, प्लॉट नं. २५५/२५७, श्री मानव सेवा संघ ,सायन मेन रोड, सायन (प.). मुंबई-४०० ०२२.	OPD			१.आनंद आंधे मो.नं. ९७०२५७२९२५ ०२२-६२६३६४००/०७
५६	श्री. के. व्ही. ओ. जैन मानव कल्याण केंद्र. (प्रिन्स हेल्थ सेंटर), ओ. पी. डी. गोविंद बिल्डींग, तळमजला, एस. व्ही. रोड, दहीसर (पू.), मुंबई-४०० ०६८.	OPD			१.श्रीमती प्रिती रांगले मो.न.९८२०४३७५४६ ८३५६००१९१६
५७	श्री.वैष्णव सेवा ट्रस्ट. मेडीकल चॅरिटेबल सेंटर. विलको विला.तळमजला,मथुरादास रोड, कांदीवली (प.). मुंबई-४०० ०६७.	OPD			१.विजय कोठारी मो.नं-९८७०४०३७३५ ०२२-२८०८०३४४
५८	गोपीकृष्ण पीरामल मेमोरिअल हॉस्पिटल, व्दारा गणपतराव कदम मार्ग, पेनीनसुला बिल्डींग, लोअर परेल, मुंबई-४०० ०१३.	OPD			१.श्री. गणेश दोरनाल ०२२-६६६०६१३३ /३०४६७८३२

५९	अंधेरी लायन्स क्लब वशानी डायग्नोस्टीक सेंटर, ५५ राजमहल बिल्डीग, अंधेरी कुर्ला रोड, तेलीगल्ली गार्डनसमोर, अंधेरी (पु) मुंबई ६९	OPD			श्री. प्रितल दमानिया ०२२-२६८४०१०५
६०	श्रध्दा विहार हॉस्पिटल, वीर. देसाई रोड, अंधेरी (प.), मुंबई-४०० ०५८.	१५	२	२	१.सिस्टर अमुता- MSW मो.नं-९६६४५२४०२३, ०२२-२६७६६७५८/ २६७९३७५९
६१	शेठ र. व .आयुर्विदीय धर्मार्थ रुग्णालय व शेठ र. व आयुर्वेदीय धर्मार्थ दवाखाना, शीव रेल्वे स्टेशनजवळ,शीव मुंबई-४०० ०२२.	१००	१०	१०	१. डॉ. विनायक गायकवाड मो.नं-२९७५६८९०७४ ०२२-२४०७२१७६
६२	कुर्ला मेडिकल वेल्फेअर सेंटरर्स (राम अग्रवाल आय हॉस्पिटल) ५१८, न्यू मिल रोड, महावीर को. ऑ.हौ. सोसायटी, नवीन पोस्ट ऑफिसजवळ, कुर्ला (प.), मुंबई-४०० ०७०.	११	१	१	१.मिलींद देडिया मो.नं-९८२०२८६०१० ०२२-२६५००६१६
६३	कुर्ला लायन्स चॅरिटेबल मेडीकल सेंटर, कुर्ला गार्डन जवळ, एलबीएस रोड, कुर्ला (प). मुंबई-४०० ०७०.	OPD			१लायन .बी.डी. जैन मो.नं-९८२०५९७५९९ ०२२-२६५४८४८४ २.वैशाली लिमये मो.नं-९८६७९७१८९७
६४	महात्मा गांधी सेवा मंदिर आरोग्य सेवा केंद्र,तलावासमोर, एस. व्ही. रोड, वांद्रे(प.), मुंबई-४०० ०५०.	२०	२	२	१.श्रीमती. माधुरी किणी - मो.नं. ८८७९८५७०८२/ ९३२४१८८७५० २६५५१७५२/८४५८

६५	जीवन ज्योती चॅरिटेबल ट्रस्ट, संचालित जीवन ज्योती हॉस्पिटल, प्लॉट नं. ४०, म्हाडा.लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स, कांदिवली (पू.). मुंबई-४०० १०१.	OPD			१.डॉ. आर .डी यादव.- संपर्क व्यक्ती २९६६१२०२
६६	श्री वर्धमान स्था. जैन श्रावक संघ माटुंगा. संचालित श्री. पी. वी. हिमानी सार्वजनिक जैन क्लिनिक, सार्वजनिक जैन दवाखाना, ३९० अे, रामनिवास, तळ मजला, तिसरा तेलंग क्रॉस रोड, किंगसर्कल, माटुंगा (सेंट्रल), मुंबई-४०० ०१९.	OPD			१.प्रकाश प्रभाकर चिटणीस- ०२२-२४०१२०१५ / २४०३३०९६
६७	घाटकोपर सेवा संघ,जवळ चिरागनगर पोलिस स्टेशन, गोदी इंडस्टियल इस्टेट समोर, भानुमती जगुभाईतन्ना मेडीकल कॉम्प्लेक्स (ओपीडी), एल. बी. एस मार्ग, घाटकोपर (प.), मुंबई-४०० ०८६.	OPD		,	१.श्री. शिवलाल पटेल मो.नं-९८२०८२७४८४ श्री. महेंद्रभाई पटेल मो.नं-८६८९८५५५०६ ०२२-२५१२०३८२
६८	कोकीळाबेन धिरुबाई अंबानी हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च इंस्टीटयुट,अंधेरी (प.), चार बंगला, मुंबई-४०० ०५३.	५५०	५५	५५	१.श्री. योगेश पाटील २.श्री. अतुल म्हस्के (एम.एस.डब्ल्यू) ०२२-४२६९६८७३ Ext. - (०००११) ०२२-४२६९६९६९

६९	मराठा मंदिर बाबासाहेब गावडे चॅरिटेबल हॉस्पिटल, प्लॉट नं. ७७. मोघीबाई मार्केट. महात्मा गांधी रोड, विलेपार्ले (पू.). मुंबई-४०० ०५७.	३५	३	३	१.स्नेहलता येसुदास (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-८१०४९७०५६६ ०२२-२६१०२२७७
७०	प्राकृतिक चिकित्सा विज्ञान ट्रस्ट. चॅरिटेबल हॉस्पिटल,संत ज्ञानेश्वर रोड, चंदन सिनेमा जवळ. जुहू. मुंबई-४०० ०४९.	१०	१	१	१.श्रीमती.नॅन्सी मो.नं-८२८६४०७८०१ ०२२-६५९५३७४८/२६२०३८९१
७१	श्री.प्रगती फौन्डेशनस हिरामोंगी नवनीत हॉस्पिटल,व्ही एल. रोड,मुलुंड. (प) मुंबई-४०० ०८०.	८०	८	८	१.श्री.विश्वनाथ पाटील (एम.एस.डब्ल्यू) मो.नं-९८९२९३२८०६ ०२२-२५९१५५७७/ ६१५९५५७७
७२	सुराना चॅरिटेबल ट्रस्ट,सुराना सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, सायन ट्रॉम्बे रोड. चेंबूर, मुंबई-४०० ०७१.	६९	७	७	१.श्री. राजकुमार धाडी मो. नं- ९१६७२४३२८३ ०२२-३३७८३३७८
७३	सुराना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, टॅंक रोड, नेक्स्ट टू स्काय वॉक टॉवर. ऑर्लेम चर्चजवळ. शंकर लेन. मालाड (प.). मुंबई-४०० ०६४.	३७	४	४	१. श्री. महेश ढोलरीया मो. नं- ९८३३७७२२६३ २८०२२१२१/२२/२३/२४
७४	एम.बी. वरवालिया फौन्डेशन संचलित स्पंदन होलिस्टीक मदर ॲण्ड चाईल्ड केअर हॉस्पिटल, देवनार म्युनिसिपल कॉलनी.देवनार फायर ब्रिगेड,गोवंडी (प.), मुंबई-४०००४३	२०	२	२	१. आकाश चव्हाण मो.नं-९१३७८९०४५१

७५	चंदन चॅरिटेबल हॉस्पिटल, १०,चंदननिवास,साईबाग,व्हिलेज रोड, भांडुप (प)मुंबई-४०००७८	OPD			श्रीमती पुष्पा पारेख ०२२-२५६६८८१८/ २५६६८६९७, मो.नं-९३२३९०५२२२/ ८२९१६७७२१२
७६	संचालितनारायण हेल्थ,एसआरसीसी चिल्डनस हॉस्पिटल, १- ए, हजी अली पार्क ,खांडे मार्ग, मुंबई-४०००३४	१११	११	११	१.श्री. अंकीत श्रीमाळी ०२२-७१२२२४००/७१२२२५५५
७७	कंबाला हिल हॉस्पिटल ॲन्ड हार्ट इन्स्टीट्युशन, ८५ ऑगस्ट क्रांती मार्ग, मुंबई-४०० ०३८	५०	५	५	श्रीमती सरीता अय्यंगर मो.नं. - ९३२३०३००८१ ०२२-६२७७१११
७८	लायन्स क्लिनिक (लायन्स क्लब ऑफ मालाड-बोरीवली), पोतदार भवन, पारेख लेन, ऑफ एस. व्ही. रोड, कांदीवली, मुंबई-४०० ०६७.				तात्पुरते बंद
७९	श्रीमती बीसीजे जनरल हॉस्पिटल,स्वामी विवेकानंद मार्ग, सांताक्रुझ (प), मुंबई-४०० ०५४	८०	८	८	तात्पुरते बंद
८०	डॉ. राम मनोहर लोहीया शिक्षण संस्था, चॅरिटेबल आरोग्य केंद्र (ओपीडी),ब्रिजकेराल दत्त मंदीर, डहाणूकरवाडी, कांदिवली (प.), मुंबई-४०० ०६७.	OPD			तात्पुरते बंद

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय ठाणे					
१	एम. जी. एम. हॉस्पिटल, सिबीडी बेलापूर, महात्मा गांधी हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर सेक्टर नं. ए-१, एसटी बस डेपोसमोर सिबीडी बेलापूर, नवी मुंबई-४०० ६१४	४३	४	४	१. श्रीमती प्रिया उदानशिव — ८८९८९५१०४४ २. ३५१४२४००,४०१,४०२,४०३
२	कौशल्य मेडिकल फाऊंडेशन ट्रस्ट हॉस्पिटल, पाचपाखाडी, गणेशवाडी, नितीन कंपनी पाठीमागे, ठाणे (प.)-४०० ६०१.	१०५	११	११	१) श्रीमती अर्चना साळवी - ९८२१४७६८६३, २) ०२२-२५४५४००० — ११६
३	डॉ. डि. वाय पाटील हॉस्पिटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सेक्टर नं.५, नेरूळ, नवी मुंबई.	१२३०	१२३	१२३	१) किर्तीराज खैरे - ८१०८१३५१०२ २) ०२२-२७७३५९०१/५९९९
४	तेरणा मेडिकल कॉलेज व रिसर्च सेंटरचे सहयाद्रि हॉस्पिटल, से.-२२, नेरूळ रेल्वे स्टेशन समोर, प्लॉट नं.१२, नेरूळ, नवी मुंबई.	४००	४०	४०	१)श्री दत्ता राठोड ९७०२५४०३३३ २) ०२२-२७७२०५६३/२७७२३६६४
५	पी. के. सी. हॉस्पिटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सेक्टर-१५ए, प्लॉट नं.५७, वाशी, नवी मुंबई-४०० ७०४.	५९	६	६	१) श्रीमती मिरा लिमये - ७९७७२०३६०८ २) ०२२-६२७५०१००
६	बेथानी हॉस्पिटल, म. निकेतन समोर, पोखरण रोड नं.२, ठाणे-४०० ६१०.	१५७	१६	१६	१) श्रीमती युनिस दिवे - ९८७००३५३३३ २) ०२२ २१७२५२०९

७	भक्ती वेदांत हॉस्पिटल, मीरा रोड, सेक्टर-१, सृष्टी कॉम्प्लेक्स, ठाणे-४०१ १०२.	१५६	१६	१६	१) श्रीमती हेतल वर्मा - ७०४५३५०१६८ २) ०२२ २९४५२४२४
८	महात्मा गांधी मिशन न्यु बॉम्बे हॉस्पिटल, वाशी प्लॉट नं.३५, सेक्टर-३, नवी मुंबई-४०० ७०३.	१६०	१६	१६	१) श्री विजय विटेकर – ७९७७६१८१६२ २) श्रीमती शालू मोरे- ९०९६६५१०३१ ३) ०२२-५०६६६७७७
९	महाराष्ट्र होली क्रॉस हॉस्पिटल, कर्णिक रोड कल्याण (प.),	५०	५	५	१) सिस्टर एलिझाबेथ, ८६५५३२११६२ २) ०२५१ २३२८६३०
१०	रेहमानिया हॉस्पिटल, खडी मशीन रोड, गुलीस्थान अपार्टमेंट, कौसा, मुंब्रा, जिल्हा-ठाणे ४०० ६१२.	७०	७	७	१) श्रीमती आराधना शर्मा- ८४२४९३७६५८ २) ०२२-२५४९३४३४
११	लायन आर झुनझुनवाला हॉस्पिटल, प्लॉट नं. १०१, सेक्टर-७, कोपरखैरने, नवी मुंबई	३०	३	३	१) डॉ . सारिका गुप्ता - ९८६७८७९७६३ २) ०२२ २७५४४०१२
१२	श्री. डोंबिवली मानवकल्याण केंद्र, श्रध्दा अपार्टमेंट-४-५, तळमजला, जोशी वाडी टिळकवाडी, डोंबिवली (प.).	३७	४	४	१) श्रीमती माया परब - ९७६९४३१८६४ २) ०२५१-२५५९५६४/७३
१३	सेंच्युरी रेयॉन हॉस्पिटल ट्रस्ट, कल्याण मुरबाड रोड, शहाडगांव, पो. शहाड, जिल्हा-ठाणे.	६४	६	६	१) श्रीमती निलिमा मालगुंडकर - ९६३७६२३३६६ २) ०२५१-२७३४५६२
१४	सोशल सर्व्हिस लिग आय अॅन्ड जनरल हॉस्पिटल, बँक ऑफ बडोदा जवळ, शंकरराव चौक,	२०	२	२	१) श्रीमती मानसी भावे - ८६५२२६६०९३ २) ०२५१ २२०५१४८

१५	स्वामी सर्वानंद हॉस्पिटल, ओल्ड बस टर्मिनल्स, उल्हासनगर-५.	७५	८	८	१) .... २) ०२५१-२५२०४८७
१६	एम.पी.सी.टी. रुग्णालय, प्लॉट नं. ७, सेक्टर नं. ४, सानपाडा, नवी मुंबई -४००७०५	५०	५	५	१)श्रीमती यक्षा ठक्कर - ९९३०८८९४५९ २)०२२-२७७५००००
१७	नॅशनल बर्न्स सेंटर, सेक्टर- १३, प्लॉट नं. १, ऐरोली नवी मुंबई-४०० ७०८.	१५	१	२	१)श्री नविन वझिरानी- ९७५७२२४५६९ २) ०२२-२७७९६६६०/६१/६२/६३/६४
१८	कालरोकर रुग्णालय,कौसा, मुंब्रा, जि. ठाणे	१००	१०	१०	१)श्री पी. बी. गायकवाड - ८०९७८४२७८८ २)०२२-६२४४४४४४ ext २०९
१९	श्री कच्छी विशा ओसवाल जैन मानव सेवा केंद्र,तेजस्विनी बिल्डिंग, तळ मजला, सेंट थॉमस कॅथलीक चर्च जवळ,साईबाबा नगर, मिरा रोड (पू) जि. ठाणे -४०११०७	१०	१	१	१)श्री संतोष झा- ९००४३५५३३३ २)०२२-२८१००१३५
२०	महाविर हॉस्पेटल, वसंत विहार, पि. टी. कॉलनी, गांधी नगर, डोंबिवली (पू) जि. ठाणे – ४०११०७	४३	४	४	१)श्री संतोष झा- ९००४३५५३३३ २) ०२५१-२४३०००४

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय रायगड					
१	महात्मा गांधी मिशन हॉस्पीटल, कामोठे, ता. पनवेल, जि. रायगड.	८१०	८१	८१	१.एकनाथ गंजीधर बागुल ९३२१४४१७७७ २.रूपाली विजय गुजर ८६५२३३४१११ ३.यागेश अविनाश साखरे ९८७०८५१५०१
२	महात्मा गांधी मिशन हॉस्पीटल, कळंबोली, ता. पनवेल, जि. रायगड	१२०	१२	१२	१.जीवन शंकर उरणकर ९३२१७७०००९ २.संतोष बापूराव रक्षाळे ९८१९८६८००७ ३.सौ स्वाती कृष्णकांत सावंत ०२२-२७४२३४०५
३	आर. एस. एस. जनकल्याण समितीचे डॉ. पटवर्धन स्मृती रुग्णालय, पनवेल, जि रायगड.	३६	४	४	१.सौ सीमा पाटील ९५६१७३९८२७ २.सुनिल लघाटे ९९६७६५२७५७ ३.प्रसन्न खेडकर ८२३७६८०७५८
४	लक्ष्मी चॅरीटेबल ट्रस्ट,नेत्र रूग्णालय उरण रोड, पनवेल, जि. रायगड.	५०	५	५	१. जितेंद्र केदा जाधव - ९५९४९८६८२७ २.दिपक कामेश्वरप्रसाद भार्गव ९५९४९८६८३६ ३.प्रकाश सदाशिव पाटील ९५९४९८६८१९
५	लक्ष्मी चॅरीटेबल ट्रस्ट,नेत्र रूग्णालय पली ,खलापूर , जि. रायगड.	१५	२	२	१. जितेंद्र केदा जाधव - ९५९४९८६८२७ २.दिपक कामेश्वरप्रसाद भार्गव ९५९४९८६८३६ ३.प्रकाश सदाशिव पाटील ९५९४९८६८१९
६	डॉ. जी डी पोळ, फौडैशन, वाय. एम. टी. जनरल हॉस्पीटल खारघर ता पनवेल.	१२०	१२	१२	१.श्री. समीर मोरे ९१३७२५३७४१ २. डॉ.समीर पोळ ९७३५९७९००
७	डॉ. जी डी पोळ, फौडैशन, आयुर्वेदिक मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पीटल, ता. पनवेल, जि. रायगड.	२५२	२५	२५	१.श्री. समीर मोरे ९१३७२५३७४१ २. डॉ.अरविंद कुदळे ७७००००२२३१

८	डॉ. जी डी पोळ, फौंडेशन, होमियोपॅथिक मेडिकल कॉलेज अॅण्ड हॉस्पीटल,खारघर ता. पनवेल, जि. रायगड.	५०	५	५	१.श्री. समीर मोरे ९१३७२५३७४१ २. डॉ.स चि न चोकाककर ९१७२४८८८८८
९	कुलाबा मॅटर्निटी अॅण्ड इन्फंट वेलफेअर असो. अलिबाग . जि. रायगड	२०	२	२	१.गीरीश तुकाराम गुंजाळ ७०६६०१३५८६ २.आर.जे.जैन ९८५०६८६६६३ ३.निकीता सदानंद पाटील ९५२७३०९६९८
१०	डॉ. एम. डी. राणा अँड के. एस. राणा चॅरीटेबल ट्रस्ट, नेत्र ज्योती रुग्णालय ,खांदेश्वर मंदिराजवळ. पनवेल. जि. रायगड.	१०	१	१	१.मनाज सदा शि व कदम ९१६७५९६१५३ २.कुरजी भाइ लखानी ९३२३५३७४६३ ३.प्र वि णा लखानी ९३२३५३७४६३
११	स्वर्गव्दार रोहिजन, तळोजा, ता. पनवेल. जि. रायगड	८	१	१	१.सिस्टर विजया गोली ६३०३२३५१३९ २.फादर डॅनियल ९५५३७००७९८ ३.महेश शर्मा ८८७९४२२४३९
१२	युसुफ मेहरअली सेंटर. तारा. पनवेल, जि रायगड	२०	२	२	१. डॉ. एस. पी कांबळे८४५४८९९०९७ २. डॉ. जी. जी पारीख २२२३८८९७३८ ३. वेदश्री श्रीकांत म्हात्रे ८१६९२६३११०

१३	वैद्य साने अयूर्वदिक एज्युकेशन ॲड रिसर्च सेंटर खोपोली .	४५	५	५	१.ठाकूर एन.टी. ८३७८९४१५५५ २.डॉ जाधव राहूल अंबरूषी ९९२२९९४९८६ ३. ठाकूर एन.टी. ८३७८९४१५५५

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय पालघर					
१	ग्रामीण होमियोपॅथिक रुग्णालय, पालघर	१००	१०	१०	श्रीम. विदया पाटील-७७२००१६३७७ रुग्णालयाचा फो. नं.०२५२५-२५६९३२
2	हेमराज तेजराज बाफना नेत्र रुग्णालय,पालघर	०	०	०	श्री. मुकेश शहा-९३७१७१०५२५ रुग्णालयाचा फो. नं.९२०९८४०४४६
३	श्री नरसिंग के दुबे आयुर्वेद रुग्णालय,नालासोपारा	६०	६	६	श्रीम. स्नेहलता शेंडे-९८२३११०३५८ रुग्णालयाचा फो. नं.९०२२२०८००४/८३२९७८२३८३
४	संजीवनी रुग्णालय,विरार	१००	१०	१०	श्री. टि. ए. पाष्टे-९२७२६८६८८२ रुग्णालयाचा फो. नं.०२५०-२५०२२८४
५	कार्डिनल ग्रेसिअस मेमोरियल रुग्णालय,वसई	१४७	१५	१५	श्रीम. फ्लोरी डिमेंटो-७२१९६६३३६९ रुग्णालयाचा फो. नं.०२५०-२३२४२२०
६	नवनीत रुग्णालय,नालासोपारा स्टेशन	१५	२	२	श्रीम. दिपाली शिंदे-८८९८५४९४५६ रुग्णालयाचा फो. नं.७७०९७२२२४७
७	नवनीत रुग्णालय,अचोले रोड नालासोपारा	३३	३	३	कु. पुजा पाटील-८७९३३४१३४६ रुग्णालयाचा फो. नं.०२२-२८९३५८५८

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,पुणे					
1	रुबी हॉल क्लिनिक,40, ससून रोड, पुणे-411001.	749	75	75	१)श्रीमती. रुहेहा यादव ०२०-२६१२३३९१/ ९५१८५६२२४५ २)डॉ.अवधुत बोगुमवार ९८५०५९०३०५
2	जहांगीर हॉस्पिटल,32, ससून रोड, पुणे -411001.	335	33	33	१)श्री.गोपाल फडके 020-61819999 888821010 २)श्री.गोपाल फडके 020-61819999 888821010
3	एन एम वाडिया कार्डीओलॉजी हॉस्पिटल, जहांगीर हॉस्पिटल जवळ, 32, ससून रोड, पुणे-411001.	57	6	6	१)श्रीमती.इच्चापुरीया 020-26058136 २) श्री.उदव जाधव ९८५०७११७१२
4	एन एम वाडिया हॉस्पिटल, 283, शुक्रवार पेठ, पुणे-411002.	70	7	7	१)श्रीमती.स्मिता करंदीकर 020-24470793 9850931916 २)श्रीमती.स्मिता करंदीकर 020-24470793 9850931916
5	ईनलॅक्स अॅण्ड बुधराणी हॉस्पिटल, 7-9 , कोरेगाव पार्क, पुणे-411001.	369	37	37	१)श्री.पुरुषोत्तम सारडा 020-66099999 9822053028 २)श्री.पुरुषोत्तम सारडा 020-66099999 9822053028 ३)श्रीमती.पुनम सचिन हरिहर ७०४०२०२४७१
6	के ई एम हॉस्पिटल,499 ,रास्तापेठ, पुणे-411011.	550	55	55	१)श्री.विजय यादव 020-66037317 9822121031 २)श्री.विजय यादव 020-66037317 9822121031

7	संचेती हॉस्पिटल, 16, शिवाजीनगर , पुणे-411004	100	10	10	१)श्री. आर.वाय.पवार 020-25536262 9881235767 २)श्री. आर.वाय.पवार 020-25536262 9881235767
8	सह्याद्री मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटल, 30 सी, एरंडवणे,कर्वे रोड, पुणे-411001.	202	20	20	श्रीमती.शर्मिला पाध्ये 020-2540327 9673338074
9	दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल,एरंडवणे, पुणे-411004.	626	62	62	१)श्रीमती. शिल्पा बर्वे ०२०-४९१५२०२०/ ९८५०९५३५३४
10	माई मंगेशकर हॉस्पिटल,स. नं 117/1 मुंबई बेंगलोर हायवे, वारजे, पुणे-411058.	45	4	4	श्रीमती.मुग्धा 020-40541000 / 8698177665 २)श्रीमती.मुग्धा 020-40541000/ 8698177665
11	भारती हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर,भारती विद्यापीठ भवन, लाल बहादूर शास्त्री मार्ग,पुणे-411030.	831	83	83	१)श्री.प्रवीण जाधव 8551099898 020-40555555 २)श्री.प्रवीण जाधव 8551099898 020-40555555 ३)श्री.अविनाश रामदास चव्हाण ९८८१३७५३१९
12	भारती आयुर्वेदिक हॉस्पिटल,कात्रज,धनकवडी ,पुणे-411043.	200	20	20	१)श्री.शेख/सुरज मोहिते 020-40555631 9890478666 २)श्री.शेख 020-40555631 9890478666
13	आयुर्वेद हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, विश्वशांती धाम,केसनंद रोड,वाघोली, पुणे-412207.	165	17	17	१)श्रीमती तृप्ती दाफरै 020-67346121 /९३२४६५३४८६

14	पूना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर,27,सदाशिव पेठ ,पुणे-411030.	245	24	25	१)श्री.सी.पी.ठक्कार 020-66096000 9822707188 २)श्री.सी.पी.ठक्कार 020-66096000 9822707188
15	रत्ना मेमोरियल हॉस्पिटल,968,सेनापती बापट रोड,पुणे-411053.	101	10	10	१)श्रीमती.विजयमाला चव्हाण 020-41097777 7038102675 २)श्रीमती.विजयमाला चव्हाण 020-41097777 7038102675 ३)श्रीमती.प्रज्ञा अविनाश चव्हाण ९७६६३९६९१८
16	जोशी हॉस्पिटल, 778, कमला नेहरू पार्क समोर,शिवाजी नगर,पुणे-411004.	90	9	9	१)श्रीमती सविता तारदाल 020-41096666 /७४०६००४१२५
17	लोकमान्य हॉस्पिटल, टेल्को रोड, चिंचवड,पुणे-411033.	101	10	10	१)श्रीमती.स्नेहल बिकुले 020-46606800 9673994709 २)श्रीमती.स्नेहल बिकुले 020-46606800 9673994709
18	लोकमान्य हॉस्पिटल, निगडी, पुणे-411044.	109	10	10	१)श्रीमती.उत्तेकर 020-46606800 / ७४९९७३२५३५
19	वैद्य. पुरुषोत्तम शास्त्री नानल हॉस्पिटल, 25, कर्वे रोड, पुणे-411004.	10	2	2	१)श्रीमती.देडगे 020-25440922 २)डॉ.गांगाल ९२२६९४५३४५
20	सूतिका सेवा मंदिर रुग्णालय,252,नारायण पेठ,लक्ष्मिरोड,पुणे-411030.	16	2	2	१)श्रीमती गोडबोले 020-24454724 /९८८११४४७००

21	नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ ऑथोमलॉजी, (एन आई ओ हॉस्पिटल),महात्मा फुले म्युझियम जवळ,शिवाजीनगर, पुणे-411005.	16	2	2	१)श्रीमती.सुनीता कांबळे 020-41460100 8600005524 २)श्रीमती.सुनीता कांबळे 020-41460100 8600005524
22	सेठ. ताराचंद रामनाथ चॅरिटेबल आयुर्वेदिक हॉस्पिटल,580/2, रास्तापेठ वै.नानल शास्त्री पथ,पुणे - 411011.	210	21	21	१)श्री.संजय कुऱ्हाडे 020-26336296 9767440048 २)श्री.संजय कुऱ्हाडे 020-26336296 9767440048
23	सुबुध हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, 145/3,4, शिवाजी पुतळा, कोथरूड, पुणे-411038.	30	3	3	१)श्री.गिरीश धोटे 020-25394464 7038246856
24	संजीवन हॉस्पिटल, प्लॉट न.23, कर्वे रोड, पुणे-411004.	80	8	8	१)श्रीमती.संगीता भालशंकर 020-25424384 9822544431 २)श्रीमती.संगीता भालशंकर 020-25424384 9822544431
25	कवडे नर्सिंग होम,मनिषा थेटर जवळ उत्तमनगर, पुणे-411023.	30	3	3	१)श्री.अजय कवडे 9822523023 २)श्री.अजय कवडे 9822523023
26	साने गुरुजी आरोग्य केंद्र, माळवाडी, हडपसर, पुणे-411028.	225	23	23	१)श्रीमती.स्वाती जोशी-पवार 020-26999405 9975788712 २)सागर मिटकरी 020-26999405 9823978918
27	विलू पूनावाला हॉस्पिटल, स.नं.84, पुणे सोलापूर रोड, वैभव थेटर मागे, हडपसर, पुणे-28.	59	6	6	१)डॉ.आर्य लजपतराय 020-67452222 /७६७३५७५९५९ २)श्री.एन.वाय.शेख 020-67452222 9021376985

28	इनामदार मल्टीस्पेशालिटीहॉस्पिटल, स.नं. 15, फातिमानगर,पुणे-411040.	102	10	10	१)श्री.नितीन दुशिंग 020-30502244/८३०८८०६६३९
29	डॉ.डी वाय पाटील हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर,पिंपरी, पुणे-411018.	1470	147	147	१)श्री. प्रमोद पाटील ९८५००८३६९५ २)डॉ.एच.एच.चव्हाण 020-27422134/९८८१६६४५६७ ३)श्रीमती.संगीता वेणुगोपाल ७०३८४९९८०१ ९०११९७३९४१
30	धन्वंतरी हॉस्पिटल,सेक्टर नं 27, टिळक रोड, प्राधिकरण, निगडी, पुणे-411044.	30	3	3	१)श्रीमती.निलोफर 020-27656950 / ९९२१२७९३९७
31	डॉ.भाऊसाहेब सरदेसाई तळेगाव रुरल हॉस्पिटल,तळेगाव दाभाडे,पुणे-410507.	570	57	57	१)श्री.संदीप टिळेकर 02114-308300 8087099040/41/42 २)श्री.संदीप टिळेकर 02114-308300 8087099040/41/42
32	तळेगाव जनरल हॉस्पिटल,तळेगाव दाभाडे,जि-पुणे-410507.	6	1	1	१)श्रीमती.निर्मला वटकर 02114-222238 8483042309 २)श्रीमती.निर्मला वटकर 02114-222238 8483042309
33	सेवाधाम हॉस्पिटल, वडेश्वर तळेगाव दाभाडे, पुणे-410507.	40	4	4	१)श्रीमती.दीपा गुरव 02114-222456 02114-222462 २)श्रीमती.दीपा गुरव 02114-222456 02114-222462

34	परमार हॉस्पिटल, स.नं.255,भंगारवाडी, लोणावळा -410401.	20	2	2	१)श्री.धनंजय 02114-273007 8390803254 २)श्री.धनंजय 02114-273007 8390803254
35	गिरीराज हॉस्पिटल,बारामती, पुणे.	75	8	8	१)श्रीमती. अपर्णा पोरे 02112-222739 / ८४८३८७६५८२ २)डॉ.रमेश भोईटे 02112-222739 9822217147
36	कृष्णाबाई मेमोरियल हॉस्पिटल, केडगाव, पुणे-412203.	30	3	3	१)श्री.सरोज कदम 02119-223122 २)श्रीमती.सरला शर्मा 9975151649
37	मोहन दुसे आय हॉस्पिटल,नारायणगाव,ता. जुन्नर, जि.पुणे.	60	6	6	१)श्री.पुराणिक 02132-244398 9975563459 २)श्री.पुराणिक 02132-244398 9975563459
38	डॉ.जलमेहता रुरल क्रिटीकल केअर सेंटर ,नारायणगाव,ता.जुन्नर, जि.पुणे	6	1	1	१)डॉ.राऊत 9766587676 २)डॉ.राऊत 9766587676
39	मातोश्री मदनबाई धारिवाल हॉस्पिटल, घोडनदी (शिरूर) जि.पुणे-412210.	36	4	4	१)डॉ.सस्मित जैस्वाल 02138-224599 / ९५२२८८२४८०
40	श्रीमती काशीबाई नवले हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर,सर्वे नं.49/1 नऱ्हे, मुंबई-पुणे बायपास,पुणे-411041.	940	95	95	१)डॉ. मधुकर जगताप 020-24106271/९३७३६४३८१८
41	सिंहगड डेंटल कॉलेज अँण्ड रिसर्च सेंटर, सर्वे नं. ४४/१ ,वडगाव (बुद्रुक), ऑफ सिंहगड रोड,पुणे-४११०४१.	ओपीडी	ओपीडी	ओपीडी	१) श्री. विक्रम गारचा 020-24351307 / 9822418316

42	हरजीवन हॉस्पिटल,983/3, शुक्रवार पेठ ,पुणे-411002.	19	2	2	१)श्रीमती.शिल्पा सेठ 020-24440981 7774007981 २)श्रीमती.शिल्पा सेठ 020-24440981 7774007981
43	हार्डीकर हॉस्पिटल, 1160/61 ,युनिवर्सिटी (विद्यापीठ)रोड,शिवाजीनगर, पुणे-411005.	80	8	8	१)श्री.संभाजी पाटील 020-4195000 7774064090 २)श्री.संभाजी पाटील 020-4195000 7774064090
44	दिनदयाळ मेमोरियल हॉस्पिटल, 926, एफ.सी रोड, शिवाजीनगर,पुणे-411004.	70	7	7	१)श्री.गोडबोले 020-66498888 9967490248 २)श्री.गोडबोले 020-66498888 9967490248
45	महात्मा गांधी नेत्र रुग्णालय,468/4 सदाशिव पेठ,पुणे- 411030	16	2	2	१)श्रीमती.मिना 020-24479443 /९५५२४७३१६८
46	मोरया मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटल,पावर हाउस चौक,चिंचवडगाव, पुणे-411033.	40	4	4	१)श्रीमती.पिल्ले 020-24614000/5000 9922613740 २)श्री.व्ही.आर.वैशंपायन 020-24614000 9975606497
47	मीरा हॉस्पिटल.710/बी-4, भवानी पेठ, शंकर सेठ रोड, पुणे-411042.	50	5	5	१)श्री.आर.ए.मेहता 9673214416 २)श्री.आर.ए.मेहता 9673214416
48	मुक्तांगण व्यसन मुक्ती केंद्र,मोहनवाडी, येरवडा, पुणे-411006.	100	10	10	१)श्री.गणेश बागडे 020-26697605 9850458549 २)श्री. भगत 020-26697605

49	एम्स हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर(AIMS), सर्वे नं.154, एम्स चौक,औंध पुणे - 411007.	100	10	10	१)श्री.सुलक्षणा कालोरे 020-25801000 8888871695 २)श्री.सुलक्षणा कालोरे 020-25801000 8888871695
50	एच व्ही देसाई आय हॉस्पिटल,स.न.93/2 तारावाडे वस्ती मोहम्मदवाडी,हडपसर, पुणे-411060.	95	10	10	१)श्री. राजेंन्द्र केंदळे 020-26970043/९९२२२६९३१९
51	इंद्रायणी हॉस्पिटल ॲण्ड कॅन्सर इन्स्टिट्यूट, आळंदी-चाकण रोड,आळंदी देवाची ता.खेड जि.पुणे.	30	3	3	१)श्री.सुधीर रसाळ 02135-232073/९६५७९८८०९७ २)श्री.गोसावी 02135-232073 / ९९२२९४७११६
52	संत ज्ञानेश्वर हॉस्पिटल, संत नगर, सेक्टर नं .4 मोशी प्राधिकरण,पुणे-412105.	100	10	10	१)श्रीमती.निता वाणी 020-67900900/901 9860651034 २)श्रीमती.निता वाणी 020-67900900/1 9860651034
53	आदित्य बिर्ला मेमोरियल हॉस्पिटल,सर्वे नं.31, थेरगाव, चिंचवड, पुणे-411033.	319	32	32	१)श्री.सचिन सुर्यवंशी 020-30717500/८८०५२३८६३२ २)श्री.संदिप सिंग 020-30717500 /९८८११२३०७२
54	आयुर्वेद रुग्णालय स्टर्लिंग मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटल,सेक्टर नं.27,प्राधिकरण, निगडी,पुणे-411044	215	22	22	१)श्री.विनायक शिंदे 020-27659460 9850933512 २)श्री.विनायक शिंदे 020-27659460 9850933512

55	विश्वराज हॉस्पिटल, पुणे-सोलापूर रोड,लोणी रेल्वे स्टेशन जवळ,लोणी काळभोर, पुणे-412201	110	11	11	१)श्रीमती.उमेश्वरी देवरे 020-69406060 8796935227 २)श्रीमती.उमेश्वरी देवरे 020-69406060 8796935227

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,सोलापूर					
१	एम. एम. पटेल चॅरिटेबल ट्रस्ट संचलित अश्विनी रुरल मेडीकल कॉलेज, हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, गटनं. २६१, २६२, कुंभारी, ता. दक्षिण सोलापूर, जि. सोलापूर	५२०	५२	५२	१)श्री उमाकांत ढगे ८८५५०८९४२२ २)डॉ. एस.एम. करजखेडे ९४२३५९०४१५ ७७१९०९४२१६
२	कर्मविर औदुंबररावजी पाटील चॅरिटेबल ट्रस्ट, संचलितश्रीविठ्ठल हॉस्पिटल, केबीपी कॉलेज समोर, कर्मवीर रोड, पंढरपूर, जि. सोलापूर	३०	३	३	१)श्री चतुर्भुज गोरख देशमुख ९४२३३२८८२९ २)डॉ. अमरसिंह जमदाडे ९९२२८८५२५८
३	सुरक्षा चॅरिटेबल सोसायटी संचलितश्रीमती मल्लव्वाबाई वल्याळ चॅरिटेबल डेंटल हॉस्पिटल, २,३, गणेश पेठ शॉपिंग सेंटर, सोलापूर	दंतवैद्यकिय रुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	दंतवैद्यकिय रुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	दंतवैद्यकिय रुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	१)श्री संदिप लिंगराज वल्याळ ९४२२५३२५२६ २)श्री श्रीनिवास शेषप्पा मंताटी ९४२३५३६१८८
४	अल-फैज चॅरिटेबल ट्रस्ट मेडीकल अॅंड रिसर्च सेंटर, सोलापूर संचलित अल-फैज जनरल हॉस्पिटल, डॉ. अल्लम्मा इक्बाल हॉल, ८०, सिध्देश्वरपेठ, सोलापूर	२०	२	२	१)श्री. जीशान तैमुर विजापुरे ८००७५३९१९१ २)डॉ. सय्यद अहमद जहागिरदार ८३८०९०८७९४
५	शेठ सखाराम नेमचंद जैन औषधालय व रुग्णालय ट्रस्ट संचलित गोविंदजी रावजी आयूर्वेद महाविद्यालय (संलग्न) शेठ सखाराम नेमचंद जैन आयुर्वेद रुगणालय, ११८/११९, शुक्रवार पेठ, टिळक चौक, सोलापूर	१००	१०	१०	१) श्री श्रीकुमार मोहोळे ८६००६५८९९६ २) डॉ. विजयश्री देवसाळे ९८९०३६०७१०
६	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर अॅंड रिसर्च सेंटर संचलित यशोधरा सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, ६१५८, सिध्देश्वर पेठ,	१००	१०	१०	१)श्री भिमराव देशपांडे ८८८८८०६९७४ २)श्री सुकांत सुभाष बेळे

	जिल्हापरिषदे जवळ, सोलापूर				९५९५२५८४८८
७	श्री सिध्देश्वर कॅन्सर हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, होटगी रोड, दैनिक संचार जवळ, सोलापूर	५०	५	५	१)श्री शंकर जनार्दन पवार ९६०४३५२७५२ २)श्री. हनमंत पाटील ८८०५४५०५६५
८	श्री शिवाजी शिक्षण प्रसारक मंडळ, बार्शी संचलित जगदाळे मामा हॉस्पिटल, कर्मविरनगर, बार्शी, जि. सोलापूर	३००	३०	३०	१)डॉ.आर.व्ही.जगताप ९८२२३४०९६९ २)श्री महादेव अशोक ढगे ९२२१०४१००५
९	श्रीमती मल्लव्वाबाई वल्याळ मेमोरियल चॅरिटेबल डेंटल हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, १९/१, केगाव, ता. उत्तर सोलापूर, जि. सोलापूर	दंतवैद्यकिय रुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	दंतवैद्यकियरुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	दंतवैद्यकिय रुग्णालय असल्याने खाटा नाहीत.	१)श्री संतोष एस. देशमाने ९४२०४९१०६५ २)डॉ.विष्णू मस्के ८४११८९८५३४
१०	पोरवी शिक्षण प्रसारक मंडळ, सोलापूर संचलित महिला होमिओपॅथिक मेडिकल कॉलेज व युगंधर हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, २८३/१बी, कोलगिरि नगर, होटगी रोड, मजरेवाडी, सोलापूर	२५	३	३	१)श्री. राहुल येमाजी ९४०३४१२२४९ २)डॉ.अभिजीत रमेश वडगावकर ७५८८५२१८६३
११	अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲंड रिलीफ सोसायटी संचलित नर्गिस दत्त मेमोरियल कॅन्सर हॉस्पिटल, आगळगाव रोड, बार्शी, जि. सोलापूर	१३७	१४	१४	१)श्री नागेश प्रभाकर काशीद ९४२१९५९९९० २)डॉ. योगेश अनंतराव कुलकर्णी ९८९०२३७५७७
१२	लायन्स क्लब ऑफ सोलापूर चॅरिटेबल ट्रस्ट संचलित लायन्स मथुराबाई फत्तेहचंद दमाणी हॉस्पिटल लायन्स ब्रिजमोहन फोफलिया	२५	२	३	१)श्री सुरज रणशुर ९४२२५९६५६१ २)डॉ. शिवाजीराव पाटील ९६६५६९६३१५

	नेत्रालय, १२५, दमाणीनगर, सोलापूर				[illegible]
१३	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हॉस्पिटल ट्रस्ट संचलित लोकमंगल जीवक हॉस्पिटल अँड रिसर्चसेंटर, निलमनगर, एमआयडीसी, प्लॉटनं.पी-२, जुना कुंभारी रोड, सोलापूर.	५०	५	५	१)श्री अंबादास सिलगारी ८९७५७२२०९३ २)श्री नागनाथ रोकडे ७७२२०२७२६२
१४	इंडियन कॅन्सर सोसायटी, ८३८९/२बी, रेल्वे लाईन्स, सोलापूर.	१० रुग्णालयात दाखल होणाऱ्या सर्व कॅन्सर रुग्णांना त्यांच्या आजाराच्या शेवटच्या टप्प्यात वेदनाशामक उपचार मोफत केले जातात.	५ रुग्णालयात दाखल होणाऱ्या सर्व कॅन्सर रुग्णांना त्यांच्या आजाराच्या शेवटच्या टप्प्यात वेदनाशामक उपचार मोफत केले जातात.	५ रुग्णालयात दाखल होणाऱ्या सर्व कॅन्सर रुग्णांना त्यांच्या आजाराच्या शेवटच्या टप्प्यात वेदनाशामक उपचार मोफत केले जातात.	१)श्रीमती. देशपांडे ८४५९५९९०६४ २)डॉ. कुमटेकर ९८२२०९८९९०
१५	गांधीनाथा रंगजी दिगंबर जैन जनमंगल प्रतिष्ठान संचलित गांधीनाथा रंगजी हॉस्पिटल, १३, बुधवारपेठ, सोलापूर	२०	२	२	१)श्री रमेश शाम कांबळे ९८५०३२८३२४ २)डॉ. किरण सिद्राम देशमुख ९८२२७७४००६
१६	डॉ. कासलीवाल मेडीकल केअर व रिसर्च सेंटर, सोलापूर संचलित कासलीवाल हॉस्पिटल, कस्तुरबा मार्केटजवळ, १९६, बुधवारपेठ, सोलापूर	३०	३	३	१)श्री. पठाण हुसेन सदरोखान ९६०४३३९६१४ २)डॉ. गुलागचंद कासलीवाल हॉ ९८२२०७२१५५
१७	धनराज गिरजी हॉस्पीटल ट्रस्ट, ४, रेल्वे लाईन, सोलापूर.	५०	५	५	१)श्री टी. बी. बाबर ९९२१४८१६२७ २)श्री एच.एस. चोपडे ९८५०९८९०५३

१८	वसंतदादा काळे मेडीकल फाउंडेशन, भंडीशेगाव संचलित जनकल्याण हॉस्पिटल, भक्तीमार्ग, पंढरपूर, जि. सोलापूर	६०	६	६	१)श्री सद्दाम दिलावर मणेरी ९६८९२२७१७४

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,सातारा					
१	कृष्णा चॅरिटेबल ट्रस्ट संचलित, कृष्णा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर टेंबेवाडी रोड, कराड, ता. कराड, जि. सातारा (नों.क्र. १९४७) फोन -०२१६२-२८११०९	945	95	95	सौ. वैशाली यादव ८३90730994 रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६४-२४१५५५
२	कृष्णामाई मेडीकल ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन फलटण संचलित, निकोप हॉस्पिटल, रिंगरोड, फलटण, ता. फलटण, जि. सातारा (नों. क्र. १९९५)	35	4	4	योगेश खिलारी 02166-220137
३	आयुर्वेद प्रसारक मंडळ, सातारा संचलित, डॉ. मो. ना. आगाशे धर्मार्थ रुग्णालय व प्रसुती गाह, ०६ शुक्रवार पेठ, सातारा (आर्यांग्ल हॉस्पिटल) नों. क्र. १९५२	100	10	10	कमल भोईट ९७६५३१७७६८ रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६२-२८११०९
४	आरोग्य प्रसारक मंडळ, फलटण संचलित, श्रीमंत मालोजीराजे सिल्वर ज्यूबिली हॉस्पिटल (लाईफ लाईन) महात्मा फुले चौक, फलटण, ता. फलटण, जि. सातारा, (नों. क्र. १९७१)	50	5	5	महेश रामचंद्र लोंढे ७५८८३३५८३७ रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६६-२२२२७४
५	कै. कृष्णा श्रीपती घोरपडे मेमोरिअल फाऊंडेशन पुणे संचलित निरामय हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, जिल्हा परिषदेजवळ, सातारा, ता. जि. सातारा (नों. क्र. २००४)	90	9	9	भाऊसो हि. जाधव ९७६६९२५०९४ फोन नं. ०२१६२-२२९१५८रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६२२२९१५८

६	लायन्स क्लब चॅरिटेबल ट्रस्ट, फलटण संचलित , मुधोजी आय हॉस्पिटल, लक्ष्मीनगर उत्कर्ष नर्सिंग होम डॉ. तेलंग हॉस्पिटल इमारत फलटण, ता. फलटण, जि. सातारा, (नों. क्र. १९९५)	15	2	2	डॉ. अशोक दोशी ९४०३६६१३२३ फोन नं. ०२१६६-२२३०२६ रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६६-२२३०२६
७	मराठी मिशन मुंबई संचलित, विलिस फेअरबँक पिअर्स मेमोरिअल हॉस्पिटल सोनगिरवाडी, वाई, ता. वाई, जि. सातारा मिशन हॉस्पिटल, सातारा	धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे कार्यालयात प्रस्ताव प्रलंबीत			फोन नं. ०२१६७-२२०००२ रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६७-२२०००२
८	जी. के. गुजर मेमोरिअल चॅरिटेबल ट्रस्ट, कराड, संचलित जी. के. गुजर मेमोरिअल सहयाद्रि हॉस्पिटल,यशवंतनगर कारखाना कंपाऊड कराड, जि सातारा	25	2	2	सुनिता संभाजी पाटील ०२१६४-६६१५७२रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६४-६६१५७२
९	कै. राधाबाई वाघोलीकर चॅरिटेबल सातारा, संचलित वाघोलीकर आय क्लिनिक १३ अ, मल्हारपेठ, सातारा	बंद करीता प्रस्ताव पुणे कार्यालयात			
१०	लायन्स क्लब सातारा कॅम्प चॅरिटेबल टस्ट, सातारा संचलित लायन्स नॅब नेत्र रग्णानय, राधिका रोड, सातारा (नो. क्र. १९९२)	15	2	2	डॉ. भाग्यश्री राहुल शिंदे ९८८११५८७०१रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६२-२३७०७८

११	कनिष्का ज्ञानपीठ व आरोग्य संस्था सातारा संचलित कनिष्का मल्टीस्पेशालिटी हॉस्पिटल ४९१ अ १.२ सुर्या कॉम्प्लेक्स सेंट पॉल स्कूल समोर सिव्हील हॉस्पिटलजवळ, सदरबझार, सातारा (नों. क्र. २००५)	धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे कार्यालयात प्रस्ताव प्रलंबीत			
१२	कराड लायन्स चॅरिटेबल ट्रस्ट, संचलित श्रीयुत रामकिसन लाहोटी नेत्र रुग्णालय, सोमवार पेठ, कराड, ता. कराि, जि.सातारा (नों. क्र. २००२)	15	2	2	संतोश विभोते ९८८१०३५६०२
१३	ज्ञानप्रबोधिनी मेडिकल ट्रस्ट, पुणे संचलित श्रीमती कमला मेहता आय हॉस्पिटल शिरवळ ग्रामपंचायत जवळ, शिरवळ, ता. खंडाळा, जि. सातारा (नों. क्र. १९९३)	15	2	2	सूनिल सदाशिव कुलकर्णी ९८५०४७८८६५रुग्णालयाचा दुरध्वनी नंबर ०२१६९-२४४९५१
१४	समर्थ एज्युकेशन ट्रस्ट, सातारा संचलित समर्थ हॉस्पिटल सावकार होमिओपॅथिक रुग्णालयाशी संलग्न, ॲडिशनल एम. आय. डी. सी. देगांव रोड. सातारा (नों. क्र. १९८८)	25	3	3	डॉ. मकरंद वाळवेकर ९८२२३१२१८९
१५	छ. शिवाजी एज्युकेशन सोसायटी कोल्हापूर संचलित रुरल इन्स्टिटयुट ऑफ आयुर्वेद, रिसर्च सेंटर ॲन्ड हॉस्पिटल, मायणी, ता. खटाव, जि. सातारा (नों.क्र. २००६)	100	10	10	डॉ. सचिन साळुंखे ९०२२७६०८४०

१६	चैतन्य उपासना ट्रस्ट पुणे, श्री. सदगुरु ब्रम्हचैतन्य गोंदवलेकर महाराज संस्थान गोंदवले बु. संचलित चैतन्य रुग्णालय गोंदवले बु. ता. माण, जि. सातारा (नों. क्र. १९८०)	33	33	33	डॉ. राजेंद्र वाघमोडे ९२७०७१२९२३
१७	विवेकानंद चॅरिटेबल ट्रस्ट ४५१/०४ गोदावरी संकुल, सदरबझार ,सातारा संचलित विवेकानंद नेत्रालय रामकृष्ण कृपा अपार्टमेंट १६८, यादोगोपाळ पेठ, समर्थ मंदिराजवळ, सातारा	रुग्णालय बंद			
१८	सेवा मेडिकल फाऊंडेशन पुणे संचलित जोगळेकर हॉस्पिटल व प्रसुतीगृह, शिरवळ, ता. खंडाळा, जि. पुणे	50	5	5	डॉ. शिला जोगळेकर ९८५०१६१२०९ डॉ. विनय जोगळेकर ९८२२०५१९३६

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,अहमदनगर					
१	आनंदऋषीजी हॉस्पीटल & मेडिकल रिसर्च सेंटर, 124, आनंदऋषी मार्ग, बुरुडगांव रोड,अहमदनगर 414001.	२००	२०	२०	श्रीम. वैशाली कुलकर्णी ९०२८७२९०६७ ०२४१-२३२०४७३-७५
२	जी. एस. गुणे आयुर्वेद हॉस्पीटल, माळीवाडा, अहमदनगर 414001.	६०	६	६	डॉ. म्हस्के, श्रीम. रोहिणी चातुर ९०२८८५८६७५ ०२४१-२३४४९०४, २३४३६५१
३	काकासाहेब म्हस्के कामगार हॉस्पीटल, नागापूर, अ.नगर 414001	५०	५	५	०२४१-२४१५३८३
४	डॉ. विखे पाटील मेमोरियल हॉस्पीटल, विळद घाट, एम.आय.डी.सी. अ.नगर 414111.	६८०	६८	६८	श्री. पानमन, ९४२३७९०६३० २७७८०४२, २७७७०५९
५	श्री साईनाथ हॉस्पीटल, शिर्डी, ता. राहाता, जि. अहमदनगर 423109	३००	३०	३०	गणेश बोलशेटटी, ९०७५२३०२५५ ०२४२३-२५८५००, २५८५६७
६	श्री साईबाबा हॉस्पीटल, शिर्डी, ता. राहाता, जि. अहमदनगर	२४४	२४	२४	लंके- ९८५०६२८७२३, ७७२००७७२१८, ७०५८०३९९७९ ०२४२३-२५८६८१
७	प्रवरा रुरल हॉस्पीटल, लोणी, ता. राहाता, जि. अहमदनगर 413736.	१२७५	१२८	१२८	काळे-९९२२९२०७२९, ब्राम्हणे-९९२३२६९३६० २४२२-२७३६००, २७३४८६
८	नित्यसेवा हॉस्पीटल, ता.शेवगाव, जि. अहमदनगर 414502.	१५०	१५	१५	प्रशांत भराट- ७२१८८६१८६९, ९९२५००११६९ ०२४२९-२२१९८४, २२१९८४
९	श्री विवेकानंद नर्सिंग होम, श्री शिवाजीनगर, पोस्ट-राहुरी फॅक्टरी, ता. राहुरी, जि.अ.नगर 413706.	२०	२	२	सिताराम गाडे-९२२६३६५१७६, अल्ताफ-९५६१७८५००६ ०२४२६-२५१६५९
१०	सेंट लूक्स हॉस्पीटल, श्रीरामपूर, ता.श्रीरामपूर, जि.अ.नगर 413709	१००	१०	१०	सागर-७२१८०४४७१७, फर्नांडिस-९९२२९९३११४ ०२४२२-२२६८८५
११	साखर कामगार हॉस्पीटल, ता.श्रीरामपूर, जि.अ.नगर 413709	१५०	१५	१५	मनोज-७७२०९७९३९३, आपटे-९४२२७२८३०८ ०२४२२-२२२६३४

१२	वामनराव ईथापे होमिओपॅथिक मेडिकल कॉलेज & हॉस्पिटल, नवीन नगर रोड, ताजणे मळा, संगमनेर, ता. संगमनेर, जि.अ.नगर 422605.	२५	३	३	डॉ. पाटील- ९५४५२८८२९९ ०२४२५-२२४८६४, २२७२९५
१३	सोसायटी फॉर कॉम्प्रहेन्सीव्ह रुरल हेल्थ प्रोजेक्ट्स इन इंडिया, जामखेड, (आरोळे हॉस्पिटल) ता.जामखेड, जि.अ.नगर 413201.	३०	३	३	आसिफ पठाण-९२२६१८९००३ ०२४२१-२२१३२२
१४	श्री शनैश्वर ग्रामिण रुग्णालय, शनिशिंगणापूर, ता. नेवासा, जि. अहमदनगर 414105.	६०	६	६	मिनिष आढाव-९२७०५८१८३५ ०२४२७-२३८३३६, २३८०९०
१५	आत्मा मालिक हॉस्पीटल, कोकमठाण, पो. जेऊर कुंभारी, ता.कोपरगाव, जि.अ.नगर 423601	१००	१०	१०	राहुल मापारी-८३९००६८८५४, सागर इंगळे-९८५०७७०००६ ०२४२३-२८५१६६
१६	सिटी केअर ट्रस्ट हॉस्पीटल, विराज इस्टेट, तारकपूर बस स्टॅण्ड जवळ, अहमदनगर 414003.	४९	५	५	पवार-९८२२५५४०२३
१७	यशवंतराव चव्हाण मेमोरियल मेडिकल ॲण्ड रुरल डेवेलपमेंट फौंडेशनचे डेंटल कॉलेज व हॉस्पिटल, 166/1, एम.आय.डी.सी. समोर, वडगांव गुप्ता, अहमदनगर 414003.	सर्व घटकातील रुग्णांना मोफत तपासणी व उपचार. डेंटल हॉस्पीटलला रुग्ण ॲडमिट केला जात नसल्याने खाटा संख्या निरंक. श्री. विरकर ९२७३३२०००१			
१८	दर्शन रोटरी आय हॉस्पिटल, नगरपालिका कम्पाउंड, संगमनेर, ता. संगमनेर, जि. अहमदनगर 422605.	२०	२	२	अंकुश आहेर- ९६२३८३८२९६, रहाणे-९४२३२२५१६३ ०२४२५-२२५१६३
१९	श्री एकनाथ आयुर्वेद रुग्णालय, आखेगांव रोड, शेवगांव 414502.	१५५	१५	१५	नाईक-९५९५३१४२६१, गिते-९७६८९०६८०८ ०२४२९-२२३०३१, २२३३९९
२०	संजिवन हॉस्पिटल & रिसर्च सेंटर , प्रसाद कॅफे समोर, नाशिक-पुणे रोड, संगमनेर 422605	१००	१०	१०	गुंजाळ-९८२२६१५९७३ ०२४२५-२२८००६, २२६६६९

२१	एस.एम.बी.टी. चे डेंटल कॉलेज व हॉस्पिटल' घुलेवाडी, संगमनेर, जि. अहमदनगर	सर्व घटकातील रुग्णांना मोफत तपासणी व उपचार. डेंटल हॉस्पीटलला रुग्ण ॲडमिट केला जात नसल्याने खाटा संख्या निरंक. श्री. फापाळे- ९६९०४९७९४६९, ९७६८०२४५३६, ०२४२५-२२५६१२, २२५१३४			
२३	'अमृतवाहिनी रुरल हॉस्पिटल पत्ता : घुलेवाडी (अमृतनगर), ता. संगमनेर, जि. अ.नगर 422608.	१०	१	१	फापाळे- ९६०४९७९४६९, ९७६८०२४५३६, बोऱ्हाडे- ९०११०६७११३ ०२४२५-२२५६१२
२४	आश्विन रुरल आयुर्वेद हॉस्पिटल, मांची हिल, आश्वी बुद्रुक, ता. संगमनेर, जि. अहमदनगर 413714	२००	२०	२०	श्रीम. कुटे-८८०६२९२९४८ ०२४२५-२९४०९०
२५	सिद्धकला हॉस्पिटल' पत्ता : पिंपरणे रोड, संगमनेर खुर्द, ता. संगमनेर, जि. अहमदनगर 422605.	१००	१०	१०	दिपक परदेशी- ९७६७३७३५३५ ०२४२५-२२०९२५
२६	MHF's वृंदावन (जनरल) हॉस्पिटल, गुंजाळवाडी पठार, चंदनापुरी घाट, पो. वरुडी पठार, ता. संगमनेर, जि.अहमदनगर 422620.	३०	३	३	मदने-९७६३९५६६७७
२७	गरुड हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर तथागरुड हॉस्पिटल ॲण्ड कॅन्सर सेंटर सावेडी रोड, नगर 414003	१९	२	२	मेहेत्रे- ९९७०७५५८३१ ०२४१-२३२६७७५

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, नाशिक					
1	श्री.गुरुजी रुग्णालय, आनंदवल्ली चौक, गंगापुर रोड, नाशिक-422013	50	5	5	1) श्री.सतिश पाटील - ९४२०८२७८८६ 2) भाग्यश्री छबू कवानकर-7030743379
2	आशा केंद्र हॉस्पिटल, नेताजी सुभाष कॉलनी, रामदास स्वामी नगर,नाशिक	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1) श्री.गणेश प्रकाश वडगावकर-9881208993
3	तुलसी आय हॉस्पिटल,हॅप्पी होम कॉलनी, जनरल वैद्य नगर, नाशिक पुणे रोड, नाशिक-411011	80	8	8	1) श्री.फिलिप आयळे-9420366956 2) डि.के.झरेकर- 9823110699
4	श्रीमती.सुंदराबाई गोवर्धनदास सामसुखा कॅन्सरहॉस्पिटल,आर.टी.ओ.ऑफिस समोर,पेठ रोड, नाशिक	100	10	10	1) श्री. लक्ष्मीकांत सुभाष पाठक -9422254762 2) श्री.शशिकांत शिवचंद पारख - 9881067007
5	डॉ.वसंतराव पवार मेडिकल कॉलेज,हॉस्पिटल,वसंतदादा नगर, आडगाव,नाशिक-3	1000	100	100	1) श्रीमती. नेहा निफाडे ९५९४९३३३३६
6	जी.एम.मोतीवाला मेमोरियल हॉस्पिटल, मोतीवाला नगर, गंगापुर-सातपुर लिंक रोड, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ मार्ग, गंगापुर, नाशिक	25	3	3	1) श्री. महेंन्द्र पाटील ९८५०८४९३७६ 2) डॉ. फरोज मोतीवाला ९७६४९००१००
7	दया हॉस्पिटल, जेल रोड, नाशिक रोड, नाशिक	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1) श्री. सुर्यवंशी ९८५०१०४४४२
8	मामको हॉस्पिटल, मामको कॉर्नर, कॅम्प रोड, मालेगाव	रुग्णालय बंद आहे			न्याय प्रविष्ठ
9	रोटरी आय हॉस्पिटल, मार्केट यार्ड जवळ, कॅम्प रोड, मालेगाव ता.मालेगाव जि.नाशिक-423105	20	2	2	1) श्री.स्वप्नील पुरुषोत्तम कासार -7588708780
10	के.बी. एच.डेन्टल कॉलेज हॉस्पिटल,मुंबई आग्रा रोड, पंचवटी, नाशिक-422003	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1) श्री.आनंदराव पुंडलिक पाटील -9421565501
11	श्री.रतनलालजी प्रेमराजजी चोरडिया हॉस्पिटल, चांदवड,ता.चांदवड जि.नाशिक-423101	34	4	4	1) श्री.निलेश अशोक खैरे - 9423575599 2) श्री.सुनिल राजमल जांगडा- 9823041661
	श्री.मेडिकल रिसर्च				

12	सेंटर,व्दारा- काश्यपे चिल्ड्रेन हॉस्पिटल, हॉटेल माझदा समोर, त्र्यंबक नाका, नाशिक-422003	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1) डॉ. सुभाष काश्यपे - 9422256930
13	आरोग्य शाळा हॉस्पिटल,गणेशवाडी, पंचवटी, नाशिक-03	100	10	10	1) डॉ.विनय रघुनाथ सोनांबेकर- 9822624890
14	एस.एम.बी.टी.हॉस्पिटल,नंदी हिल्स, धामणगाव-घोटी, ता.ईगतपुरी, जि.नाशिक	7700	70	70	1) श्री. अर्जुन कोल्हे ९६८९३३९९२८ २) प्रशांत साबळे- 8806076476
15	साने गुरुजी आरोग्य केंन्द्र मालेगाव	20	2	2	1)श्री. जय शेलार ९४२१२८९६७७
16	सुजाता बिर्ला हॉस्पिटल, मेडिकल रिसर्च सेंटर,बिटको कॉलेज समोर, नाशिक पुणे रोड, नाशिक रोड, नाशिक-422101	56	6	6	१) डॉ.विलास भगवानराव शिंदीकर - 9970171671
17	श्री.महावीर जैन धर्मार्थ दवाखाना,देवधर लेन, रविवार पेठ, नाशिक	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1) श्री.अमित प्रल्हाद शेठे --९८५०८४३६११ 2)श्री.नंदलाल सुंदरलाल पारख -982245753
18	श्री.सप्तशृंगी आयुर्वेद महाविद्यालय व हॉस्पिटल,कमलनगर, हिरावाडी, पंचवटी, नाशिक-422003	124	13	12	1) श्री.नानाजी सुखदेव पवार-9096178857 2) श्रीमती.हिमगौरी आहेर-9096351515
19	महाराष्ट्र ट्यूबरक्युलसीस सॅनेटोरियम, डॉ.देवधर मार्ग, दिंडोरी रोड, म्हसरुळ, नाशिक-422004	25	3	3	1) श्री. विठ्ठल पवार - ७३८५८२३२८९ 2) श्री.किशोर गांगुर्डे - 0253 2530667
20	करुणा हॉस्पिटल, मनमाड	68	7	7	श्रीमती. मारिया पजीकरण ९८८१५६२२८४
21	मॅग्लम हॉर्ट इन्स्टिटयुट	रुग्णालय बंद आहे			न्याय प्रविष्ठ

22	क्सुरि मानवजा कॅन्सा सेंटर	रुग्णालय बंद आहे	न्याय प्रविष्ठ

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, नंदूरबार					
१	चिचपाडा खिश्चन चॅरिटेबल हॉस्पीटल, चिंचपाडा, ता.नवापूर, जि.नंदुरबार पिन-४२५४१७	५०	५	५	१. संपर्क व्यक्तीचे नाव :- शिवम पांडी - मो.९८३४७९५११९६ २. रुग्णालयाचा फोन नं. ०२५६९-२४३२४३
२	कांतालक्ष्मी शहा नेत्र धर्मादाय रुग्णायल, धुळे बायपास रोड, होळ तर्फे हवेली, नंदुरबार, ता.जि.नंदुरबार पिन-४२५४१२	५०	५	५	१. संपर्क व्यक्तीचे नाव :- अभिजित खेडकर- मो.९४२०६०२७८० २. रुग्णालयाचा फोन नं.०२५६५-२२९२७७

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, जळगाव					
१	नेत्रज्योती हॉस्पीटल, जळगाव २/३, सिंधी कॉलनी, जळगाव ४२५००१.	१६	२	२	मेघःश्याम बाबुराव पाटील ९५७९५७५१०६, रुग्णालय - ०२५७२२२९७०७
२	चैतन्य आयुर्वेद रुग्णालय, जामनेर रोड, भुसावळ	७	६	६	१. डॉ. रेणुका गायकवाड, ८६९८९३३१३० २) ०२५८२२४०६६१
३	श्री चामुंडामाता होमीओपॅथिक मेडीकल कॉलेज व हॉस्पीटल गट नं. ९५/१, विमानतळाजवळ चिंचोली, ता.जि. जळगाव	२०	३	३	१) डॉ. संदीप पाटील, ९५८८४५२४६० २) ०२५७२३५२५६०
4	मांगीलालजी बाफना नेत्रपेढी, केशवस्मृती प्रतिष्ठान, गोलाणी मार्केट समोर, जळगाव	२	१	१	१) डॉ. धिरज बडाले, ९९२३१८८८७१ २) ०२५७ २२१७०६९
5	डॉ. उल्हास पाटील मेडीकल कॉलेज व हॉस्पीटल, जळगाव खुर्द, ता.जि. जळगाव	७५०	७५	७५	१) आशिष भिरुड, ९३७३३५०००९ २) ०२५७ २२२१८३४
6	प्रभाकर पाटील हॉस्पीटल, मुक्तांगण हॉल, नेरी नाक्याजवळ, सरस्वती नगर, जळगाव	४	१	१	१) संतोष नवगाळे ९४२२२०९६०८ २)०२५७ २२२६५२४
7	धनवंतरी हॉस्पीटल, करगांव रोड चाळीसगाव	६०	६	६	१) सचिन काकडे, ७६२०५५४४४० २) ०२५८९ २२८६०१
8	बापजी जिवनदीप मल्टीस्पेशलीटी हॉस्पीटल, हिरापुर रोड, चाळीसगांव	३१	३	३	१) डॉ. सुधान्व कुलकर्णी, ७९७२८३३४२८२ २) डॉ. देशमुख ८१४९३४३६२८

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, धुळे					
1	जवाहर मेडिकल फौंडेशन चे आण्णासाहेब चुडामण पाटील मेडिकल कॉलेज धुळे नो.क्र.ई/314/धुळे	470	47	47	1. श्री.संदीप दि.भामरे न.7588736904, 2.रुग्णालयाचे न. 02562 276317
2	मातृसेवा सेवा संघ,धुळे कस्तुरबा मॅटर्निटी हॉस्पिटल,धुळे.नो.क्र.एफ/8 /धुळे	12	1	1	1.श्याम प्रल्हाद शिलेदार न. 8275559189 2. रूग्णालयाचे न.02562 236182/280190
3	आनंद सदन सोसायटीचे आरोग्य सेंटर ,शिरपूर नो.क्र.एफ.667/धुळे	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1.सिस. लविना टी.डिसुजा न.8291020896 2.रुग्णालयाचे न.02563 255145
4	शारदा नेत्रालय,धुळे कमलिनी वाणी हॉस्पिटल नो.क्र.ई-13692/धुळे	24	3	3	1.श्री.किशोर सिंघवी न.9421531303, 2. रूग्णालयाचे न.02562 225780
5	छगनमल बाफना मेमो.आयुर्वेदिक रुग्णालय ,धुळे एफ-2013	60	6	6	1.डॉ.शिरपूरकर राजश्री मंगेश न. 9422261836, 2.रूग्णालयाचे न.02562-270566
6	चॅरीटेबलसोसायटी धुळे स्वा.सै.कै.दादासो.अजमेर आयुर्वेदिक रुगांली,नो.क्र.एफ 1 धुळे	100	10	10	1. वै.सुभोध पाटील न.9403500079, 2.रूग्णालयाचे न.02562-220512,221912
7	चिरंतन आरोग्य सेवा व संशोधन संस्था धुळे नो.क्र.एफ 6329/धुळे	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	ओ.पी.डी.	1.डॉ.आर.एस.पाटील 7798884518,
8	राणी मा.साहेब रोटरी आय हॉस्पिटल दोंडाईचा ई.460 /धुळे	5	1	1	1.श्री.प्रल्हादसिंग राजपूत - 9403201389 2.रूग्णालयाचे न. 02566-246370

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,कोल्हापूर

१	मेरी वान्लेस हॉस्पिटल , तारारणी चौक, कावळा नाका कोल्हापूर	३०	३	३	श्री संदीप सा. घाटगे. ७३८५७२३३८५ निरंक रुग्णालय बंद झाले .
२	श्री लक्ष्मीनारायण जनसेवा रुग्णालय, शिवाजी उद्यमनगर, कोल्हापूर	२५	३	३	राजेंद्र मकोटे ०२३१-२६५५९५० ०२३१-२६५५९५०,२६५५९६०
३	महात्मा गांधी हॉस्पिटल , नवे पारगाव , ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर	५०	५	५	नीलेश हुजरे ९८९००८८२४५ ०२३० २४७७०८१
४	कै. केदारी रेडेकर धर्मादाय रुग्णालय व संशोधन केंद्र , गडहिंग्लज , पी २ एम. आय. डी.सी. शेंद्री माल , गडहिंग्लज	२७२	२७	२७	राहुल चौगुले ९६५७६०८०१८ ०२३५७ २२२६३७
५	पत्की रिसेर्च फाऊंडेशन , शाहूपुरी ३ री गल्ली . कोल्हापूर	९	१	१	रुग्णालय वगळण्याबाबत मा. धर्मादाय सह आयुक्त , कोल्हापूर यांचे कडे प्रस्ताव दाखल केलेला आहे.
६	संत गजानन महाराज रुरल हॉस्पिटल , महागाव ,ता . गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर	५०	५	५	डॉ.यशवंत अ. चव्हाण ९९२३४१९६८२ ०२३२७ २७५५८१, २७५१८१
७	डॉ. डी . वाय. पाटील हॉस्पिटल व वैद्यकीय महा विद्यालय कदमवाडी , कोल्हापूर	६००	६०	६०	विनोदकुमार हेरलगे १०४९९९०९२३ ०२३१ २६५३२८७,२६५५६६२
८	दाभोळकर चॅरिटेबल ट्रस्ट , ३२८ ई दाभोळकर कोर्नर , स्टेशन रोड , कोल्हापूर ४१६००१	२२	२	२	डॉ. अरविंद मांजरेकर ९८२२८४९५८४ ०२३१ २६५१८८२
९	आयुर्वेदिक मेडिकल कॉलेज , पेठ वडगावचे धन्वंतरी रुग्णालय , पेठ वाडगाव, ता. हातकणंगले, जि . कोल्हापूर	६०	१०	१०	संतोष निकम ८९७५९८४४८० ०२२० २४७१७९२
१०	यशवंत धर्मार्थ रुग्णालय , कोडोली	२६८	२७	२७	डॉ. अभिजीत इंगवले ९८२२९१९००० ०२३२८ २२२०४४

११	संजीवनी रुग्णालय रुक्मणीनगर कोल्हापूर	५०	५	५	सौ. शिल्पा पवार ९८५०११२३६२ ०२३१ २५३८८०६, ०२३१ २५३६९०५
१२	श्री दत्त शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. चॅरिटेबल ट्रस्ट, दत्तनगर	५०	५	५	डॉ. रेखा शेरबेट ९४२२०९४७०० ०२३२२-२३७३९६
१३	श्री स्वामी समर्थ हॉस्पिटल लुगडी ओळ सोमवार पेठ, कोल्हापूर	२२	२	२	डॉ. उदय पाटील ९८२२०५८३६६ ०२३१- २६४४७३८
१४	सिद्धगिरी हॉस्पिटल आणि रिसेर्च सेंटर कणेरी , ता. कणेरी , जि. कोल्हापूर	१५०	१५	१५	दत्तात्रय पाटील ९४०५२६५५४४ ०२३१ २६८७५५३
१५	डॉ. जे जे मगदुम होमिओपॅथीक मेडिकल कॉलेज हॉस्पिटल , सिटी सर्वे न. २३५७/ ए /ए१ सांगली कोल्हापूर रोड जयसिंगपुर ४१६१०१	४५	५	४	डॉ.एस. बी. बन्ने ९८६०८०८००२ ०२३२२ २२५२१८
१६	डॉ. जे जे मगदुम आयुर्वेद मेडिकल कॉलेज हॉस्पिटल , गट न. २९५ , शिरोळ वाडी रोड मौजे आगर , जयसिंगपूर . ४१६१०१	१००	१०	१०	डॉ.सतीश पडगातकर ९४२२१६२१३९ ०२३२२-२२१८६०,२२११६०
१७	लोटस केयर सेंटर , १४३/ ब , सोना टावर , वाय पी पोवार नगर , कोल्हापूर ४१६००५	१०	१	१	डॉ किमया शहा ९४२२०५१३०५ ०२३१-२६९२४११
१८	लायन्स आय हॉस्पिटल , कुरूंदवाड , प्लोट न . ५७, गंनंजय नगर , एस के पाटील कॉलेज रोड, कुरुंदवाड ता. शिरोळ , जि. कोल्हापूर ४१६१०६	३०	३	३	श्रीकांत थोरात ८१४९४३३६७६ ०२३२२ २४४२२२
१९	सिटी लायन्स ऑड हॉस्पिटल रिसेर्च सेंटर, अनंत विश्व सेंटर, कलेक्टर ऑफिस रोड , नागाळा पार्क , कोल्हापूर	१०	१	१	डॉ. पूजा सासुरकर ९०२८५२६७५५ ०२३१-२६८०२४५
	कै . सौ . हौसाबाई होमिओपथिक मेडिकल कॉलेज आणि हॉस्पिटल				[illegible]

२०	निम शिरगाव , सांगली कोल्हापूर रोड , धर्मनगरजवळ , निम शिरगाव ४१६१०१ ता. शिरोळ , जि.कोल्हापूर	२५	२	३	डा.सुकुमार मगदुम ९४२२४२१२९४ ०२३२२-२९५५०३

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,सिंधुदुर्ग					
१	राणी जानकीबाईसाहेब वैद्यकीय संस्था रुग्णालय सावंतवाडी, ता. सावंतवाडी, जि. सिंधुदुर्ग	६०	६	६	रुग्णालयाचा नं.०२३६३-२७२०८५ श्री.गणेश बोर्डवेकर ९४२०२०४२८२
२	को.ए.सो. लोकनेते अॅड दत्ता पाटील होमिओपॅथीक मेडिकल कॉलेज आणि हॉस्पिटल, वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग	२०	२	२	रुग्णालयाचा नं.०२३६६-२६२६२४ श्री.संतोष पाटील ९४२१६३१७१८
३	रेडकर हॉस्पिटल रिसर्च सेंटर, रेडी, मु.पो. रेडी. ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग	२०	२	२	रुग्णालयाचा नं.०२३६६-२६८३५७ श्री.राजेंद्र कांबळी ९४२१९५३७४२
४	फाऊंडेशन फॉर इच.ई.सी.ए. बांदा संचलित आरोग्या सेवा व संशोधन केंद्र बांदा, ता.सावंतवाडी, जि. सिंधुदुर्ग	५	१	१	श्री. सुभाष शां.मौर्ये मो.नं.९९२३६३९३२५
५	आरवली हॉस्पिटल अॅन्ड रिसर्च सेंटर मु.पो.आरवली, ता.वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग	२४	३	३	श्रीमती.सोनाली बागकर रुग्णालयाचा फोन नं.०२३६६-२२७२३२
६	साईलिला हॉस्पिटल नाटळ	५०	५	५	रुग्णालयाचा नं.०२३६७-२४६१०० श्री.सत्यवान नाटळकर ९४२१२३९१३४

७	डॉ. नागवेकर हॉस्पिटल	६०	६	६	रुग्णालयाचा नं.०२३६७-२३२१६८ श्री.विवेक आडकर ७०६६४७९८५९

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,रत्नागिरी					
१	परकार हॉस्पीटल,रत्नागिरी,ता. जि.रत्नागिरी	परकार हॉस्पीटल, रत्नागिरी या धर्मादाय रुग्णालयातील वैद्यकीय सेवा स्थगित ठेवण्यात आलेल्या आहेत.			
२	दिवालीबेन मोहनलाल मेहता लायन्स आय हॉस्पीटल, रत्नागिरी.ता.जि. रत्नागिरी	२५	२	२	श्रीमती. रुपाली नारायण पनोरकर ९३७३५८४५४४ ७०६६०३३७०७
३	मातृमंदिर हॉस्पीटल, देवरुख,ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी	२२	२	२	श्री शामकांत गणपत भाटे ९७६७४१३४२६ ०२३५४-२४०३२६
४	बी.के.वालावलकर हॉस्पीटल,डायग्नॉस्टिक ॲण्ड रिसर्च सेंटर, डेरवण,ता. चिपळूण, जि,रत्नागिरी	५५०	५५	५५	श्री संकेत यशवंत जांभळे ९९२२५६६६३९ ०२३५५-२६४१३७
५	नॅब आय हॉस्पीटल, चिपळूण,ता. चिपळूण, जि.रत्नागिरी	२०	२	२	श्री संदिप मधुकर नलावडे ७२७६४४६७८९ ७७९६५२१९३५
६	एम.ई.एस परशुराम हॉस्पीटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, घाणेखुंट-लोटे, ता.खेड, जि.रत्नागिरी	१००	१०	१०	श्री. विजयकुमार सुधाकर पाटणे ९९४५४६०८४० ०२३५६-६६१५००
७	योगिता डेन्टल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पीटल, खेड,ता. खेड, जि. रत्नागिरी	२००	२०	२०	श्री डॉ. अभिषेक अरविंद तलाठी ७६७६२३८५७६ ०२३५६-२६११४४

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, सांगली विभाग, सांगली.					
१	सिध्दीविनायक गणपती कॅन्सर हॉस्पिटल मिरज	१००	१०	१०	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री.एलीया डेव्हिड पांढरे ९६८९०२९७७१, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२२२३२९१
२	वॉन्लेस हॉस्पिटल मिरज	३००	३०	३०	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री.डी.एम.फलटणकर ७०३८०९३०९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२२११६०१
३	गुलाबराव पाटील हॉस्पिटल मिरज	२५	५	५	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री.मनोहर मासाळे ९८२२८८२८६१, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२११२२१
४	स्वस्थीयोग प्रतिष्ठान आर्थोपेडीक हॉस्पिटल मिरज	१२	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री.रोहीत येळवंते ९०४९८२१८९४, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३'२२२२५९०
५	आरोग्य केंद्र माधवनगर सांगली	५	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्रीमती वसुमती वैभव खेडेकर ९४०३०४४५६१, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३१०७५३
६	लायन्स नॅब आय हॉस्पिटल पी.३१ एम.आय.डी.सी. मिरज	५०	५	५	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. थॉमस अशोक भोरे ९९२३२६९८०७, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२६४४४९९
७	वसंतदादा पाटील आयुर्वेदिक मेडीकल कॉलेज ॲन्ड इन्स्टिटयुट ऑफ योगा सांगली	६०	६	६	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. सचिन विलास मोरे ९९६०३११८४२, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३२३७४६

८	लोकनेते राजाराम बापू पाटील हॉस्पिटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर इस्लामपूर	२६०	२६	२६	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. सुनिल विश्वास यादव ९८२२७२७९८२, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-६६१२१२
९	आण्णासाहेब डांगे आयुर्वेदिक वैधक महाविद्यालयाचे धन्वंतरी क्लिनीक आष्टा	२२४	२२	२२	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. दत्तात्रय नलवडे ९७३०९७४०१६, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-२४४१०८
१०	बन्ने हॉस्पिटल याटेगांव ता. वाळवा	३०	३	३	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. जे.पी.पवार ९६६५९६५९१०, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-२३७५३२
११	सोमशेखर हॉस्पिटल मिरज	२४	२	२	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. शी.प.होनराव ९८९०८७५३९४, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२२२४१७७
१२	राजर्षि शाहु महाराज सर्वोपचार रुग्णालय जत	४०	४	४	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्रीमती सी.याय.जाधव ९६३७३९३००८, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४४-२४६७७७
१३	वसंतदादा पाटील दंत रुग्णालय कवलापूर	०	०	०	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. संजय अशोकराव पाटील ९९२१३३०३१९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३ -२३६४४०२
१४	भारती हॉस्पिटल वान्लेसवाडी	७५०	७५	७५	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. जॉन मोरेश्वर ७७९८१२२९९९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२६०१५९३

१५	सोना हॉस्पिटल सांगली	१५	३	३	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. विशाल सातपुते ९१४५६४९९१९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२६२२७४५
१६	कुल्लोळी गायनेकॉलॉजी अँन्ड मॅर्टनिटी हॉस्पिटल विश्रामबाग सांगली	५	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. आसीफ इसाक मुजावर ७२६४०५०५४४, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३०१३२९
१७	श्रीमंत विजयसिंहराजे पटवर्धन लायन्स आय हास्पिटल सांगली	२५	३	३	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. केदार दप्तरदार ९४२३८६१२५७, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३१०१४४
१८	चोपडे मेमोरियल हॉस्पिटल सांगली	४०	४	४	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. प्रमोद उपाध्ये ९७६७२२०३९९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३७३७८६
१९	कमल ऑर्थोपेडीक सेंटर सातारा रोड जत	२०	२	२	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. एन.टी.कांबळे ९७६४२१०८४७, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४४-२४६६५६
२०	उमा हॉस्पिटल अँन्ड रिसर्च सेंटर जत	७५	८	८	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. रोहीत शरदराव सांगरुळकर ८१७७८८२४८२, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४४-२४६००१
२१	डॉ. म्हैशाळकर शिंदे हॉस्पिटल सांगली	६०	६	६	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. प्रवीण पाटील ९८२२५५५५९५, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२३२६४९१

२२	प्रकाश हॉस्पिटल इस्लामपूर	४५०	४५	४५	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. विश्वजीत गिरीगोसावी ९८५०३६४००८ , रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-६६२३६६
२३	माळवाडी मिलग्रडी हॉस्पिटल माळवाडी	१०	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्रीमती मैना लांडगे ९८६००९८७९० , रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४६-२३७४०२
२४	लायन्स क्लब ट्रस्ट जयंत नेत्रालय इस्लामपूर	१०	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. जगदीश वसंतराव पाटील ७८८८०१०२८९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-२२६०२१
२५	शिखरे ट्रस्ट जयंत नेत्रालय इस्लामपूर	१०	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. जगदीश वसंतराव पाटील ७८८८०१०२८९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४२-२२६०२१
२६	सौ. राधाबाई मॅर्टनिटी हॉस्पिटल ट्रस्ट किर्लोस्करवाडी ता. पलूस	१२	१	१	नांव व क्र. श्री. अमोल धोंडीराम जोशी ९६५७८१२५६९, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३४६-२२१३१३
२७	साई मल्टीस्पेशालीटी ॲन्ड ॲक्सिडेंटल हॉस्पिटल सावळज	१०	१	१	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. रमेश धुमाळ ९७६६२७८०४१, रुग्णालयाचे फोन नं. निरंक
२८	नॅब आय हॉस्पिटल पी. ४० एम.आय.डी.सी. कुपवाड	३०	३	३	१. वैद्यकिय समाजसेवकाचे नांव व क्र. श्री. अभीजीत पाटील ९९२२६९५९११, रुग्णालयाचे फोन नं. ०२३३-२६४४००

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,लातूर					
१	उदयगीरी व्हायन्स असोसिएशन उदयगीरी लायन्स आय हॉस्पीटल, नांदेड नाका, उदगीर, ता.जि.लातूर	४९	५	५	श्री रवि काशीनाथ जावळे मो.क्र.९४०४६८२६२६ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८५ २५५२४५
२	लेट हरीरामजी भटटड मेडीकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंन्टर, बस स्टॅन्ड समोर लातूर, ता.जि.लातूर	४५	५	५	श्री प्रकाश सुधाकर पोतदार मो.क्र.७७०९७३२७४० रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८२ २४२०३२
३	विवेकानंद मेडीकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंन्टर विवेकानंद हॉस्पीटल लातूर,सिग्नल कॅम्प लातूर, ता.जि.लातूर	१४०	१४	१४	श्री महेश रामलिंगप्पा अंबुलगी मो.क्र.९८६००७५३८१ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८२ २४५९०१/२/३
४	महाराष्ट्र इन्स्टीटयूट ऑफ मेडीकल सायन्स ॲण्ड रिसर्च यशवंतराव चव्हाण ग्रामीण रुग्णालय अंबाजोगाई रोड, उडाणपुल जवळ, ता.जि.लातूर	५००	५०	५०	सौ सुचिता वसंत भागवते मो.क्र.९१५८९२६२०६ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८२ २२७४२४/२२७०२८
५	मांजरा चॅरिटेबल ट्रस्ट मांजरा आर्युवेदिक मेडीकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पीटल लातूर, न्यु गांधी मार्केट, लातूर, ता.जि.लातूर	१००	१०	१०	श्री धुमाळ संजय राजकुमार मो.क्र.९८८१५२५२१२ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८२ २४४८०२
६	धन्वंतरी आयुर्वेद महाविदयालय, उदगीर,देगलूर रोड, उदगीर, ता.जि.लातूर	६०	६	६	डा उषा प्रभाकर काळे मो.क्र.९८२२५५६८३१ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८५ २५९८२४/२५
७	नेत्र प्रतिष्ठान, लातूर,एम.आय.डी.सी.लातूर, ता.जि.लातूर	१०	१	१	सौ.जयश्री लक्ष्मण बगडे मो.क्र.८३२९७९५८५५ रुग्णालयाचे फोन नं.०२३८२ २२४०८७
८	जी.एम.प्रिया हॉस्पिटल, दापेगांव	तातपुरत्या स्वरुपात बंद आहे			
९	सामायक सामाजिक प्रतिष्ठान, लातूर	तातपुरत्या स्वरुपात बंद आहे			

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,उस्मानाबाद					
१	जे. एफ. अजमेरा रोटरी नेत्र रुग्णालय (चॅरिटेबल) स.नं.१७०/३, नगर परिषद जल शुध्दीकरण केंद्राच्या मागे, एम.आय.डी.सी. रोड उस्मानाबाद	२५	५	५	१. श्री. शिवरुद्र महादेव इसाके, मो.नं.९९२१०९९५३२. २.०२४७२-२२९०१०, मो.नं.८६९८११९९२२.

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,बीड					
1	चंदनशिव सेवा मंडळ संचलित शिवराजे ग्रामीण रुग्णालय, सावरगाव ता. आष्टी जि. बीड	30	3	3	(1) श्री. राजेंद्र म्हस्के 7588977059
2	सोनाजीराव क्षीरसागर आयुर्वेदीक वैद्यकीय महाविद्यालय, बीड	68	7	7	(1) श्री. गौतम खटोड 9503875311

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, औरंगाबाद					
1	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर वैद्यकीय प्रतिष्ठाण, गारखेडा परिसर, औरंगाबाद, एफ-1628 धर्मादाय हेडगेवार रुग्णालय,(औरंगाबाद)	570	285	285	श्री. गणेश शिंदे, 0240-2331195 2321239, EXT-2144
2	सुमनांजली प्रतिष्ठाण, सुमनांजली हॉस्पिटल, प्लॉट नं.3, एन-2, सिडको, ,औरंगाबाद, इ-472 (औरंगाबाद)	50	5	5	श्रीमती उषा कछवा 7875517000
3	महात्मा गांधी मिशन रुग्णालय, एन-६, सिडको, औरंगाबाद.	700	70	70	शिरीष गिरे/दिडयाले 7588166844
4	मराठवाडा मेडीकल अँड रिसर्च इन्स्टिटयूट, कमलनयन बजाज हॉस्पीटल, औरंगाबाद, इ-३७४ गट नं. ४३, सातारा परिसर, बजाज मार्ग, बीड बायपास रोड, औरंगाबाद 431010	212	21	21	विजय बबनराव राजळे दूरध्वनी क्र. 0240-2377999 Ext. No. 647
5	फैज-ए-आम ट्रस्ट, औरंगाबाद, पोस्ट बॉक्स नं.17, चौक, औरंगाबाद.	30	3	3	सौ.फारुख परवीन जमाल 9850961323
6	श्री. गुरु गणेश स्थनकवासी जैन शिक्षण समिती परतूर, ता. परतूर, जि. जालना, एफ-२३८ (जालना) चे दक्षिण केशरी मुनी मिश्रीलालजी मजाराज हॉस्पीटल, रिसर्च इन्स्टिटयुट, गुरु गणेश नगर, बिबीचा मकबराचे मागे औरंगाबाद. २४०-२४००५१२.	25	3	3	डॉ. राजेश एम. पटणी 9404413798 Ph. No - 0240 2400512
7	छत्रपती शिक्षण संस्था, औरंगाबाद. आयुर्वेद हॉस्पीटल, कांचनवाडी, औरंगाबाद. एफ-1265 (औरंगाबाद)	220	22	22	श्री.योगेश बिरारे 9890884788

8	छत्रपती शिक्षण संस्था. औरंगाबाद. दंत रुग्णालय, कांचनवाडी. औरंगाबाद. एफ-1265 (औरंगाबाद)	0	0	0	श्री.राजू धोंडीराम काळे 8806136332
9	भगवान शिक्षण प्रसारक मंडळ. इंदिरा गांधी मेमोरिअल होमिओपॅथीक हॉस्पीटल. एन-६, सिडको, औरंगाबाद. एन-६, सिडको, औरंगाबाद. एफ-४६ (औरंगाबाद)	25	3	3	डॉ. एस.एस.कुलकर्णी 9922434326
10	ग्रामोद्योगीक शिक्षण संस्था, औरंगाबाद. द्वारा- एम.आय.टी. रुग्णालय. एन-4 . सिडको, औरंगाबाद. एफ-429 (औरंगाबाद)	80	8	8	विशाल तांबे ७७७००१८०२५
11	ग्लोबल मेडिकल फाउंडेशन अँड नयन रिसर्च सेंटर. औरंगाबाद ई-557	5	1	1	श्री नारायण तौर 9890851221
12	आदर्श विद्यानिकेतन सोसायटी. सिल्लोड. ता. सिल्लोड. जि. औरंगाबाद. यांचे रामकृष्ण जायस्वाल हॉस्पीटल, टी.व्ही.सेंटर रोड. हडको, औरंगाबाद एफ-1872 (औरंगाबाद)	15	2	2	दीपक जंगलू इंगळे 917599 6400
13	फोस्टर डेव्हलपमेंट होमीओपॅथिक मेडीकल कॉलेज, फोस्टर डेव्हलेपमेंट होमीओपॅथिक हॉस्पीटल, एन-६, सिडको, गुलमोहर कॉलनी, औरंगाबाद. एफ-१६६७ (औरंगाबाद)	61	6	6	भाऊसाहेब लक्ष्मण शिंदे 8668529290
14	आदर्श मेडीकल अँड सोशल वेलीफेअर सोसायटी, औरंगाबाद. आदर्श रक्त पेढी, गोपीनाथ चेंबर, तळघर, अदालत रोड, औरंगाबाद.एफ-12634(औरंगाबाद)	0	0	0	डॉ. फौजिया सिद्दिकी 9766608363

15	डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर प्रतिष्ठाण, गारखेडा, औरंगाबाद, यांचे दत्ताजी भाले रक्त पेढी, हेडगेवार रुग्णालय, गारखेडा, औरंगाबाद. एफ-1628 (औरंगाबाद)	0	0	0	सौ. रेखा वडजे 9881736355
16	महात्मा गांधी मिशन,12 , भाग्यनगर, नांदेड, जि. नांदेड. एफ-674(नांदेड) यांचे महात्मा गांधी मिशन रक्तपेढी, एम.जी.एम. रुग्णालय परिसर. सिडको, औरंगाबाद.	0	0	0	शिरीष गिरे/दिडवाले 7588166844
17	सेंट ॲन्स सोसायटी, महाराष्ट्र सेंट ॲन्स हेल्थ सेंटर, घोटेगांव, ता. नेवासा, जि. अहमदनगर यांचे सेंट ॲन्स हॉस्पिटल, सेंट फ्रॉन्सिस हायस्कुलचे मागे, जालना रोड, औरंगाबाद	50	5	5	ॲन्सी जाकोब 9423150499
18	कमला नेहरु एज्युकेशन सोसायटी, साकोळकर चॅरिटेबल हॉस्पिटल, प्लॉट नं- 1 सेक्टर-3, श्री.कालागणपती मंदिराजवळ, एन-१, सिडको,औरंगाबाद. एफ-२४३५ (औरंगाबाद)	15	2	2	वैशाली साळवे 9960828675
19	डॉ. दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, दहिफळे हॉस्पीटल, अदालत रोड, औरंगाबाद. इ-1043 (औरंगाबाद)	49	5	5	श्री.महावीर पंडित फड 8275238882
20	सावजी प्रतिष्ठान आणि रीसर्च सेंटर, औरंगाबाद	50	5	5	गोपालकृष्ण उत्तमराव व्यवहारे 8087994840
21	भगवान शिक्षण प्रसारक मंडळ, वाय. एस. के.चॅरिटेबल हॉस्पिटल, सिडको औरंगाबाद	100	10	10	श्री. संजय पांडव 7744980275

22	आनंद चॅरिटेबल ट्रस्ट, वैजापूर, आनंद चॅरिटेबल हॉस्पिटल (F-18/औरंगाबाद)	100	10	10	श्री. राहुल देवकर 9561545443
23	कै. गंगोत्री कळवले चॅरिटेबल आणि रिसर्च सेंटर नांदेड (ई-183/नांदेड) अंतर्गत वाळूज हॉस्पिटल सुपर स्पेशिॲलटी हेल्थ केअर,प्लॉट नं. 494,गट नं. 181 सिडको, वाळूज महानगर, तिसगाव, औरंगाबाद	50	5	5	श्री. धनंजय वानखेडे 7387458564
24	शिवा ट्रस्ट, अंतर्गत यशवंत राव चव्हाण आयुर्वेदिक कॉलेज आणि हॉस्पिटल, निपाणी भालगाव, बीड रोड औरंगाबाद	100	10	10	डॉ. वैजनाथ यादव 9527836666
25	शिवा ट्रस्ट, अंतर्गत श्री.शिवाजी राव पवार होमियोपथी हॉस्पिटल, भालगाव, ता. जि. औरंगाबाद	30	3	3	डॉ. सिद्धार्थ बाबुराव भावे (9403020461)

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय,जालना					
१	जालना मिशन हॉस्पीटल, जालना,दुर्गामाता रोड, नवा जालना, ता.जि. जालना	१००	१०	१०	१. श्री डेव्हीड गायकवाड ९७६५८७७४२२ २.रुग्णालयाचा फो. ०२४८२-२३०१४९
२	श्री गणपती नेत्रालय. जालना,देवुळगाव राजा रोड, नवा जालना, ता.जि. जालना	१११	११	११	१.संतोष नाईक ९४२३७३०७६२ २.रुग्णालयाचा फो. ०२४८२-२३९००१, ०२४८२-२४४६००

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, नांदेड					
१	रयत रुग्णालय, सोमेश कॉलनी, कला मंदिराजवळ, नांदेड, ४३१६०१	३०	३	३	श्री. पटवारी, मोबाईल नं. ९४२३४३८२५५, रुग्णालय फोन नंबर- ०२४६२-२४७४४४
२	डॉ. वाडेकर हॉस्पीटल, शिवाजी चौक, नांदेड, ४३१६०१	५०	५	५	श्री. संदिप साखरे, मो. नं.- ९९७५७८९८५९, रुग्णालय फो.नं.- ०२४६२-२४२६००

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, परभणी					
१	कै.सौ. सुमनताई धर्मादाय ग्रामिण रुग्णालय एम.आ.डी.सी. परभणी	१०	१	१	श्री खेमराज दामोदर यंबल ९८६०३४६२४९ फोन नं. ०२४५२-२४९७८९
२	पी.डी. जैन होमीओपॅथीक महाविद्यालय व धर्मादाय रुग्णालय वकील कॉलनी परभणी	४३	४	४	अशोक रोहिदास नखाते ९४०५११७९२७ फोन नं. ०२४५२-२३२४०१
३	रामराव पाटील आयुर्वेदिक महाविद्याल आणि धर्मादाय रुग्णालय पूर्णा	६०	६	६	डॉ. स्वाती अशोकराव राजभोज ८७८८०१६७६१ फोन नं. ०२४५२-२५४७२५
४	डॉ. प्रभुल्ल पाटील चॅरीटेबल डेंटल हॉस्पीटल परभणी	बाहय रुग्ण विभाग	निरंक	निरंक	पवन सुधाकर मिलके मो. नं ७९७२०३३७४६ फोन नं ९६०७९५७७८५

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, अमरावती					
१	मातृसदन धर्मार्थ होमीओपॅथीक स्पेशालिटी हॉस्पीटल व अनुसंधान केंद्र बडनेरा रोड अमरावती	५०	५	५	श्री. एस.डी. जावरकर मो. नं.९७६४४१५५७३ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२५१२५०१
२	डॉ. पंजाबराव देशमुख रुग्णालय व अनुसंधान केंद्र मोर्शी रोड अमरावती	५००	५०	५०	श्री. प्रविण जाधव मो. नं.८९५६९०६४६९ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६६१७४२
३	विदर्भ आयुर्वेद महा. रुग्णालय धन्वंतरी नगर अमरावती	१००	१०	१०	श्री. गणेश सोळंके मो. नं. ९५४५२१६६६२ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६५०३०६
४	श्री गुरुदेव आयुर्वेदीक महा. व रुग्णालय मोझरी ता.तिवसा जि.अमरावती	६०	६	६	श्रीमती राजश्री होलकर मो. नं. ९६०४६२२४९० रुग्णालयाचा फोन न. ०७२५-२२२४२६
५	श्री अंबादेवी संस्थान व डॉ. जोशी ट्रस्ट हॉस्पीटल अंबादेवी रोड अमरावती	१०	१	१	श्री. अनंत झाडगांवकर मो. नं. ९४०५३१९२९८ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२५७६३६२
६	दयासागर हॉस्पीटल कॅम्प अमरावती	१००	१०	१०	सिस्टर सॉली जार्ज मो. नं. ८३०८३५३७२२ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६६२३९८
७	श्री संत अच्युत महाराज हार्ट हॉस्पीटल व रिसर्च इन्स्टीटयुट अमरावमी	५०	५	५	श्रीमती प्रज्ञा मनवर मो. नं. ७४४८०६२६९१ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२९७०११६
८	कॅन्सर हॉस्पीटल व रिसर्च इन्स्टीटयुट शंकर नगर अमरावती	२०	२	२	श्री. स्वप्निल वेरुळकर मो. नं. ७८७५५७८१६० रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२५७६६५५
९	दंत महाविद्यालय व रुग्णालय वडाळी रोड अमरावती	१०	१	१	श्री. गजेश देशमुख मो. नं. ८२७५२१७१०० रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६६२१६६
१०	तखतमल श्रीवल्लभ होमी. मेडीकल कॉलेज व हॉस्पीटल राजापेठ अमरावती	३०	३	३	श्री. पी.जी. बुरखंडे मो. नं. ९४२१७८८१४७ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६६२१६६

११	महाराज रुपभजन चॅरीटेबल हास्पीटल राजपेठ अमरावती	०	०	०	श्री. दिपक वरेकर मो. नं. ९५७९१४९२१८ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२६७६९६८
१२	अलमिना चॅरीटेवल हॉस्पीटल अन्सार नगर अमरावती	१०	१	१	सय्यद जावेद अली मो. नं. ९८३४१८७६८९ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२१९०४५५
१३	डॉ. राजेंद्र गोडे आयुर्वेद कॉलेज व हॉस्पीटल मार्डी रोड अमरावती	६०	६	६	श्री. नितीन मानकर मो. नं. ९५७९३२९५७४ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२९७०३५९
१४	डॉ.हेडगेवार ट्रस्ट हॉस्पीटल वडनेरा रोड अमरावती	२५	२	२	श्रीमती अनिता हेडगेवार मो. नं. ९४२०८३४३०६ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२५६६५८५
१५	श्री राणीसती नेत्र रुग्णालय सतीधाम कॉम्प्लेक्स चित्रा टॉकीजचे मागे अमरावती	१०	१	१	श्री. मनिश अग्रवाल मो. नं. ८०८७९२४११३ रुग्णालयाचा फोन न. ०७२१-२५७५१२०

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, अकोला					
१	होमिओपॅथिक वैदयकिय महाविदयालय व रुग्णालय अकोट रोड अकोला.	२५	३	३	श्री राम लददड ८८८८४६६१३७ रुग्णालयाचे फोन नं.७२४ २४३३६२८
२	आयुर्वेद रुग्णालय, स्टेशन रोड अकोला	१००	१०	१०	डॉ.कृष्णमुरारी शर्मा ९३७०२१७००८ रुग्णालयाचे फोन नं.७२४२४५०१२९
३	संत तुकाराम हॉस्पीटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, तुकाराम चौक अकोला	४५	५	४	श्री अभिजीत नायडु ९८८८१४९४१४४ रुग्णालयाचे फोन नं.७२४ २४५९२२
४	डॉ नलिनीताई राउत हॉस्पीटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर पातुर ता.पातुर जि.अकोला	१४८	१५	१५	श्री धनंजय मिश्रा ९९२२४४२०८१ रुग्णालयाचे फोन नं.०७५४ २४३४३९
५	हेडगेवार रक्तपेढी जठारपेठ अकोला.	फक्त रक्ताच्या पिशव्यांचा पुरवठा केला जातो.खाटा उपलब्ध नाहीत.			श्री.रमेश देशपांडे ९४२२८६२४८६ रुग्णालयाचे फोन नं०७२४ २४९१२६४
६	मानकर रक्तपेढी अमानखॉ प्लॉट अकोला	फक्त रक्ताच्या पिशव्यांचा पुरवठा केला जातो.खाटा उपलब्ध नाहीत.			श्री सचिन ठाकरे ९४२२१६२७८७ रुग्णालयाचे फोन नं.९४२२१६२७८७
७	अकोला नेत्र रुग्णालय व डायलीसीस सेंटर रामदास पेठ अकोला	२०	२	२	श्री विजयकुमार मुर्दंडा ९८९०७७००२२ रुग्णालयाचे फोन नं०७२४ २४३७८१६
८	दम्माणी नेत्र रुग्णालय, आपातापा रोड, अकोला.	२०	२	२	श्री प्रदिप धवणे ७५८८७५९६८० रुग्णालयाचे फोन नं०७२४ २४७००८०
९	जनता होमिओपॅथीक कॉलेज आणी रुग्णालय केडीआ प्लॉट अकोला.	२०	२	२	श्री संजय मोरे ८८०५८०२९३१ रुग्णालयाचे फोन नं ०७२४ २४५००९०
१०	डॉ आर आर कांबे दंत महाविदयालय व रुग्णालय कान्हेरीसरप ता.बार्शिटाकळी जि.अकोला	दंत रुग्णालय फक्त उपचार केला जात असल्याने खाटा उपलब्ध नाहीत.			श्री. गोपाल चांगवे ८३८००७६६०१ रुग्णालयाचे फोन नं७८८८२०८४५७

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, बुलडाणा					
१	धर्मादाय पंचशिल होमीयोपॅथीक रुग्णालय, खामगांव., स्टेशन रोड, बालाजी प्लॉट, खामगांव ता.खामगांव, जि.बुलडाणा	४०	४	४	१.वैद्यकिय समाजसेवकाचे नाव-डॉ.एम.जे.काळे, मो.क्र.९४२३३६६६९९, २.रुग्णालयाचे फोन नं.-(०७२६३) २५२३६०
२	तपेश्वरी महाराज धर्मार्थ ग्रामीण रुग्णालय, सुटाळा बु., ता.खामगांव, जि.बुलडाणा	१०	१	१	१.वैद्यकिय समाजसेवकाचे नाव-श्री तुळशिराम गणपत मांडवेकर, मो.क्र.९५६१५३६९५९, २.रुग्णालयाचे फोन नं.-९४२१४६८०३१ (मो.गो.राठोड)

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, वाशिम					
१	रेनॉल्डस मेमोरियल हॉस्पीटल वाशिम ता. जि. वाशिम	१००	१०	१०	१) रोहित संबारगीकर ९८५०८९९५२२ २) ०७२५२-२३२०५६
२	बलराम हॉस्पीटल मानोरा	१०	१	१	१) धनंजय राठोड - ९४२३१३०७४८ २) ०७२३३-२६३४८३
३	बलराम हॉस्पीटल फुलउमरी	१०	१	१	१) धनंजय राठोड - ७७४४०३३७४८
४	स्व. वसंतरावजी नाईक ग्रामीण रुग्नालय फुलउमरी	१०	१	१	१) कु. रुपा उबाळे – ९४२०१०६१४१
५	खंडेश्वर हॉस्पीटल धानोरा	१०	१	१	१) अमोल रोकडे- ९०२१९८७७०५
६	जिजामाता हॉस्पीटल अनसिंग	१०	१	१	१) कु. संगिता माने – ९४२२९३८५९१ २) ९४२२९५९०३७

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, यवतमाळ					
१	लक्ष्मणराव कळसपूरकर आयुर्वेद रूग्णालय,शिवाजी नगर,आर्णी रोड,यवमाळ	१५०	१५	१५	१. श्री. संजय रा. पावडे ९८२२९३३२७३ २. रूग्णालयांचा फोन नं. ०७२३२ - २४३८९६
२	आयुर्वेद रूग्णालय पुसद, वाशिम रोड.ता.पुसद जि. यवतमाळ	६०	६	६	१. सुजाता लाभसेटवार ९६०४९६५५२१ २.रूग्णालयांचा फोन नं.०७२३२- २४७३८२ प्रेमानंद शंकर कास्देकर ८४८३९५३९३७ डॉ. सॅम्युअल जीवागण ७७९८९९६०११ निरंक
३	उमरी ख्रिश्चन हॉस्पिटल उमरी, ता. पांढरकवडा जि. यवतमाळ	१००	१०	१०	१. प्रेमानंद शंकर कास्देकर ८४८३९५३९३७ २. रूग्णालयांचा फोन नं.०७२३५-२३४२९२

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, नागपूर					
१	लता मंगेशकर हॉस्पीटल,सिताबर्डी, नागपूर	१५०	१५	१५	१.श्रीमती रोहिणी टेंभुर्णे ९६६५५८१७४४ २.रुग्णालयाचे फोन नं.२५३६४०९,२५३०३४७
२	लता मंगेशकर हॉस्पीटल, डिगडोह,नागपूर	७८०	७८	७८	१.श्रीमती वंदना धमदे ८०५५७३६२२७ २. ०७१०-४६६५०००
३	मातृसेवा संघ मॅटर्निटी होम,सिताबर्डी, नागपूर	५०	५	५	१.श्रीमती वैशाली जोशी ७७०९३९५० पुष्पा गायधने ९०२८८३३१७२ २. ०७१२ २५२३५९६,२५२२३९३
४	मातृसेवा संघ मॅटर्निटी होम, महाल, नागपूर	४०	४	४	१. सौ वैशाली नंदरधने ९७६४८४३८९९ २. २७२६००८
५	जनता मॅटर्निटी होम ॲन्ड हॉस्पीटल, जरीपटका,नागपूर	७०	७	७	१.नितू ह बिसेन ८००७७५१७४२ २.०७१२-२६३३०८७,७१२२६३२८५९
६	सिम्स हॉस्पीटल ॲन्ड मेडीकल रिसर्च सेंटर बजाजनगर,नागपूर	११४	११	११	१.श्रीमती माधुरी भोसकर ९०९६४२०८३७ २.०७१२-६६८७७००
७	श्री राधाकृष्ण हॉस्पीटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर, वर्धमाननगर,नागपूर	६०	६	६	१.सोनाली धांडे ८८३०१४१०८३ २. रुग्णा नं. ०७१२२७९०५७२, २६८०५८२
८	आशा भवन नर्सिंग होम,सिरसपेठ,नागपूर	२०	२	२	१.वनिता जॉन ९४०४९१२८२३ २. ०७१२-२५२४८१९
९	राष्ट्संत तुकडोजी रिजनल कॅन्सर हॉस्पीटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर,तुकडोजी चौक,नागपूर	१००	१०	१०	१.विष्णूदास शरणागत ९३७००६४४८४ २. २७४४४४१,२७४८९९५
१०	डॉ दळवी स्मारक रुग्णालय आणि अनुसंधान केंद,गरोबामैदान,नागपूर	५०	५	५	१. वनिता भोसकर ९८६०८३७४५० २. २७६६४१४,२७३३०५६

११	सुश्रूत हॉस्पीटल, रामदासपेठ, नागपूर	सदर धर्मादाय रुग्णालयाद्वारे दिनांक २७/१०/२०१६ रोजी धर्मादाय म्हणून वगळण्याकरिता धर्मादाय सह आयुक्त, नागपूर यांच्याकडे प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे. त्यानूसार धर्मादाय सह आयुक्त, यांनी चौकशी करण्याबाबत सहायक धर्मादाय आयुक्त-१, यांना निर्देश दिले. धर्मादाय सह आयुक्त यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार सहायक धर्मादाय आयुक्त-१, यांच्याकडे चौकशी प्रलंबित आहे			
१२	पक्वासा समन्वय रुग्णालय,हनुमान नगर, नागपूर	१८८	१९	१९	१.श्रीमती जयश्री बिरे ०७२७६६६५८४७ २.०७१२-२७४२५९२
१३	म्यूर मेमोरियल हॉस्पीटल,सितावर्डी, नागपूर	१००	१०	१०	१.श्री खिस्तोपर वायदांडे ९४२३४००९१४ २.०७१२-२५२२३७०,२५३५३१७
१४	महात्मे आय बँक आय हॉस्पीटल,सोमलवाडा, नागपूर	१००	१०	१०	१.सतिश बुरघाटे ९३७१०२३४१० २. ०७१२-२२८९१०१ ते १०६, ६५१०९०९
१५	खिदमत चॅरिटेबल हॉस्पिटल,शांतीनगर, नागपूर	५०	५	५	१. अली अकबर रजा ९८२३२७४८९० २. २७६००८०, २७३१६९३
१६	ज्युपिटर आयुर्वेद वैद्यकीय महाविद्यालय आणि तारीणी आयुर्वेदिक रुग्णालय,शकरपुर, जि नागपूर	६०	६	६	१.सौ सिमा भोयर ७०६६०९१०३० २. ०७१०३-२७५५९२,९३
१७	योगिराज स्वामी सितारामजी महाराज ॲन्ड हॉस्पीटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर,अंबाळा,रामटेक, नागपूर	३०	३	३	१.वर्षा कटाणे ९८३४७९६०९१ २. ०७११४-२५६१००, १०१, १०२
१८	मिशन इंडिया मल्टीस्पेशालिटी ॲन्ड आयुष हॉस्पीटल रिसर्च सेंटर, खडगांव वाडी, नागपूर	१२	१	१	१.अनिल फिलीप ८५५४०९३०३९ २. ७२६४९४४२५३
१९	स्वामी विवेकानंद मेडिकल मिशन,खापरी, नागपूर	५०	५	५	१.श्रीमती वसुधा ढोबळे ९९७०३५५०६२ २. ०७१०३-२७५५४७,२७५७५७

२०	श्रीमती निंबनाबाई तिरपुडे हॉस्पिटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर चॉक्स कॉलनी, इंदोरा, कामठी रोड,नागपूर	६०	६	६	१.श्रीमती माया बोरकर २. ०७१२-२६४०३०५
२१	श्री भवानी मल्टीस्पेशालिटी हास्पिटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर इन्स्टीटयूट,पारडी,नागपूर	११०	११	११	१.उज्वला भोयर ७०२०१२५२९६ २. ०७१२-६७८२२००,९५७७००११००
२२	श्री के आर पांडव आयुर्वेदिक कॉलेज ॲन्ड हॉस्पीटल,बहादुरा नाका,उमरेड रोड,नागपूर	६०	६	६	१. सौ नंदा अदमाने ९८२२७३८५८२ २. ९६०७९२०५०४
२३	भाउसाहेब मुळक आयुर्वेदिक महाविद्यालय मेडिकल सायन्स व रिसर्च हॉस्पिटल, के डि के कॅम्पस,नंदनवन, नागपूर	११२	११	११	१.रविकांत पाटील ९१७५६८५९८८ २.०७१२-२७१२७४०,२७१०७२७
२४	चक्रपाणी पंचकर्म योगनिसर्ग उपचार महाविद्यालय व रुग्णालय, ओंकार नगर,नागपूर	फक्त बाह्य रुग्णसेवा			१. डॉ विद्या लांजेवार २. ०७१२-६४५४७०८
२५	नागार्जुन हॉस्पीटल ॲन्ड रिसर्च सेंटर,रामकृष्ण नगर,नागपूर	५	१	१	१.उल्हास डेहाडराय ९८५०८९९०३७
२६	सेंट जोसेफ हॉस्पीटल,येरला फेटरी,ता कळमेश्वर जि.नागपूर	२०	२	२	१.सिस्टर फिलोमिना ९८५५०२२७ २. ०७१२-२६६७३७३
२७	नॅशनल कॅन्सर इन्टीटयूट,मनोरमा चेंबर्स, वेस्ट हायकोर्ट रोड,धरमपेठ,नागपूर	३०	३	३	१.मालिनी जोशी २. ०७१२-६६१२२७७
२८	नॅशनल कॅन्सर इन्टीटयूट,जामठा,नागपूर	२२५	२३	२२	१.मालिनी जोशी २. ०७१२-२८००४००
२९	स्व दादासाहेब काळमेघ स्मती डेन्टल कॉलेज ॲन्ड हॉस्पीटल,वानाडोंगरी, नागपूर	१००	१०	१०	१.रिना काळे ८७६७९४८०७ २. ७६२०२२१७८२
३०	माधव नेत्रालय आय इन्स्टीटयूट ॲन्ड रिसर्च सेंटर,अजनी, नागपूर	२४	३	३	१.कु. स्मृती डवरे ७७९८३०६०३७ २.९४२२१४५५५४

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, चंद्रपूर					
१	ख्रिस्त रुग्णालय तुकूम चंद्रपूर. 07172-264387/89	100	10	10	01 श्री. जासेफ डोमाला 9371961891 02. श्री एलन सलढाना 9561223336 ०३. श्री. प्रदीप गणवीर 8177854994
२	ख्रिस्तानंद रुग्णालय ब्रम्हपुरी तह. ब्रम्हपुरी जि. चंद्रपूर. 07177-272016,273062	120	12	12	01 श्री. सन जोसेफ 9922407571 02. फादर जोसेफ के,एफ ९४२१६४३५५१ ०३. श्री हरीश्चंद्र तलमले 9881962477
३	आशाधाम रुग्णालय विरूर तह. राजुरा जि. चंद्रपूर	20	2	2	01. सिस्टर लिस बट 9423260339 02. सिस्टर एलिजाबेथ ८६६९२१८४७३ ०३.श्री रघुनाथ एम बबीलवार 9422947844
४	माताविहार नर्सिंग होम शेणगाव ता.जीवती, जि. चंद्रपूर	10	1	1	01.सिस्टर ऑन्सेलिन ९६८९७६६२३३ 02.सिस्टर सिना जोस ९६३७१६९११७

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, भंडारा					
१	श्री संत गुलाबबाबा चॅरीटेबल योग प्राकृतीक चिकीत्सालय व प्रशिक्षण केंद्र तकीया वार्ड, डॉक्टर्स कॉलनी भंडारा ता.जि. भंडारा ४४१९०४	१५	२	२	वैदयकीय समाजसेवक नाव- डॉ सुलभा भगवान म्हस्के, फोन नंबर- ९३०९८५३९०४ रुग्णालयाचे फोन नंबर- ०७१८४-२५५९०२,२५६०६२
२	सुंदराणी चॅरीटेबल नेत्र चिकीत्सालय, स्टेशन रोड भंडारा ता.जि. भंडारा ४४१९०४	५	२	१	वैदयकीय समाजसेवक नाव- डॉ रिचा अमित चुटे फोन नंबर- ७४१६६७६७७८ रुग्णालयाचे फोन नंबर- ०७१८४-२५२४८८

सार्वजनिक न्यास नोदणी कार्यालय, गडचिरोली					
१	आसिसी सेवा सदन रूग्णालय, नागेपल्ली, ता. अहेरी, जि. गडचिरोली	४०	४	४	१) सि. लिली फ्रान्सीस ९४२२३५३९०६
२	सर्च माँ दन्तेश्वरी रूग्णालय चातगांव ता धानोरा जि गडचिरोली	२०	२	२	१) श्रीमती सुनंदा तुषार खोरगडे, ९४२२३६३१४५
३	आरोग्यधाम धर्मादाय रूग्णालय, कुरखेडा, ता. कुरखेडा, जि. गडचिरोली.	१०	१	१	१) डॉ. रमेश कटरे ९४२३६४५८३१

(शा.म.मु.) एचबी २१३८-२० (१०००-३-२०२२)

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, वर्धा					
१	आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय सावंगी मेघे	१५२५	१५३	१५३	श्री अजय रामराव ठाकरे मो.नं.९९६०३३९९६४ फोन नं.०७१५२-२८७७०१
२	कस्तुरबा ग्रामीण रुग्णालय सेवाग्राम	९७२	९७	९७	श्री अविनाश भोंगाडे मो.नं.९०२१७२९५१७ फोन नं. ०७१५२-२८४३४१
३	मातृसेवा संघ हिंगणघाट	१५	२	२	श्रीमती सरीता पुंडलीकराव गायधने मो.नं. ९६६५२३६९१० फोन नं. ०७१५३-२४४३१६
४	महारोगी सेवा समिती दत्तपुर	२००	२००	०	श्री दिवाकर सहारे मो.नं. ९९७५४१४९६० फोन नं. ०७१५२-२४२७१४

सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, गोंदिया					
१	महादेवराव शिवणकर आयुर्वेदिक मेडिकल कॉलेज, हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिटुट कुडवा गोंदिया त जि गोंदिया	६०	६	६	१)श्री. तुरकर ९५४५४९५२२८ ०७१८२-२५२०३४
२	गोंदिया होमियोपॅथिक एज्युकेशन सोसायटी गोंदिया व्दारा होमियोपॅथि मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल जि एच एम सि कॅम्पस, सुर्याटोला त जि गोंदिया	२०	२	२	१) श्री सचिन म बन्सोड ८७७०२४७९०८ ०७१८२-२५३३५८
३	श्री गणेश ग्रामीण विकास शिक्षण संस्था रिसामा व्दारा बहेकरजी व्यसन मुक्ती केंद्र गोंदिया मरारटोली गोंदिया ता जि गोंदिया	१५	२	२	१)श्री. मनिष ८३९०३३६९५७ ०७१८२-२५२२६८

धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे अधिनस्त
जिल्हयांचे संपर्क दूरध्वनी क्रमांक
टोल फ्री क्रमांक १८००२२२२७०
संकेतस्थळ charity.maharashtra.gov.in

अ.क्र.	सार्वजनिक न्यास नोंदणी कार्यालय, जिल्हा	संपर्क दूरध्वनी क्रमांक
१	मुख्यालय व बृहन्मुंबई	२४९३५४३४ २४९३५४९०
२	ठाणे	२५३४६५२३
३	रायगड	०२१४१-२२२४६२
४	नाशिक	०२५३-२५९७३४८
५	धुळे	०२५६२-२४५७४४
६	जळगांव	०२५७-२२५१९७७
७	नंदुरबार	०२५६४-२३०१४६
८	पुणे	०२०-२६१६२७२८
९	अहमदनगर	०२४१-२३५६४००
१०	सातारा	०२१६२-२८०१३६
११	कोल्हापूर	०२३१-२५३००८५
१२	सांगली	०२३३-२६२१५०२
१३	रत्नागिरी	०२३५२-२२३२०८
१४	सिंधुदुर्ग	०२३६२-२२८७१४
१५	औरंगाबाद	०२४०-२३३११६१
१६	जालना	०२४८२-२२५७६१

१७	नांदेड	०२४६२-२४९७७०
१८	परभणी	०२४५२-२२३९८१
१९	हिंगोली	०२४५६-२२१४६२
२०	लातूर	०२३८२-२२७०५५
२१	सोलापूर	०२१७-२३१८००१
२२	उस्मानाबाद	०२४७२-२२२६४९
२३	बीड	०२४४२-२२२८०४
२४	अमरावती	०७२१-२६६३३०८
२५	अकोला	०७२४-२४३३८४२
२६	बुलढाणा	०७२६२-२४२६०६
२७	यवतमाळ	०७२३२-२४५३५४
२८	वाशिम	०७२५२-२३२८९१
२९	नागपूर	०७१२-२५६०३३२
३०	वर्धा	०७१५२-२४०१२०
३१	भंडारा	०७१८४-२५२७१९
३२	चंद्रपूर	०७१७२-२५५४२७
३३	गडचिरोली	०७१३२-२२२५०७
३४	गोंदिया	०७१८२-२५११७५

-----*****-----

RNI No. MAHBIL /2009/35530

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ५, अंक १२] शनिवार, जून २९, २०१९/आषाढ ८, शके १९४१ [पृष्ठे २, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक १८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४.— महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.	पृष्ठे १-२

दिनांक २८ जून २०१९ रोजी माननीय राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

राजेन्द्र ग. भागवत,
सचिव (विधि विधान),
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०१९ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४.

(माननीय राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर **"महाराष्ट्र शासन राजपत्रात"** दिनांक २९ जून २०१९ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम.

१९५० चा २९. **ज्याअर्थी,** यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, यामध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी,** भारतीय गणराज्याच्या सत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था (सुधारणा) अधिनियम, २०१९ असे संक्षिप्त नाव म्हणावे.

सन १९५० चा अधिनियम क्रमांक २९ याच्या कलम ४१अअ ची सुधारणा.

२. महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, याच्या कलम ४१अअ मध्ये,— १९५० चा २९.

(क) पोट-कलम (१) मध्ये, —

(एक) खंड (ब) मध्ये, "ज्यांच्यावर उपचार" या मजकुरानंतर, "(नेत्रांतर्गत (इंट्रा ऑक्युलर) शस्त्रक्रिया यांसह)" हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(दोन) खंड (क) मध्ये, " उपचार करुन घेण्यासाठी " या मजकुरानंतर, "(नेत्रांतर्गत (इंट्रा ऑक्युलर) शस्त्रक्रिया यांसह) " करुन घेण्यासाठी हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(तीन) परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

"परंतु आणखी असे की, जेथे केंद्र किंवा राज्य शासन किंवा इतर कोणतीही संस्था, यांच्याकडून प्राप्त होणाऱ्या सहाय्यातून व अनुदानातून, वैद्यकीय केंद्रात एखाद्या व्यक्तीवर नेत्रांतर्गत (इंट्रा ऑक्युलर) शस्त्रक्रिया करण्यात आली असेल त्याबाबतीत, अशी शस्त्रक्रिया करुन घेणाऱ्या व्यक्तीची, खंड (ब) किंवा, यथास्थिति, खंड (क) च्या प्रयोजनासाठी लाभार्थी म्हणून गणना करण्यात येणार नाही. " ;

(ख) पोट-कलम (५) मध्ये, " किंवा नेत्रांतर्गत (इंट्रा ऑक्युलर) शस्त्रक्रिया " हा मजकूर वगळण्यात येईल.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, DR. NAMDEO KONDAJI BHOSALE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : DIRECTOR, DR. NAMDEO KONDAJI BHOSALE.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई